

LA MÚSICA A SANTA MARIA D'IGUALADA

La vila d'Igualada, el nom de la qual deriva del topònim *Aqualata*¹ present ja en documents de finals del segle X, comptava a principis del segle XI amb una esglésiola consagrada a Santa Maria i un petit nucli de població, que en el decurs de l'època medieval es va anar ampliant fruit de successives migracions rurals del seu entorn més immediat. El creixement de la vila —carrer de Barcelona des de 1381— va anar en augment gràcies a l'estratègia del seu enclavament en la ruta del camí ral que unia Barcelona amb Lleida. Entre els segles XIV i XVI la presència de la pesta i de les epidèmies colpejaren durament la vila, la qual fins ben entrat el segle XVI no veié augmentar el seu índex de població, en bona part gràcies a les immigracions d'occitans i al redreçament econòmic i productiu.²

Igualada va duplicar la seva població entre 1553 i 1717; en aquella darra data comptava amb 1.588 habitants, una xifra que a finals del segle XVIII arribaria a 6.494 i a mitjan segle XIX a 10.095. Aquest nombre es va mantenir, amb algunes fluctuacions, fins a principis del segle XX.³ El desenvolupament industrial d'Igualada la convertí en una de les principals viles del país en els sectors dels filats i teixits, i en l'adob de pells.

L'antiga església de Santa Maria, consagrada els anys 1059 i 1087, es va veure ampliada entre els segles XIV i XVI. El 27 d'agost 1601 el Consell de la Vila va acordar posar en marxa la construcció d'un nou temple parroquial «per ser la que's vuy xica per lo poble que és»,⁴ aprofitant la bona disposició i l'ajut econòmic del bisbe Francesc Robuster i del noble Pere Franquesa, ambdós d'ascendència igualadina. El 1617 es va celebrar la benedicció de la primera pedra. El nou temple, d'estructura renaixentista,⁵ es veié curullat,

1. ROCA PASCUAL, Bernat. "D'Aqualata a Igualada: evolució d'un topònim", *Miscellanea Aqualatensis*, 15 (2013), p. 43-52.

2. VIVES SABATER, Marta – MIRET I SOLÉ, M. Teresa. *D'Aqualata a IGD*. Igualada: Consell Comarcal de l'Anoia, 2007.

3. IGLÉSIAS, Josep. *Evolució demogràfica de la comarca d'Igualada*. Igualada: CECI, 1972.

4. ACAN: AMI. *Liber Universitatis 1601*, f. 41v-42.

5. Dissenyat per Pere Blai i acabat el 1696 per Pau Ginestar i Rafel Plansó.

al segle XVIII, amb la construcció d'un retaule a l'altar major obra de Josep Sunyer i Jacint Morató.

La comunitat de preveres de Santa Maria veié augmentar de forma notable el nombre dels seus residents en el decurs del segle XVIII. Entre 1725 i 1730 comptava amb 20 beneficiats, de 1739 a 1750 passà de 20 a 24;⁶ el 1784, el nombre de beneficis fundats a la parroquial arribava al nombre de 34, una xifra que no indica, necessàriament, els nombre de residents, però sí que assenyalava un notable increment de les fundacions eclesiàstiques.⁷

Les primeres notícies que donen testimoni de la vida musical de l'església parroquial ens situen a principis del segle XV: el 1404 Bartomeu Verdú «escrivent de lletra formada ó redona», copià un Saltiri amb l'ofici ferial i de difunts, i les festivitats de la Verge i dels sants, amb les lletres capitals «pintades de vermelló, atzur, ab floreig de tornassol», que, molt probablement, contindria el pautat del tetragrama amb la corresponent notació pròpia del cant pla. D'altra banda, el 1412 el Consell de la Vila satisféu amb cinc sous el «mestre qui escrigué lo Saltiri per la iglésia de la dita vila», un llibre de cor, o cantoral, que el fuster reforçà amb cobertes de fusta.⁸

Cal tenir present que la música i la litúrgia han estat sempre indestriables en la història del culte cristià, per això la confecció documentada d'aquests llibres mena, de forma implícita, a considerar presència del cant pla en els oficis que celebrava la comunitat. Això mateix ajudaria reforçar la hipòtesi de que l'orgue ja sonava dins l'antic temple en aquelles mateixes dates, encara que no sigui fins a finals del segle XV quan apareixen les primeres notícies que en donen testimoni documental.

I. MAGISTERI DE L'ORGUE – MESTRE DE CAPELLA

Des del seu bell inici, l'exercici del magisteri de l'orgue de Santa Maria d'Igualada contemplava l'assumpció de les funcions pròpies d'un magisteri de cant o de capella, tal com solia succeir en les comunitats de preveres que no disposaven de prou recursos econòmics per a mantenir la duplicitat d'ambdós càrrecs.

La dotació fundacional de les rendes beneficials adscrites a l'organistia de l'església parroquial, es depreciaria ben aviat de forma substancial i esdevindria insuficient per al manteniment de l'ofici d'organista, d'aquí la necessitat

6. ACAN: API. *Carpeta Documents Històrics y Censals*, «De debito numero residentes / in comunitate», s. f.

7. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*. Barcelona: E. Subirana, 1907-1908; Igualada, 1978², vol. 2, p. 345-347.

8. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 360 i vol. 1, p. 162, respectivament.

de recórrer al patronatge de l'Ajuntament per al sosteniment econòmic del càrrec unit al benefici. De fet, la progressiva depreciació dels emoluments de la dotació fundacional comportà la supressió del benefici, de tal manera que les seves rendes s'uniren a l'estipendi de l'organista, càrrec que va passar a ser propietat dels patrons de l'instrument, els consellers de la vila.⁹

El patronatge municipal començava, doncs, pel propi instrument. Cal tenir present que el Consell de la Vila era qui solia sufragar els costos de construcció i manteniment de l'orgue, la qual cosa li atorgava una considerable pes de decisió respecte a tot allò que feia referència a l'instrument i als obtentors del càrrec d'organista.

Aquella mena d'administració bicèfala que requeia sobre el càrrec d'organista-mestre de capella era una situació força habitual en el paisatge musical català dels segles XVI al XVIII. Sovint, provocà desavinences i enfrontaments entre les comunitats de preveres i els seus consistoris, tant en el moment de procedir a l'elecció d'un nou organista-mestre de capella, com a l'hora de prendre decisions sobre la necessitat d'efectuar restauracions o ampliacions de l'instrument.

L'organista de Santa Maria, a més a més de les obligacions pròpies del seu càrrec, centrades en fer sonar l'orgue durant les celebracions litúrgiques de les principals festivitats de l'any, reunia en la seva persona les funcions de mestre de cant, o mestre de capella, amb una dedicació docent aplicada a la formació musical d'una petita escolania. Assumia, també, les funcions de succentor, que comprenien la direcció del cant pla del cor de la comunitat de preveres i el manteniment del repertori litúrgic dels llibres corals, o cantorals.

Els estatuts i ordinacions de la comunitat de Santa Maria contemplaven la presència diferenciada entre les funcions de sustentor i d'organista, els quals

«en defecte dels escolans de cota, traguian y posian en son lloch los llibres de cor, y finida la funció los recullian i desian, y que los mateixos registrian lo que se havia de cantar en lo faristol [...] que lo sustentor i organista en defecte dels escolans de cor cuidia de que havia llum en lo cor quant sia menester [...]»¹⁰

Tanmateix, i davant l'absència del càrrec de succentor, les funcions corals eren assumides pel mateix organista. Així ho palesava Josep Bas, un membre de la cobla de ministrers, el 1738, durant el magisteri de Josep Soler:

«[...] sempre havem vist y oyt dir: que lo organista de la Iglésia Parroquial de dita present Vila ha estat sustentor del cor de la mateixa parroquial, cantant,

9. ACAN: API: *Plech I de coses memorables* [Doc. 4].

10. ACAN: API, *Plech I / Papers interessants*, núm. 25.

antonant y cumplint tot lo tocant al empleo de sustentor de cor [...] per haver vist y oyt entonat al dit sustentor invitatoris, introits, postcomunió, psalms, antífonas y altres coses tocant â son ofici de sustentor de cor; en tant que, algunes vegadas, després de haver antonat alguna de les sobreditas coses, lo havem vist anar molt apressurat â tocar lo orga per poder complir y assistir en tot [...]»¹¹

Els efectius musicals amb què comptaria la capella en el seu origen deuriem ser força migrats, amb un nucli integrat per un nombre d'escolans cantors, o de cota, que podia oscil·lar entre dos i quatre, i que li permetrien d'interpretar, a banda del cant pla, obres pensades per a dues veus de tiple o tiple i contralt; algun xantre, probablement el mateix succentor, quan n'hi havia, o algun beneficiat amb prou capacitat musical i tímbrica per poder cantar les parts de contralt o de tenor de la polifonia.

Des de finals del segle XVI, les capelles musicals solien disposar d'un ministrer de baixó que donava so a la veu de baix en la interpretació d'un repertori eclesiàstic que se cenyia a les quatre parts fonamentals de la polifonia. El fet de no trobar cap constància de la presència del baixó en la documentació que hem exhumat, no obsta per a donar el seu ús per sobreentès.

Respecte d'això, cal tenir present que des de finals del segle XVI, el Consell de la Vila llogava una cobla, formada per 3 o 4 ministrers, per tocar durant les principals festivitats de la vila —Nadal, Corpus, Santa Anna, Sant Roc i Sant Bartomeu— i que, encara que no se n'hagi servat constància explícita, és més que probable que aquells mateixos ministrers, en la seva qualitat de cantors i instrumentistes, s'afegirien, sota la direcció de l'organista-mestre de capella, al nucli de la capella en la interpretació del repertori polifònic de les antífonas, goigs, himnes, misses, motets, responsoris i salms que solemnitzen les celebracions eclesiàstiques de la parroquial durant aquelles festivitats tant assenyalades i, també, tant esperades pels igualadins.

2. ORGANISTES I MESTRES DE CAPELLA

El fet que a finals del segle XV, durant el rectorat de l'igualadí Pere Agustí des Coll, es resolgui refer l'instrument pel mal estat en què es trobava, mena a pensar que l'orgue era ben present a les funcions de l'antiga església parroquial, com a mínim, des d'unes quantes dècades abans.¹²

Els primers pactes documentats sobre la construcció d'un orgue a Santa Maria, daten del 30 de juliol de 1495. En aquella data, els consellers de la

11. ACAN: API, *Plech I de cosas memorables* [Doc. 2].

12. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 1, p. 481.

vila i els orgueners Pere Miler i Antoni Comalada, de Cervera, signaren una capitulació per a la construcció d'uns «sollempnes organs». El nou instrument havia d'estar a punt i afinat al cap de vuit mesos, el seu cost s'havia estipulat en 150 lliures i anava a càrrec del consistori.¹³

El primer organista de Santa Maria del qual servem notícia és Benet Vila, a qui el Consell de la Vila nomenà, el 1537, «tant per predicacions, com per regir les escoles y sonar orguens». Vila, segons es desprèn de les actes del Consell, exercia també «l'art de medecina, en la qual és molt entès y ab dit art fa moltes almoynes als fills de la universitat, visitant los malats y remediand-los en llurs necessitats gratis et bono amore [...]»¹⁴

És a partir de la segona meitat del segle XVI quan comença a aparèixer, amb una certa regularitat, la nòmina dels sonadors de l'orgue de l'església parroquial. Durant el darrer terç d'aquell segle l'instrument fou objecte d'una nova restauració que anà a càrrec de l'orguener Salvador Estada.¹⁵ L'acompliment de la nova obra comptà, però, amb un ensurt; quan el 28 de gener de 1574, els consellers i el rector es disposaren a preparar el pagament de la despesa es van trobar amb la desagradable sorpresa que hom havia sotret els diners guardats per a tal efecte:

«com dissapte prop passat fonc acabat a tot punt lo orgue de esta iglesia y per donar orde al [en blanc] entre lo mestre organiste [orguener] y la universitat y pagar lo que li erem obligats, dilluns depres dinar pujarem tots plegats ab lo señor rector a la torre per veure quian diners y havia a la caixa y quant forem alli mirarem dita caixa e trobaremla sens un diner desta manera que an foradat ab scarpes lo sol de dita caixa y apres han tirat lo sach que era dintre axi que se an portats tots los diners eren dintre [...]»¹⁶

Si bé el nom de l'orguener roman en blanc en el document, una carta de Salvador Estada adreçada des de Vilafranca del Penedès als consellers, amb data de 22 de març d'aquell any, confirma el seu paper en la restauració. Estada es comprometia, un cop completada l'obra, amb les portes posades

13. CASTELLÀ I RAICH, Gabriel. "Notícia d'uns mestres orgueners", *Miscel·lània Puig i Cadafalch*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1947-1951, vol I, p. 95-97.

14. *Id.*, vol. 2, p. 70-71.

15. Salvador Estada col·laborà de forma regular amb Pere Alberch, cèlebre organista de la catedral de Barcelona i reputat conseller en materia orgànica. Estada havia participat en la construcció dels orgues de les catedrals de Barcelona, Girona i Tarragona durant la segona meitat del segle XVI. Vegeu, GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "Per Alberch artífex de la relació musical entre les Seus de Girona i Barcelona en el Renaixement tardà", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XXVIII (1985-1986), p. 281-298.

16. ACAN: AHMI. *Liber universitatis villæ Aqualatæ de anno nat. / dm. MDLXXIII*, f. 16v.

i el moble instal·lat, a venir a Igualada per afinar l'orgue, aprofitant la seva anada a València:

«Molt magnífics señors: després de haver besades les mans de vostres magnificències, serà la present com me faran la mercè de les sexanta y tantes lliures a compliment de les setanta, les quals diguí les donassen a mossèn Llobet, que les hi donen posades en Barchinona y de assó me faran molt gran mercè y que fassen acabar les portes y assentar la talla del orgue y la cortina de la cadira y que astiga tot a punt, y jo ans de anar en Valentia y haniré y afinaré que estiga ab son compliment y no essent per altre effecte bessant les mans de vostres magnificències. De Vilafrancha de Panades a 22 de mars de 1574. Per lo que vostres magnificències me manaran. Salvador Stada horganiste.»¹⁷

La posta a punt del nou instrument va anar acompanyada de la primera capitulació per a l'exercici del càrrec d'organista que coneixem.

Sebastià ROCA (1574-1579) – Agustí VINYES (1580-1583)

La primera capitulació conservada sobre l'exercici del càrrec d'organista data del 13 de juny de 1574. El document, signat entre els consellers de la vila «e lo discret mossèn Sebastià Roca, clergue, natural de la vila de La Roca», tenia una vigència d'un any i establia l'obligació del seu obtentor de sonar l'orgue durant les festivitats de precepte i devocionals de l'any litúrgic, i de la setmana de Corpus; a la vegada, es comprometia a ensenyar a llegir a la meitat dels minyons de l'escola i també «a sonar y cantar» al mestre de l'estudi, «de la manera que's acostume de mostrar en Barcelona», amb un sou anual de 45 lliures barcelonines:

«Primerament lo dit mossèn Sebastià Rocha mestre y musich de orgue per temps de un any que comensarà a correr lo die o festa de sant Joan de juny prop vinent, convé y en bona fe promet als dits honorables consellers y singulars persones damunt dites que per tot lo dit temps servirà en sonar lo orgue de la iglesia parroquial de la present vila los diumenges y festes de precepte y de devoció y los dissaptes y axí be en octaves de Corpus. E no res menys ensenyarà a la meytat dels minyons que aniran a scola tant solament als que aprenen de legir, que als gramàtics ni scrivents no y serà obligat, y donarà per dit effecte la diligensia necessària y a ell possible. E també promet de ensenyar de sonar y cantar si volrà a mossèn Joan Gallart mestre en arts que's confie tindrà lo estudi lo any que ve o altre mestre en deffecte de aquell, y asso de franch sens pagar-li salari algun. E en dit ensenyament haurà de posar les diligències necessàries amostrant-li de la manera que's acostume de mostrar en Barcelona.

17. ACAN: Fons Gabriel Castellà, 239-248, caps 40.

Item los dits honorables consellers en nom de dita Universitat convenen y prometen donar y pagar al dit mossèn Sebastià Rocha per lo treball de sonar dit orgue y amostrar ha dits minyons de legir quaranta-sinch liures barceloneses, en les quals se comprenen aquelles quinse liures que solen donar al mestre de scoles quiscun any [...]¹⁸

Aquella primera capitulació encara no disposava del fonament jurídic de la unió entre el càrrec d'organista, les despeses del qual anaven a càrrec del Consell de la Vila, i les rendes d'un benefici eclesiàstic adscrit a l'esmentat ofici, la qual cosa solia garantir la carrera clerical de l'aspirant a l'organista, tot i que no sempre era així. La comunitat de preveres es guardava la potestat d'exigir el compromís del futur organista de rebre l'ordenació presbiteral per tal de ser admès a participar en les distribucions quotidianes de la comunitat, com un resident més. Era un fet habitual, en el curs dels segles, que les comunitats de preveres es decantessin a admetre, en primer terme, mestres i organistes clergues. Els músic ordenats podien obtenir algun benefici eclesiàstic i incorporar-se de ple en la vida clerical. La raó de ser de la música era servir la litúrgia, per això els càrrecs de mestre de capella i organista no deixaven de ser càrrecs de confiança per a les comunitats de preveres.¹⁹

El 10 de setembre de 1574, poc després de signada la capitulació entre el Consell i Sebastià Roca, el prevere Pere Pellicer, posseïdor del benefici de Sant Marc, s'adreçava per escrit als consellers sol·licitant que aquests demanessin al bisbe de Vic la seva aprovació per efectuar «la hunió dels beneficis per al que tindrà lo orgue». Pellicer proposava la unió entre el benefici de Sant Marc, del qual n'era obtentor, i el dels Sants Abdó i Senen, al·legant que «lo culto divino sera alimentat y la servitut de dits beneficis molt millor feta».²⁰

La proposta de Pere Pellicer no degué prosperar atès que ambdós beneficis van perviure de forma separada en el curs dels segles posteriors.²¹ Probablement, però, aquella proposta deuria propiciar posar el fil a l'agulla a l'adscripció d'un benefici eclesiàstic al càrrec d'organista, la qual cosa s'esdevingué amb el decret de Pere d'Aragó, bisbe de Vic, de l'onze d'agost de

18. ACAN: Fons Gabriel Castellà 239-240, capsa 40. El 5 de novembre els consellers li feren una bestreta de 15 lliures, cf. ACAN: API 59: Clavari 1574-1575, s. f.

19. Cf. VILAR I TORRENTS, Josep Maria. *La música a la Seu de Manresa en el segle XVIII*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages, 1990, p. 39.

20. ACAN: AHMI. *Liber universitatis ville Aqualate de anno nat. / dm. MDLXXIII*, f. 16v i 34v.

21. Així es fa palès en la relació dels trenta-quatre beneficis que feu el rector Jaume Dot i Comermena el 1784. Vegeu, SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 345-347.

1579, que establia la unió del benefici dels Sants Abdó i Senen amb l'organista de Santa Maria.²²

El 1579, cinc anys després de l'arribada de Roca, el bisbe de Vic decretava la unió entre el benefici dels Sants Abdó i Senen i el càrrec d'organista, i, l'any següent, Agustí Vinyes era l'encarregat de fer sonar l'orgue de la parroquial.

Entre 1580 i 1583 Agustí Vinyes apareix en els comptes del clavari municipal i que donen testimoni dels rebuts que percebia cada mitja anyada en qualitat de «prevere y organiste de la present vila.»²³ Durant aquells anys els manxadors foren Mateu Soler i Jaume Bonastre.

A partir de 1586, i pràcticament fins a les darreries del segle XVII, hom pot fer un seguiment de les despeses del sou de l'organista, així com de les intervencions dels orgueners, gràcies a la consigna de les despeses del consistori que el clavari anotava, de forma cronològica, en el *Llibre de Taula*, durant el curs de l'any.

Joan COLL (1585-1606...) – Andreu BESSIER (1586-1590)

El primer organista que apareix de forma regular a partir de 1586 és Joan Coll. El 13 de febrer signava el rebut que acreditava la seva vinculació amb l'orgue de l'església parroquial durant els anys 1585-1586:

«Item a dit fem apocha a m^o Joan Coll prevere de 1 ll y son sels paguen per lo sonar del orgue çò és 1 ll a compliment de les XI ll se li donen de sa conducta per la anyada que finí a 30 desembre de 1585, y les restants V ll X s en paga porrata de consemblants onze liures guanye lo present any qui finirà lo derrer desembre de 1586.»²⁴

Segons es desprèn de la documentació l'instrument es trobava en aquells moment en mal estat i requerí la intervenció de l'orguener Jaume Puig. El mateix 13 de febrer, Puig signava un rebut per la seva labor restauradora:

22. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "Els organistes de Santa Maria d'Igualada en el període 1689-1738: documents per a la seva història", *Recerca Musicològica*, I (1981), p. 111, apèndix documental 5.

23. ACAN: AHMI. *Comptes del ques distribuirà per la Universitat de Igualada / lo any MDLXXX*, f. 2r-2v, rebuts del 20 de febrer i 26 de juliol, respectivament; *Bosseria del any MDLXXXIII*, f. 3, rebut del 19 de novembre.

24. ACAN: AHMI. *Llibre de Taula*, f. 80.

«Item a 13 de dit fem apocha a mestre Jaume Puig mestre de orguens de XVI ll y son se li paguen per los treballs presos en lo adobar, netejar y afinar l'orgue de la yglésia parrochial de dita vila, que estave molt desbaratat»²⁵

La reparació va durar sis dies, durant els quals l'orguener, juntament amb el seu ajudant, s'hostatjà a casa de la vídua Caterina Garreta.²⁶ Dins d'aquell any, la mateixa vídua acollí durant quinze dies a casa seva l'organista Alois de Ribera:

«E a dit item apòcha a Catherina Garreta viuda de 1 ll 4 s y son per vuyt dies donà a menjar beure y dormir a don Alois de Ribera que tocà l'orgue de dita vila per temps de quinze dies.»²⁷

Entre 1586 i 1590, els noms dels organistes Andreu Bassier, Besier o Besies —el seu cognom podria assenyalar un origen francès— i Joan Coll, ambdós preveres, apareixen de forma alternada en l'exercici de l'organistia. Pel que fa al primer, un rebut de 1586 acredita que el notari Gabriel Forn pagà 3 lliures «a m^o Andreu Besieys mestre de orgue en paga porrata del salari se li done per sonar l'orgue de dita vila que són 10 ll per any [...]»²⁸ Un rebut del 12 de febrer de 1587 l'anomena «mestre del orga»,²⁹ un altre de l'11 de setembre especifica que es paguen 2 lliures «a m^o Andreu Bassier organista y son a compliment de las deu lliuras de la conducta li a promesas la Universitat per rahó de sonar l'orga»,³⁰ però en canvi, a finals del mateix mes de setembre, els consellers satisfieren «a m^o Matia Sastra 1 ll 10 s y són per part del gasto feu per orde de Consellers per anar a cercar a m^o Juan Coll prevera per sonar lo orga de la present vila.»³¹ Sembla que no ho va aconseguir, atès que a finals d'aquell mateix setembre van pagar «a Jaume Masart 16 s y són per los dias a sonat l'orgue com estat manaster.»³²

El 16 d'octubre l'instrument va requerir una nova afinació, per la qual cosa se sol·licità el servei de Salvador Estada, l'orguener que l'havia construït el 1574:

«Item a XVI de dit XXIII ll pagades a mestre Salvador Strada e son les hi paguen per lo refinar del horgue de la present vila.»³³

25. *Id.*, *ibid.*

26. *Id.*, f. 80v.

27. *Id.*, f. 82.

28. *Id.*, f. 81v.

29. *Id.*, f. 83v.

30. *Id.*, f. 84.

31. *Id.*, f. 84v.

32. *Id.*, f. 85.

33. *Id.*, f. 87.

Andreu Besier reaparegué de nou a principis de 1588 i es va mantenir en l'exercici del càrrec fins el 1590. En el rebut de l'abril de 1589 es considera «a m^o Andreu Bessier organiste del orgue de la iglesia de la present vila» i se li satisfieren «x ll per son salari de la conducta de tot lo present y corrent any».³⁴ Del seu sou anual de 12 lliures i 10 sous se li retenien 2 lliures i 10 sous «per ajuda del lloguer de la casa», la qual cosa sembla confirmar l'estabilitat de la seva residència a Igualada i per tant del seu càrrec.

En els rebuts del 27 de febrer i del 3 d'agost de 1590 hi segueix figurant «m^o Andreu Besier organiste de dita vila», amb els mateixos termes i sou;³⁵ però en la paga de l'agost de 1591 ja hi apareix «m^o Joan Coll prevere y organiste de dita vila de x ll en paga y porrata de sa conducta de organiste en lo any present».³⁶

L'organista Joan Coll es va mantenir en el càrrec el 1592,³⁷ però el 15 de juliol de 1593 el clavari li va satisfer els deutes que el consistori li devia des de 1585. Segons sembla, Coll marxà a causa d'aquest incompliment i deuria retornar amb el compromís d'obtenir aquesta satisfacció per part dels consellers:

«a m^o Joan Coll prevere y organiste de la present vila vint lliures deu sous so es III ll x s a compliment de que la universitat li resta a deura per sa conducta del any 1585 fins ha de juliol sen ana y les restants XVIII ll 1 s a compliment de LXII ll II s se li an de pagar per sa conducta de dos anys a xxx ll xv s per any, los quals finiren a 1 de abril prop passat com les restants XXXXVIII ll XI s ha rebudes d'esta manera, so és, XVIII ll XI s ab dues polisses de la bosseria una en 1591 altra en 1592 y vint-y-sinch lliures diu ha rebudes dels partits del capbreu del benefici de St. Abdoni y Senen unit ab l'orga y per dues anyades de cada hu fins die present exceptat lo partit de Figarola lo qual per estar depositats en taula los dines y per no ser caigut a paga no ha cobrat y quant se cobre ha de entrar aquex y lo que mes avant de dit capbreu resta a cobrar en la universitat.»³⁸

Sabem que «M^o Joan Coll organiste» residia a Igualada el 1585,³⁹ amb aquests termes constava en el llistat del préstec que el Consell feia d'ordi, blat i palla als seus vilatans; en canvi, però, no figurava en el «Memorial dels habitants en la vila de Aqualada repartits en denes» de 1594.⁴⁰

34. *Id.*, f. 88v.

35. *Id.*, f. 91-91v.

36. *Id.*, f. 94v.

37. *Id.*, f. 99.

38. *Id.*, f. 101.

39. ACAN: AHMI. *Liber Universitatis Villae / Aqualata anni a nativitate dmi. / MDLXXXIII*, f. 38.

40. ACAN: AHMI. *Liber Universitatis Anni / 159III*, s. f.

Coll va exercir l'organistia amb regularitat entre 1593 i 1606, cobrant el seu sou en dues partides de «mitja anyada» de 8 lliures 2 sous i 6 diners, cadascuna.⁴¹ Tanmateix, en els rebuts de del 20 d'agost de 1600 i 28 d'abril de 1601, el clavari feia constar «no obstant que conforme lo acte fet entre ell y la universitat no se li aurian de pagar tantes sino porque diu que lo que reb del capbreu no es tant com li prometeren en dit acte que cobrat se aura de aplicar a la bosseria.»⁴² Desconeixem els detalls de les rendes del capbreu beneficional, així com la diferència real entre aquestes i el que li prometeren els consellers.

Malgrat la seva presència ininterrompuda des de 1593, el rebut de la mitja anyada que s'havia tancat el 7 d'abril de 1602 el signà «m^o Joan Novell p^o y organiste».⁴³ El 1605 el flautat de l'orgue requerí la intervenció de l'orguener Antoni Castellví: «a 4 de maig me feren p^a paguas a me. Antoni Castellvi vint sous per los adobs a fets en las flautas del orge.»⁴⁴

Durant l'exercici del seu magisteri Joan Coll deuria ser testimoni del miracle del Sant Crist que enfervorí la pietat dels igualadins el 1590, en tal cas fou el responsable de fer cantar el «miserere a cant d'orgue y salmejat» en la processó que conduí la sagrada imatge de la capella del Roser al temple de Santa Maria.⁴⁵

Una dècada després, i també durant l'època del magisteri de Coll, els consellers de la vila, el 26 d'agost de 1601, havien deliberat sobre la necessitat d'edificar una nova església «per ser la que's vuy xica per lo poble que és», aprofitant l'ajut que oferien per a aquesta empresa el bisbe de Vic, Francesc Robuster i el prohom igualadí Pere Franquesa, el qual «volia fer-hi una capella a sa costa y que donaria una bona caritat en adiutori de la fabrica de dita sglesia [...]».⁴⁶

La primera pedra del nou temple parroquial fou beneïda el juliol de 1617,⁴⁷ deu anys després del traspàs de Joan Coll:

41. ACAN: AHMI. *Llibre de Taula*, f. 101v, 104, 105, 110, 111, 115, 116, 119, 120, 122v, 124v, 125, 128v, 133v, 138v, 141v, 142v, 145, 146v, 150, 152, 155v, 157.

42. *Id.*, f. 128 i 132.

43. *Id.*, f. 137.

44. *Id.*, f. 150.

45. El 20 d'abril de 1590, divendres sant, la imatge gòtica del Sant Crist que es venerava al Cor de la parroquial, va suar sang a l'antiga capella del Roser. Vegeu, COLOMER, FRANCISCO M^a. *Historia del Sant Crist d'Igualada y del seu culte*. Igualada: Nicolau Poncell, 1916, cap. 1 i 3.

46. ACAN: AHMI. *Liber Universitatis 1601*, f. 41v-42.

47. CARNER, ANTONI. *La basilica de Santa María. Mil años de Historia Igualadina*. Igualada: CECI, 1959, p. 46-55.

«A XXVI de dit mes de abril any sobredit [MDCVII] fonc enterrat en dita parroquial mon. Joan Coll prevere beneficiat y organista de la present església [...]»⁴⁸

Durant els anys del seu magisteri els manxadors de l'orgue foren, successivament, Jaume Bonastre, Pau Guillo, Bernat Espiell, Joan Mata, Joan Batxaller i Joan Mateu.

Joan VILANOVA (... 1645 – 1662?)

El *Llibre de Taula* del clavari conté un buit cronològic entre els anys 1606 i 1663, tanmateix gràcies al buidatge documental de Gabriel Castellà, sabem que a mitjan segle XVII l'encarregat de sonar l'orgue de la parroquial era Joan Vilanova. El 25 de juny de 1630, probablement pocs anys abans de l'entrada de Vilanova, es dugué a terme una nova restauració de l'orgue, que va anar a càrrec de Josep Galtaires, orguener de Centelles.⁴⁹

El 4 de febrer de 1645, el bosser municipal, pagava 15 lliures a Vilanova «ço es deu lliures per ajuda de costa de tocar lo orga y les sinch lliures per lo salari de relotger.»⁵⁰ Era força freqüent que l'organista, avesat a fer petites reparacions en l'orgue, disposés d'una certa destresa en la reparació d'altres instruments i també de rellotges. Seixanta anys abans, el mateix Pere Alberch, cèlebre organista de la catedral de Barcelona, guardava a casa seva, abans de traspasar, diversos instruments musicals i rellotges per restaurar.

El 28 de novembre de 1649, Joan Vilanova «organista y mestre de capella» rebia del consell de la confraria de Sant Isidre el pagament de 12 lliures «per lo die de la 8^a de Corpus per la cantoria de las completes.»⁵¹ El sou de l'organista, amb el plus de rellotger, augmentà de forma progressiva fins arribar a les 20 lliures anuals el 1660: «Ytem á 22 de dit [juliol] se feu altra pòlissa que pague a m^o Joan Vilanova organista vint lliures y son per son salari de organista y relotger.»⁵²

Vilanova degué traspasar entre la tardor de 1660 i l'estiu de 1662. El 10 de setembre de 1662, Angelina Vilanova, filla de Joan Vilanova, organista d'Igualada, i de Magdalena, ambdós difunts, es casà amb Joan Jutglar, mestre de minyons, fill de Joan Jutglar, pagès del bisbat d'Urgell.⁵³

48. ACAN: Fons GC 239-248, caps 40. Notícia extreta del Llibre d'òbits de 1607.

49. CASTELLÀ I RAICH, Gabriel. "Notícia d'uns mestres orgueners", p. 96-97.

50. *Id.*, dades extretes del Llibre de la Bosseria 1645.

51. *Id.*, *ibid.*

52. *Id.*, *Llibre de la Bosseria, clavaría y actoria de la Universitat de la vila de Ygualada del any 1660*, pòlissa 23.

53. *Id.*, Llibre de Matrimonis 1615-1684.

Josep VILANOVA (1663-1666)

L'aparició de la figura de Josep Vilanova en qualitat de successor de Joan Vilanova en el magisteri de Santa Maria, mena a plantejar que es tractés d'una successió familiar en el càrrec. Josep Vilanova enceta la represa dels pagaments anuals a l'organista en el *Llibre de Taula*, a partir del març de 1663. El seu segon rebut d'aquell any data del 2 de setembre i palesa la seva destresa com a rellotger: «a m^o Joseph Villanova 10 ll y son per son salari de sonar lo orga y per fer lo reloixa»,⁵⁴ la qual cosa col·labora a aquesta suposada vinculació amb el seu antecessor en l'organistia, que acabem d'apuntar.

D'altra banda, en un rebut del 2 de novembre de 1664, hom deixava constància de la satisfacció «a m^o Juseph Vilanova organista quinsa lliuras se li promateren per sinc any i son per la tersera paga de las quinze lliures en ajuda del matrimoni de sa germana.»⁵⁵ El rebut corresponent a la quarta paga apareix el 29 de novembre de 1665 i revela el nom de la seva germana: «per la quarta pague de semblant caritat que per temps de sinch anys la Vila li prometé donar per adjutori del casament de Angelina sa germana»,⁵⁶ la qual cosa permet confirmar que Josep Vilanova era fill de Joan Vilanova, l'anterior organista.

El seu sou de 20 lliures anuals, comprenia, com durant l'època del seu pare, els conceptes de «organista y rellotjer»;⁵⁷ el 19 d'octubre de 1665 el claviari li pagà 10 lliures «a compliment de son salari de organista y rellotjer».⁵⁸ És evident que es tractava d'una família de músics. A ran del traspàs de Josep Vilanova, esdevingut entre finals de 1665 i principis de 1666, el seu cunyat Joan Jutglar —casat amb la seva germana Angelina— assumiria les funcions de l'organistia fins l'arribada d'un nou titular. Així ho testimonia un rebut del 7 d'abril de 1666, segons el qual se satisfieren 6 lliures i 13 sous «a mossen Joan Jugla de sis lliures tretse sou y quatre son per la resta del salari que la universitat acostumava donar al q^o m^o Joseph Vilanova son cunyat de fer orguenista de la vila.»⁵⁹

Lluís TORRES (1666-1680)

Els consellers de la vila van trobar un nou organista amb una certa celebritat. Joan Jutglar, el cunyat de Josep Vilanova, cedí el seu breu interinatge

54. ACAN: AHMI. *Llibre de Taula*, f. 162.

55. *Id.*, f. 169.

56. *Id.*, f. 174.

57. *Id.*, f. 173.

58. *Id.*, f. 173v.

59. *Id.*, f. 179.

a Lluís Torra, el primer rebut del qual, signat el 23 de novembre de 1666, testimonia la seva assumpció de l'organista des del mes d'abril:

«se a feta polisa al clavari pague a m^o Lluís Torra organista tretza lliures sis sous y vuit per son salari de organista y a portar lo rellotje per vuit mesos li tocaven del corrent any 1666.»⁶⁰

Com en els casos anteriors, el càrrec d'organista tenia adjunta la funció del manteniment del rellotge mecànic de la vila, instal·lat en el campanar de la parroquial el 1484.⁶¹ En el rebut del novembre de l'any següent s'especifica la part del sou relativa a cada funció, 10 lliures «a m^o Lluís Torres a compliment de son salari de tocar lo orga y 3 ll 15 s per sis mesos a portat lo rallojta.»⁶² Tanmateix, les percepcions varien en el curs del anys: el 1668 rebé 7 lliures i 10 per «apurtar lo relotga» a banda de les 15 lliures «per son salari de organista»,⁶³ el 1669 eren 3 lliures i 15 sous «per la mitja anyada de aportar lo rallojta» i 7 lliures i 10 sous «a m^o Lluís Torres per la mitja anyada de tocar lo orga.»⁶⁴

En el decurs d'aquest darrer any, Torres, que apareix en algun rebut com a «subdiacha», degué rebre l'ordenació sacerdotal atès que obtenígué la possessió del benefici dels ants Abdó i Senen de la parroquial. El 29 de novembre de 1669 el clavari feu «polisa pago a m^o Lluís Torra organista per optanir lo Benefisi de St Abdon y Sanent per una pensio de sansal 16 s.»⁶⁵

El 1671, el mateix organista va assumir durant vuit mesos el mestratge de les escoles. El titular, Jeroni Panós, apareix en els rebuts de l'any anterior i reapareix a partir de l'octubre d'aquell any. L'organista Torres el substituï durant la seva absència tal i com ho acredita el rebut del 15 d'octubre de 1671:

«se ha fet polisa pagas a m^o Lluís Torra prevere setse lliuras tretse sous y quatre per son salari de vuyt mesos a servit de mestre de minyons que a raó vint-i-tres lliures lo any importe dites 16 ll 13 s 4.»⁶⁶

El 1674 sou anual que Lluís Torres rebia del Consell de la Vila arribava a les 22 lliures i 10 sous, a les qual cal sumar-hi les 10 sous de la pensió del censal del benefici eclesiàstic:

60. *Id.*, f. 182.

61. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 1, p. 149.

62. ACAN: AHMI. *Llibre de Taula*, f. 185v.

63. *Id.*, f. 188v-189.

64. *Id.*, 191v-192.

65. *Id.*, f. 194.

66. *Id.*, f. 201.

«se feu polisa pague a m^o Lluís Torras per son salari del menar lo rellotge set lliures deu sous, y axí mateix per son salari de organista quinze lliures que juntas son 22 ll 10s.»⁶⁷

En qualitat de beneficiat percebria les distribucions quotidianes amb les que la comunitat de preveres recompensava l'assistència als oficis litúrgics. El rebut del clavari del 22 de novembre de 1675 és l'únic en què se l'esmenta com a «prevera». La seva presència en els rebuts del *Llibre de Taula* apareix de forma regular i continuada fins el 29 de novembre de 1680.⁶⁸

Durant l'estiu d'aquell darrer any l'orgue va ser objecte d'una restauració important. L'obra anà a càrrec de l'orguener trinitari Bartomeu Triay, el qual, acompanyat de quatre aprenents, s'hostatjà durant tretze dies a casa de mossèn Josep Boneu —mestre d'estudi i conseller en cap el 1679—, per tal d'afinar l'orgue i instal·lar-hi un joc de «trompetillas», probablement, un joc de trompetes de batalla acoblat a l'orgue major:

«Item dit dia [4 de setembre] se li feu polisa a m^o Joseph Beneu trenta lliures las quals a gastadas ab tretze dies estigué fraÿ Barthomeu Triay en sa casa ab quatra fadrins [que] aportava quant vingué a posar las trompetillas y refinar lo orgue 30 ll.»⁶⁹

La intervenció de Triay fou força profunda a la llum de les despeses que va suposar. El clavari, el 19 d'agost, “feu polisa pagàs a fray Barthomeu Triay del orde de la trinitat sent lliuras per tantas se lin avian romasas a deura del orgue, 100 ll.”⁷⁰ Durant l'època de Lluís Torres els manxadors foren Sebastià Ubach, Llorenç Llents i Josep Davern.

La presència de nou composicions de Lluís Torres en el repertori del Fons de Santa Maria de Verdú (BNC), mena a pensar que la causa de la seva partida d'Igualada el 1680 deuria ser a causa del seu accés al magisteri de la col·legiata de Santa Maria de Verdú. L'esmentada col·legiata, a banda de disposar d'una capella amb més recursos musicals, satisfieia al seu mestre de capella-organista amb un sou anual de 40 lliures des de mitjan segle XVII.⁷¹

De les nou obres conservades d'aquest compositor, només la *Missa* a 8 v (BNC: M 1168) conserva la data de 1674, la qual cosa mena a pensar que

67. *Id.*, f. 213.

68. *Id.*, f. 216v, 223v, 225, 227, 230v i 231v.

69. *Id.*, 230.

70. *Id.*, f. 230.

71. SALIS I CLOS, Josep Maria. *El repertori litúrgic marià a Catalunya a finals del segle XVII. (Les antifones marianes majors del M. 1168 del “Fons Verdú” de la Biblioteca de Catalunya)*. Bellaterra: UAB, 2012.- Tesi Doctoral, vol. I, p. 371.

la seva escriptura, i estrena, deuria tenir lloc a la parroquial de Santa Maria d'Igualada. La resta d'obres de Torres vénen datades els anys 1682, 1683 i 1684; totes elles fan gala d'una amplitud en la paleta vocal i instrumental que sembla estar més amb concordança amb els recursos musicals de la col·legiata verdunina:

- 1682: *Missa de batalla*, a 12 v (BNC: M 1168)
- 1682: *Missa* a 9 v (incompleta), (BNC: 1637-IV-V-VI)
- 1683: *Hoy es dia de carambola*, villancet a Sant Flavià a 12 v (BNC: M 1637-II)
- 1683: *No me vengas con roncas*, villancet a Sant Flavià a 12 v (BNC: M 1637-II)
- 1683: *Ola de la nave*, villancet a Sant Flavià a 12 v (BNC: M 1637-II)
- 1684: *Salve Regina* a 8 v, (BNC: M 1168)
- Sense datació: *Regina cæli* a 9 (incompleta) (BNC: M 1637-VII) i *Salve Regina* a 8 v (incompleta) (BNC: M 1168).⁷²

Josep BOLDÚ (1682-1687?)

Coincidint amb el breu buit documental que es dona en el *Llibre de Taula* el 1681, la figura d'un nou organista fa la seva aparició a partir de 1682. Es tracta de Josep Boldú. El seu primer rebut, amb data del 29 d'agost de 1682, mostra la duplicitat de funcions del nou titular, consignat en qualitat de mestre de capella i organista, les quals vénen acompanyades d'un substancial augment del seu salari anual, que passa de 15 a 30 lliures:

«a m^o Joseph Boldu organista a bon comte de les 30 ll. se li dona de salari de mestre de capella y organiste onse lliures.»⁷³

Josep Boldú guanyà la plaça igualadina el 20 de març de 1682, davant d'un tribunal d'oposicions format per Pere Ramanja de Piera, i Tomàs Rossell i Pere Joan Calvet, beneficiats de Santa Maria d'Igualada. El document no desvela el nom del segon opositor:

«Vui als 20 de mars 1682 se tinguí oposició de organista y se ho-/ posaren dos, foren examinadors lo reverent Pera Ramanja de Piera / y m^o Thomàs Rossell y m^o Pera Joan Calvet beneficiats / de la present Iglésia assistiren per part de la comunitat quatre / preveres elegits per dita Comunitat que foren los

72. SALISI I CLOS, Josep Maria. *La música de l'arxiu parroquial de Santa Maria de Verdú (segles XVII i XVIII)*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2010, p. 261.

73. ACAN: AHMI. *Llibre de Taula*, f. 236.

senyors rector / y dos procuradors majors y lo prevere més vell, de part / de la Universitat los Consallers los quals després del / examen se hajuntaren tots units y de comú consentiment / se donà l'orga a M^o Joseph Boldú y prometé la Comunitat / dar-li cada mes sis lliures de distribucions tot lo temps no sia ordenat de / presbitero, que en ser ordenat de presbitero se li daran las / matexas distribucions y caritat de missas conforme als / damés preveres admesos, y axó e durant lo beneplàcit / de la Comunitat, no admetent-lo en voto ni preminencias / que tenen los beneficiats, concells ni altres prerrogativas.»⁷⁴

Aquest és el primer document d'un atorgament de la plaça igualadina per oposicions. En ell es fa palès el paper clau de l'Ajuntament, propietari de la titularitat del benefici i del sou de l'organista, a l'hora d'escollir el candidat. La comunitat de preveres, per la seva banda, es comprometia a atorgar-li 72 lliures anuals, 6 cada mes, en concepte de distribucions, mentre no rebés l'ordenació sacerdotal; un cop ordenat podria participar amb la resta de preveres de les rendes de les misses, o aniversaris, però no tenia dret a vot ni a gaudir d'altres preeminències i prerrogatives de què gaudien la resta de beneficiats.

Durant el mestratge de Boldú apareixen també les primeres despeses relacionades amb la presència dels escolans —infants cantors o corers—, encarregats d'interpretar les parts superiors de la polifonia. El 17 de maig de 1683 el clavari pagava 3 lliures i 2 sous «a Nicolau Llorens sastre per las mans de las cotas dels escolans.»⁷⁵

Com els seus predecessors, Boldú, cobrava el sou anual de l'organistia repartit en dues pòlisses, la primera el febrer i la segona durant el novembre, a banda dels 16 sous «de censal per lo benefici del orgue»,⁷⁶ que Torres també havia percebut per la seva condició de beneficiat. Segons una acta notarial del 8 de febrer de 1683, Josep Boldú prengué possessió del benefici de Santa Anna de la parroquial:

«Item als 8 de fabre de 1683 en poder de M^o Bartomeu Costa notari / com a substituït del notari de la Cort en Vich, M^o Joseph Boldú organista / de la present Vila a pres possessió del benefici Bax la invocació de Santa / Anna fundat en la parroquial de la present vila [...]»⁷⁷

Després dels mesos de servitud, el 29 d'octubre de 1684, la comunitat de preveres admeté Boldú, en qualitat d'obtentor del benefici de Santa Anna, a les distribucions quotidianes de la parroquial:

74. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 26.

75. ACAN: AHMI. *Llibre de Taula*, f. 240.

76. *Id.*, f. 237.

77. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 26v.

«Item als 29 de octubra de 1684, congregada la reverent Comunitat apres de / vespres, avent complers los cis mesos de servitud lo reverent Joseph / Boldú prevera i organista, fonch admès dit senyor Boldu a las cotidianas / distribucions com a beneficiat, és del benefici de Santa Anna i no / com a organista i lo endemà li donaren ploms com als demes.»⁷⁸

En aquella mateixa data, la comunitat de preveres determinà que el mestre Boldú havia de fer-se responsable de l'entonació del cant pla de les antífones del cor comunitari, tant de les misses conventuals i matinals com dels diferents oficis de l'any litúrgic:

«Fem nota que als 29 de octubra de 1684 la Reverent / Comunitat determinà donar des del dia present a un anÿ / al reverent Joseph Boldu prevera per portar lo Cor i axir / a antonar las Antífonas com també per tocar lo / Orga tant a les Conventuals i Matinals com a altres / qualcevol obligacions té la dita Reverent Comunitat 30 ll. / per quiscun any, 30 ll.»⁷⁹

Sorpren aital determinació quan de fet l'atorgament de la plaça per oposició ja contemplava el doble perfil del càrrec —d'organista i mestre de capella—, a no ser que en aquell moment, a banda de les funcions del messtratge dels escolans i de la direcció de la capella, assumís de forma implícita les atribucions del sustentor. Aquest darrer el responsable de tot allò que es relacionava amb la interpretació del cant pla de la parroquial, és a dir, des del manteniment i cura del llibres de cant pla, l'ensenyament de cant pla als membres de la comunitat de preveres i les entonacions del repertori del calendari litúrgic, fins a l'examen de cant dels nous beneficiats. En la mateixa nota, la despesa de 30 lliures anuals es presentada com un salari propi de la comunitat.

Sabem que Boldú romania a Igualada l'abril de 1685. A finals d'aquell mes, Boldú formà part, al costat de Miquel Gomà, del tribunal que examinà de cant pla el nou beneficiat Pere Ros:

«Item als 28 de abril de 1685 congregada la reverent Comunitat en / lo Cor apres de vespres avent complert los cis mesos de la servitud / lo reverent Pere Ros fonch examinat de can pla per los reverents Miquel Gomà / y Joseph Boldú [...]»⁸⁰

Aquesta és la darrera intervenció documentada de Boldú en la vida musical de la parroquial. El 5 d'octubre de 1688 apareixia, amb l'organista Josep

78. *Id.*, f. 27v.

79. ACAN: API. *Llibre de Notes*, f. 33.

80. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 28.

Roca, en la visura del nou instrument que l'orguener navarrès Antoni Vidarte havia construït a l'església de Sant Nicolau de la vila de Bellpuig. Boldú i Roca, figuren en el document, en qualitat de «organistes, beneficiats de la dita iglésia parrochial de dita vila de Bellpuig.»⁸¹

Desconeixem el moment exacte de la marxa de Boldú. Tanmateix, és molt probable que es produís abans del Nadal de 1687, que és quan apareix documentat un nou organista:

«Als 24 de desembre 1687 vigilia de la Nativitat del Senyor, lo reverent Joseph / March prevere organista comensà a residir en esta Comunitat, donant-li / la reverent Comunitat la residència tant solament de ploms y missas com / als residents desta Comunitat.»⁸²

El Fons Musical de Santa Maria de Verdú (BNC) conté 8 obres de Josep Boldú, sis de les quals estan datades entre 1688 i 1694, posteriors, doncs, al seu pas per Igualada:

- 1688: *Completes* a 9 v, (BNC: M 1168)
- 1690: *Completes* a 9 v, (BNC: M 1168)
- 1690: *Completes* a 9 v, (BNC: M 1637-IV-V-VI)
- 1694: *Magnificat* a 9 v, (BNC: M 1637-II-IV-V-VI)
- Sense data: *Salve Regina* a 9 v (BNC: M 1637-V) i dos villancets amb el mateix íncipit literari, *Clarines al festín* a 8 v, dedicats a la Mare de Déu del Roser i a Sant Francesc Xavier (BNC: M 1637-III i II, respectivament).⁸³

Joan LLUCH (1689-1702)

L'organista Joan Lluch, probablement fill de Torredembarra,⁸⁴ va ocupar el magisteri de l'orgue de Santa Maria durant el període comprès entre 1689 i 1702. Malgrat el buit documental de les actes del Consell de la Vila durant el darrer terç del segle XVII, la qual cosa impossibilita de conèixer de forma exhaustiva les notícies referents a la seva possessió i nominació, sabem que

81. LLOBET I PORTELLA, Josep Maria. "Documents sobre la fabricació d'un orgue per a l'església parroquial de Bellpuig (1686-1688)", *Miscel·lània d'Estudis*. Quaderns de «El Pregoner d'Urgell», 13 (2000), p. 19. Citat per Josep M. Salis i Clos.

82. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 29.

83. SALIS I CLOS, Josep Maria. *La música de l'arxiu parroquial de Santa Maria de Verdú (segles XVII i XVIII)*, p. 243.

84. El seu pare Pere Lluch, pagès, era natural d'aquesta vila. ACAN: Bertomeu Costa. *Rubrica manualis anno MDCLXXXVIII 7 1689*, f. 331-332.

el 4 d'abril de 1689 va començar a residir a la comunitat de preveres, amb el sobreentès de que, prèviament, havia estat designat organista de Santa Maria pel Consell de la Universitat:

«Als 4 de abril de 1689 lo reverent Joan Lluch prevera organista comen- / sà a residir y la Comunitat tant solament li dont las distribució- / ons ordinàries y missas conforme als demés resident.»⁸⁵

Els anys 1689, 1699 i 1700 apareix, juntament amb Pere Joan Calvet, exercint la tasca d'examinador de cant pla dels nous beneficiats admesos a la comunitat.⁸⁶ D'ençà que podem recuperar el fil documental de les determinacions del Consell de la Vila, justament a l'inici del nou segle, la seva designació d'organista consta de forma regular durant els anys 1700 i 1701, amb el mòdic sou de trenta lliures anuals, en la relació dels oficials de la vila escollits pel Consell, el dia trenta de novembre de cada any.⁸⁷

A les acaballes del mes de setembre de l'any 1701 el monarca Felip Vè, fent camí cap a Barcelona, s'aturà a Igualada on va

«[...] ohir la missa la qual va celebrar lo Patriarca de las Indias y en lo interior ab tota mengnitat se tocà lo orga y se cantaren algunes lletretes [...]»⁸⁸

Tot i que ignorem l'existència de dades més precises al respecte, no fóra inversemblant de suposar que Joan Lluch, l'organista de la vila, fou qui va fer sentir la veu de l'orgue de Santa Maria, i potser l'autor d'alguna de les *lletretes* que es van interpretar en aquella celebració.

En el curs dels dos primers mesos de 1702, Joan Lluch va deixar vacant el magisteri de l'orgue. Si bé desconeixem les possibles motivacions que l'induiren a fer-ho, s'entreveu una intenció inicial d'allunyar-se'n per un lapse de temps determinat; això ho palesa el fet que l'any següent intentés recuperar el càrrec —atorgat a Josep Soler el maig de 1702 ja havia estat—, per mitjà de la intervenció de dos antics consellers que pretenien invalidar el nomenament del organista.

85. ACAN: API. *Llibre possessió adminstració de beneficis*, f. 29v.

86. *Id.*, f. 33, 35 v. 37 v.

87. ACAN: AHMI. *Llibre de Registre* 1700-1711. Anys 1700, 1701 i 1702, f. 3, respectivament. El manxador de l'orgue, que al mateix temps s'encarregava de la neteja de les fonts públiques, era en aquells anys Josep Davern.

88. *Id.*, 1700-1711. Any 1701, f. 14-16v.

Josep LLOBET (1702)

El 21 d'abril de 1702 els consellers de la vila, davant l'absència de Joan Lluch, van sol·licitar a la comunitat de Santa Maria l'entesa per convocar oposicions al magisteri de l'orgue, el mes de maig. El tribunal examinador, format per Pere Joan Calvet i Josep Boldú, organista de Bellpuig, concedí el magisteri a Josep Llobet, únic opositor:

«Admició del Organista. / Convocada y congregada la Reverent Comunitat en la segrisita de la present / Iglésia ahont per estos y altres negocis se acostuma convocar y congrega / r a vuy als 21 de abril del any 1702, se presentá una súplica per par / dels Senyors Concellers, en la qual entre altres coses, demanaven en nom / de la Universitat, vingués a bé de posar edictes junts, per lo offici / de organista, atès que vegave, per dextera ne havia fet lo Reverent / Juan Lluch prevere y organista que era de esta Iglésia; a la qual / petició vingué bé la Reverent Comunitat y se posaren edictes per lo dia / primer de maig, y foren elegits per examinadors: sò és per part / de la Comunitat lo Reverent Pere Juan Calvet prevere, y per part de la / vila, lo Reverent Joseph Boldú prevere de Bellpuig, y havent-se sols pre-/sentat la persona de Josep Llobet subdiaca davant de las perso- / nas elegides per la Comunitat, qui eran lo Senyor Rector, lo prevere més / antich y los dos procuradors majors, y dels Senyors Concellers, fou exa- / minat rigorosament de tot art de música, y exa- / ment feren re- / lació los dits examinadors davant de las persones elegides y / dels Senyors Concellers com o havian trobat hàbil, y a vista d'axò / fou admès per lo dit offici de organista durant lo beneplàcit / de la Comunitat y dels Senyors Concellers, y la Comunitat li prometé donar tot / allò que guanyarian los demás beneficiats admesos, no prete-/nent en ninguna manera admetrer-lo en vots, concells ni altres / preeminències y prerogativas que gaudexen beneficiats / en dit Iglésia.»⁸⁹

L'estada de Josep Llobet al magisteri de l'orgue fou, però, molt curta. Al cap d'un mes de la seva possessió, i desconeixent el ventall de les factibles causes —el possible interès dels consellers de disposar d'una persona de més vàlua o la probable predisposició o afany d'aquesta última per a venir a Igualada—, el magisteri fou atorgat a l'organista de la catedral de Solsona.

89. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 41v-42.

Josep SOLER (1702-1737)

Josep Soler, fill de Jaume Soler i de Ramona, pagesos de la vila de Santa Coloma de Queralt,⁹⁰ va obtenir el nomenament dels consellers per a la plaça d'organista de Santa Maria, a finals del mes de maig de 1702. Així s'infereix de la capçalera que acompanyava la tramesa documental del bisbat de Vic a la comunitat de preveres:

«Tinch rebut dels Consellers de eixa Vila la adjunta y acte / de admissió del organista de Solsona vms. me digan son sen-/tir per a que en vista de tot prenga la resolució convenient / y me tornaran a embiar los mateixos papers [...]»⁹¹

Pocs dies després del compliment d'aquella tramitació fou admès per la comunitat amb aquests termes:

«Vui als 10 de juny de 1702 se admaté per organis-/ta ha Josep Soler sens haver concorregut examens per / part de la Vila ni Comunitat, sí sols ab la aprobació / de aver estat organista de Solsona, y li promet do-/na-li cada mes sinch lliures, tot lo temps no sia ordenat / en presbítero, que en ésser ordenat de presbítero se li do-/neran las matexas distribucions y caritat de Missas con-/forme als damés preveres admesos [...]»⁹²

Soler, en qualitat d'organista de la catedral de Solsona, havia estat eximit de participar en unes noves oposicions per ocupar el magisteri igualadí. Aquesta particularitat era un fet força freqüent a l'època, quan es tractava de mestres i organistes que procedents de centres eclesiàstics de renom desitjaven accedir —sovint per raons personals— a un magisteri de menor relleu, o de músics que s'havien format en centres de reconegut prestigi musical, com podia ser el monestir de Montserrat.

Es desconeixen els motius de l'interès de Soler per venir a Igualada. Tanmateix, les dades personals i familiars que afloren dels documents podrien ajudar a entreveure el seu desig de romandre prop de Santa Coloma, la seva vila natal. Soler romangué trenta-cinc anys a Igualada i dins d'aquesta llarga etapa de la seva vida esposà a Josepa i d'aquell enllaç nasqueren les seves filles Maria Antònia i Cecília. La família Soler residia en una casa del carrer Sant Roc, prop de la parroquial. La filla gran, Maria Antònia, va contreure

90. ACA: Sèrie Igualada-825. *Testaments rebuts en poder de / Vicens Cots i Mitjans notari*, f. 76-77. Vegeu el seu testament íntegre a GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "Notes sobre la vida musical igualadina al primer terç del segle XVIII", *Miscellanea Aqualatensia*, 3 (1983), p. 169-183.

91. ACAN: API. *Plech I de coses memorables* [Doc. 18].

92. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 43.

matrimoni amb Ramon Arnavat, sastre de Santa Coloma de Queralt. Quan el juliol de 1733 el Consell de la Vila decidí buscar un orguener per efectuar la restauració de l'instrument —davant l'incompliment dels pactes amb l'orguener Josep Boscà—, Soler encomanà la reforma a Joan Baptista Ferrer, orguener de Santa Coloma de Queralt. La persona de contacte amb l'esmentat orguener va ser Josep Arnavat, beneficiat de la parroquial de Santa Coloma, probablement emparentat amb el gendre de Josep Soler.

A l'any del seu accés al magisteri igualadí, Soler va haver de salvar l'estratègia de dos consellers —el conseller en cap i el conseller segon—, que maldaven per revocar el seu nomenament per atorgar-lo a l'antic organista Joan Lluch. El mateix Soler, el 23 d'abril de 1703, presentà una súplica al Consell per exposar-ho amb tota claredat:

«[...] avent presehit lo degut examen y ésser ell examinat y aprovat per una Catedral prevehiren lo puesto de organista de la parroquial Iglésia a Joseph Soler ab perpetuació de aquell y luego dit Joseph Soler fou posat en lo exersisi de dit puesto ab exprés consentiment de la Reverent Comunitat, la qual passat algun temps vist que dit Soler cumplia degudament a son puesto y obligació tant en lo tocant del orga com al demás tocant a dit puesto, passà dita Reverent Comunitat a perpetuar de la mateixa manera aquell en dit puesto [...] e com tinga notisia que dos dels quatre Magnífichs Senyors Consellers voldrien pasar a aborrar y abolir dit acte y per consegüent llevar dit puesto a dit Soler y donar-o al Reverent Joan Lluch organista passat o altre [...] y no sia just que sens causa se lleven los puestos ab tanta fasilitat, maÿorment lo del orga a dit Soler, que sab molt bé Vostra Magnificència que per venir a servir dit puesto del orga de la present Vila a dexat lo de una Catedral [...]»⁹³

La conxorxa va fracassar i Josep Soler fou perpetuat en el càrrec, el 5 de març per la comunitat de preveres i el 23 d'abril pel Consell de la Vila, amb la ratificació de la paga de les 30 lliures anuals de rigor. Els consellers en cap i segon, causants d'aquell greu situació, van optar per abandonar la sala del Consell, «se'n anaren recusant y no venin bé se votàs en dit Consell ni's prenguéis resolució del demanat per dit M^o Soler en dita súplica».⁹⁴

Josep Soler, d'acord amb les obligacions del magisteri, tenia cura de la direcció del cor de la comunitat de preveres i de l'ensenyament del cant pla als beneficiats, que en ser admesos havien de superar les proves d'aptitud musical pel que feia al cant litúrgic. Soler era el president dels tribunals que determinaven l'admissió dels nous residents de la comunitat. En aquella

93. ACAN: AHMI. *Llibre de Registre* 1700-1711, f. 19-21.

94. *Id.*, *ibid.*

tasca, comptà amb la col·laboració d'altres beneficiats músics, com Pere Joan Calvet.⁹⁵

La presència de Josep Soler al capdavant del magisteri de l'orgue de Santa Maria es perllongà fins als seus darrers dies; any rere any fou reiterat pels consellers en el seu càrrec, anomenat de forma indistinta organista i mestre de capella, amb el sou de 30 lliures, fins el 30 de novembre de 1736.⁹⁶

Soler va donar una destacada embranzida a la vida musical igualadina del primer terç del segle XVIII. Fou, sens dubte, el principal impulsor del projecte de restauració de l'orgue que començà Josep Buscà el 1732 i que va ultimar l'orguener de Santa Coloma de Queralt, Joan Baptista Ferrer. L'ambició d'una restauració d'aquella envergadura no es pot entendre sense el zel i l'entusiasme de l'organista, que va saber conscienciar el consistori de la necessitat d'assumir-la.⁹⁷

El 8 de maig de 1732, el Consell de la Vila acordà «buscar un mestre d'orgas, y ab ell se m'iria lo que cos-/tarà mudar y compondrer, i si menester ajustar alguna / cosa en dit orga».⁹⁸ Soler contactà amb Josep Boscà i a principis del mes següent se signava la capitulació que havia de permetre la restauració i l'ampliació dels registres de la cadireta.⁹⁹ El 23 de desembre del mateix any s'establien uns nous pactes amb Boscà amb l'objectiu de refer l'orgue major, un projecte verament ambiciós, amb un pressupost de 660 lliures,¹⁰⁰ però que l'orguener finalment incomplí. El juliol de 1733 tot seguia igual, per la qual cosa els consellers, disgustats amb Boscà que «sempre nos ha passat ab sondalles», van acordar, «vista la poca paraula de dit Buscà

95. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 49 (2-I-1714), f. 50 (24-VI-1719), f. 60v. (24-VI-1721), f. 61 (24-VI-1722), f. 63v (8-VII-1726). El 24 de juny de 1719 és la darrera data que testimonia la presència de Pere Joan Calvet en aquells tribunals, la qual cosa desdiu la notícia del seu traspàs, que Saldoni situava el 16 de juliol de 1714. Vegeu SALDONI, Baltasar. *Diccionario Biográfico-Bibliográfico de Efemérides de Músicos Españoles*, vol. III, p. 49: «Día 16, 1741. Muere en Igualada, Cataluña, el presbítero D. Pedro Calvet. Fue un maestro muy acreditado, que gozó de gran reputación entre sus contemporáneos, sobre todo en Cataluña, que le consideraban como uno de los compositores más inteligentes, alguna de cuyas obras creemos que deben hallarse en la Iglesia principal del expresado Igualada.»

96. ACAN: AHMI. *Llibre de Registre 1700-1711, 1712-1730 i 1731-1739: 1703-1704*, f. 3; 1705-1709, f. 3v; 1710, f. 9; 1711, f. 5; 172, f. 4; 1714, f. 3; 1726, f. 70; 1727, f. 97; 1731, f. 21; 1732, f. 12; 1733, f. 14; 1734, f. 6v; 1735, f. 8v; 1736, f. 11v.

97. Vegeu al respecte, GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "L'orgue de Santa Maria d'Igualada i l'obra restauradora dels orgueners Josep Boscà i Antoni Boscà al segle XVIII", *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia*, I (1979), p. 75-93.

98. ACAN: AHMI. *Llibre de Registre 1731-1739*, f. 6v.

99. *Id.*, *ibid.*, 1732, f. 9v-10.

100. *Id.*, *ibid.*, 1732, f. 13, 20.

y lo perill hi ha de quedar sens orga per las festes», confiar la recomposició de la cadireta a Joan Baptista Ferrer.¹⁰¹

Les festes a les que es referia el document eren les que s'havien de celebrar entre el 12 i 16 de setembre de 1733, amb motiu de la inauguració de la nova capella del Sant Crist,¹⁰² un esdeveniment de gran relleu en la vida igualadina de l'època que va comportar la vinguda de la capella de música de Santa Maria del Mar de Barcelona, sota la direcció de Jaume Caselles. Cal atribuir a la gestió personal del mestre Soler la vinguda de la capella de Santa Maria del Mar, una de les formacions musicals de més prestigi de Catalunya. Les dades musicals que acompanyaren aquelles celebracions mereixen que ens hi aturem uns instants.

Per a la solemnització d'aquelles festes l'església parroquial s'havia guarnit de gala amb ornaments al presbiteri i als altars, de les parets de la nau i de les portes penjaven sedes i tapissos, damunt d'ells s'hi col·locaren textos poètics en diferents llengües i jeroglífics escrits pels deixebles de l'Escola Pia. Fora de les muralles de la vila s'havia preparat un castell de focs d'artifici i a la plaça major un entarimat per a representar-hi comèdies,

«para lo más solemne harmonioso de la Música, se llamaron veinte Músicos, de las habilidades en instrumento, y voz, mas escogidas de las dos célebres Capillas de la Iglesia Cathedral, y de Santa Maria del Mar de la Ciudad de Barcelona, y a estas se agregó el Militar, y escogido concierto de Músicos en todo genero de instrumentos, Violin, Obues, Fogót, y Trompas de Chase, de la lúcida, noble y fuerte Compañia de Granaderos Reales de à cavallo. Se previbieron Villancicos Nuevos, que se dieron à la Impression y se repartieron al gran concurso.»¹⁰³

Sembla, però, que durant el viatge de la Capella de Santa Maria del Mar a Igualada es produí un fet sorprenent quan en la travessia del Llobregat, que hom feia amb una barca a Sant Andreu de la Barca, el músic Josep Fontanilles caigué al riu, en aquell moment amb gran cabal, i se salvà d'una forma extraordinària. El mateix narrador relatava, tres anys després, aquell fet amb aquests termes:

101. *Id.*, *ibid.*, 1733, f. 11v.

102. La llicència consistorial concedida als priors de la confraria del Sant Crist, o de la Minerva, per a edificar la capella datava del 22 de març de 1701. La fàbrica de la nova capella s'inicià el 21 de març de 1702, però durant la Guerra de Successió s'aturaren els treballs; passada la guerra es reprengueren amb moltes dificultats, i el febrer de 1732 els priors van recórrer a l'Ajuntament per poder continuar les obres, que finalment acabà Francesc Bets (ACAN: AHMI. *Llibre de Registre 1731-1739*, f. 32-40, 65-67). Vegeu al respecte, COLOMER, Francisco M^a. *Historia del Sant Crist d'Igualada y del seu culte*, p. 72-89, i CARNER, Antoni. *La basílica de Santa Maria. Mil años de Historia Igualadina*, p. 66-67.

103. PADRÓ Y SERRALS, Juan. *La Sagrada y Prodigiosa imagen del S. Christo de la villa de Igualada*. Cervera: Imp. Real de la Universidad, M. Ibarra, 1736, p. 66.

«Finalment, en el mismo año de mil setecientos treinta y tres, passavan de Barcelona à Igualada los Músicos, que avian de asistir en las Fiestas de Translacion de la Santa Imagen à su nueva Capilla; y aviendo de passar el Rio Llobregat en el dia doze de Setiembre, en que venia extraordinàriament caudaloso, tomaron la Barca del lugar de San Andrés. En el actual transito del Rio, dentro de la Barca, se hallava à cavallo en un mulo Joseph Fontanillas, Músico de la Capilla de Santa Maria del Mar de la Ciudad de Barcelona, se le espantò y alborotò el Mulo, de fuerte, que sin poderlo prevenir dicho Joseph Fontanillas, no tuvo otro expediente mas à mano, que agarrarse de la maroma, que gobierna la Barca, quedando pendiente de ella en el ayre: no pudo assí mantenerse, ò por el peso, ò por el susto; y cayò entre las arrebatadas corrientes de aque Rio. Invocò al Santo Cristo de Igualada, à cuyas Fiestas iba; y arrojandose un criado al Rio, le pudo socórrer, y librarle de tan pròximo peligro de su naufragio. Y prosiguiendo el viaje felicidad, fue el dia treze à dar las gracias en la Capilla de la Santa Imagen, y cantar ya aquel mismo dia, como sinò huviera passado por tal riesgo, y por tal susto.»¹⁰⁴

Les fonts de l'època recullen amb profusió de detalls aquelles festes que se celebraren entre els dies 12 i 16 de setembre de 1733. El dia 12, dissabte, «la Cantoria de Barsalona, ab lo Mestre de Capella de Sta. Maria del Mar qui era lo Rn. Jaume Casellas pre., y despues que fou exposat lo Santíssim sagarment al altar Major, se cantaren unes Completas solemníssimes [...]»¹⁰⁵ L'endemà, diumenge pel matí, es va celebrar un ofici solemne en el qual «al cantarse lo Gloria in Excelsis, los Priors de la Minerva anaren repartint Vilencicos, que per esta ocasió se imprimiren, a tothom sens accepció de Personas, lo que satisfeu molt al numerós concurs»,¹⁰⁶ per la tarda «se cantaren unes Vespres solemníssimas que assistí la Capella de Sta. Maria del Mar de Barna.»¹⁰⁷

A l'ofici de dilluns 14 es reproduí la mateixa escena amb «lo Mestre de Capella de Sta. Maria del Mar de Barna. ab tota la comitiva y sos companyons que cantavan, y sonavan diferents instruments»,¹⁰⁸ tant a l'ofici matinal com a les vespres. Cap al tard «en senyal de alegria se feu una comèdia

104. *Id.*, p. 60. Vege-ho també en la segona edició: PADRÓ Y SERRALS, Juan. *La Sagrada Imagen del Santo Cristo de Igualada... Segunda Edición, mejorada considerablemente, y aumentada con una extensa descripción de aquella Villa por Don Jaime Gomis y Galtés, presbítero*. Igualada: Imp. Joaquín Jover y Serra, 1852, cap, IV, p. 60.

105. ACAN: API. *Llibre de Notes de la Reverent Comunitat*, f. 57.

106. COLOMER, Francisco M^a. *Historia del Sant Crist d'Igualada y del seu culte*, p 81, on transcriu una «extensa nota intercalada entre'ls comptes y a seguit dels de l'any 1733 y 1734» del Llibre de la Minerva que es conservava a la parroquial.

107. ACAN: API. *Llibre de Notes de la Reverent Comunitat*, f. 57v.

108. *Id.*, *ibid.*

ab molt concurs de gent y moltes alimàrias que's feren per la Vila en demostració de alegrias.»¹⁰⁹

Dimarts dia 15 «la música fou la mateixa, y en tota la funció, no se disminuí, ans se aumentà (si fou possible) la magnificència, solemnitat y pompa, que en los dies antecedents».¹¹⁰ Aquell dia, després de vespres, se celebrà una solemne processó per tota la vila amb gegants, balls, els obrers de la parroquial amb els seus gonfanons, els gremis amb les seves banderes, les comunitats religioses de vila acompanyats de nombrosos sacerdots forasters, molts d'ells fills d'Igualada, amb les seves capes pluvials i ciris encesos a les mans, i els priors de la confraria de la Minerva, portadors de la imatge del Sant Crist, tant venerada pels igualadins. En arribar a la «Plaça del blat, y en altres puestos acostumats feu pauses, y en elles la Música cantà alguns Vilancicos previnguts»,¹¹¹ de nou a l'església col·locaren la imatge a l'altar «y lego li cantaren los goixs ab tota la Cantoria que'l avia acompanyat á la professó, y aquí se finí la festa de la Iglésia, y la translació del St. Cristo en la capella de la Minerva; y després al vespre se feu Comèdia [...]»¹¹² Pel que fa al darrer dia de les festivitats, dimecres 16, cap dels documents fa esment de la Capella del Mar, la qual fa suposar que no hi participà. Aquella festivitat es consagrà a pregar per les ànimes dels difunts, amb quatre canonges de la col·legiata de Calaf; acabada la Missa «se cantà Prosa ab Cantoria que era de Sta. Maria»,¹¹³ és a dir, amb la capella igualadina dirigida pel seu mestre Josep Soler.

La localització de l'edició dels fulletons en els que s'imprimien els textos dels villancets permet de conèixer els íncipits del mateixos i per tant preparar el terreny per recuperar aquestes composicions en el cas que s'hagin conservat. Mossèn Ignasi Colomer esmentava, el 1954, l'ingrés a la biblioteca del museu de la ciutat, gràcies a una donació particular, d'un volum enquadernat que aplegava diversos fulletons, dos d'ells amb els villancets que va cantar la capella de Santa Maria del Mar: el primer amb els tres que es van interpretar el 13 de setembre amb motiu de la inauguració de la nova capella del Sant Crist, i el segon amb altres tres villancets que es van cantar els dies 13, 14, 15 i 16 de setembre.¹¹⁴

Probablement, els títols d'aquests mateixos fulletons són els que G. Castellà va copiar entre les seves anotacions, quan en el primer lligall del seu fons personal escriví: «còpia d'una col·lecció de fulletons (oratoris sacros

109. *Id.*, f. 58.

110. COLOMER, Francisco M^a. *Historia del Sant Crist d'Igualada y del seu culte*, p 84.

111. *Id.*, p. 86.

112. ACAN: API. *Llibre de Notes de la Reverent Comunitat*, f. 58v.

113. *Id.*, f. 59.

114. COLOMER, Ignasi. "Drames sagrats a Igualada", *Vida*, febrer 1954, any IX.

villancicos) del segle XVIII impresos entre els anys 1729-1756.»¹¹⁵ Castellà copià els títol complets de les cobertes dels fulletons però no en descriví el seu contingut, és a dir, els incipits dels textos de cada villancet. Gràcies al catàleg de llibrets impresos de la col·lecció Bonsoms, avui es poden localitzar els textos d'aquells villancets que es van interpretar a Igualada el 1733:¹¹⁶

a) El dia 13 de setembre:¹¹⁷

- Villancet I. Introducció: *Quando Dios, cuya inmensa grandeza.*
- Villancet II. Introducció: *Al nuevo festejo de union singular.*
- Villancet III. Introducció: *Si buscays del agrado Divino.*

b) Els dies 13, 14, 15 i 16:¹¹⁸

- Villancet I. Todos: *A las Fiestas, y aplausos, llegad.*

115. A banda dels villancets de J. Caselles, el volum conté dotze llibrets més amb textos d'oratoris i villancets: [1] *Carmelo Prodigioso...*, oratori a Sant Elies, de Josep Pujol (1746); [2] *Villancicos...*, de Josep Picanyol (1729); [3] *La Inocente Susana Oratorio...*, de Josep Pujol (1748); [4] *Letras de los Villancicos...*, d'Antoni Sala (1745); [5] *La Piedra de David...*, de Josep Pujol (1756); [6] *Judith Trumfante...*, oratori de Josep Picanyol (1735); [7] *El Alcazar de Sion...*, oratori de Josep Pujol (1744); [8] *La Privilegiada Esther...*, oratori de Josep Pujol (1743); [9] *Villancicos...*, de Jaume Puig (1734); [10] *La Hermosa nube del dia...*, de Josep Pujol (1745); [11] *Las siete maravillas del mundo...* (1749); [12] *La Constancia del Arca...*, de Josep Pujol (1740).

116. Vegeu-los citats a PAVIA I SIMÓ, Josep. *La música en Cataluña en el siglo XVIII. Francesc Valls (1671c.-1747)*. Barcelona: CSIC, 1997.

117. BNC: Folletons Bonsoms 3259. VILLANCICOS. / QUE PARA CANTARSE EN LAS / Solemnes Fiestas, que en la Iglesia Parroquial / de la Villa de Igualada, se celebran, / dia 13. de Setiembre 1733 / PARA LA TRASLACION DEL / SANTISSIMO SACRAMENTO, / Y DE LA MILAGROSA IMAGEN DEL / SANTO CRUCIFIXO, / SU NUEVA SUMPTUOSA CAPILLA / A IMPULSOS DE LA DEVOCION, / del Magnifico Ayuntamiento de The-Iniente Corregidor, Bayle, y Re-Igidores de dicha Villa, / ASSISTIDOS DE LOS PRIORES, / de la Cofadria de la Minerva, y demás Co-fadrias en dicha Iglesia erigides, / y de sus devotos Cofagdres. / PUSO EN MUSICA / EL Rdo. JAYME CASELLAS PRESBYTERO, / Maestro de la Capilla de la Parroquial Iglesia / de Santa Maria del Mar de Barcelona. / BARC. En la Imprenta de / MARIA MARTI Viuda, administrada por Mauro Martí Librero, en la Plaça de San Jayme.

118. BNC: Folletons Bonsoms 3168. VILLANCICOS. / QUE SE CANTARON EN LAS SOLEM-/ nissimas Fiestas, que en la Iglesia Parroquial / de la Villa de Igualada, / EN LA TRASLACION DEL / SANTISSIMO SACRAMENTO, / A LA NUEVA SUMPTUOSA CAPILLA / DE LA MILAGROSA IMAGEN DEL / SANTO CRUCIFIXO, / ERIGIDA A EXPENSAS DE LA / DEVOCION, / CONSAGRA A ENTRAMBOS MYSTERIOS EN LOS DIAS / 13. 14. 15. Y 16. DE SETIEMBRE 1733. / EL AYUNTAMIENTO DE DICHA VILLA, / QUE COMPONEN LOS SEÑORES Dr. JOSEPH PADRÒ / Theniente de Corregidor, Joseph Riera, Bayle; y los Señores / Juan de Padró, Doctor Joseph Susana, Francisco Argullol, Francisco Susana, y Joseph Martí, Regidores: y las Co-fadrias de la Minerva, y demas, assistides de los Se-ñores Priores, y Cofadres de elles. / PUSOLES EN MUSICA / EL REVERENDO JAYME CASELLAS PRESBYTERO, / Maestro de la Capilla de la Parroquial Iglesia de Santa

- Villancet II. *Que motivo llama oy el Concurso.*
- Villancet III. Estrivillo: *EL SACRAMENTO ha de ser.*

Com d'enriquidora degué ser per als músics de la vila, escolans, cantors i instrumentistes, vinculats amb la cantoria de Santa Maria la presència, durant gairebé una setmana, dels músics de la capella del Mar. Tot i que les cròniques no ho esmenten, resulta fàcil d'imaginar la participació d'escolans, cantors i del propi Josep Soler en aquelles esdeveniments musicals. Probablement, Soler seria qui sonaria l'orgue de Santa Maria durant els oficis, misses solemnes, vespres i completes, que interpretà la capella del Mar sota la direcció de Jaume Caselles.

Recuperant el fil de la vida musical de la parroquial, tres anys després, el 23 d'octubre de 1736, Soler adreçava un escrit als consellers igualadins per exposar la precarietat i la penúria en què es trobava la cobla instrumental que participava en les funcions eclesiàstiques de Santa Maria. Soler expressava la conveniència d'acceptar un nou grup, amb experiència i capacitat reconegudes, per a cobrir les necessitats de la capella de Santa Maria, a banda de les pròpies de la vida civil.¹¹⁹

Ben aviat, Soler es veuria afectat d'una greu malaltia que l'obligava a allitar-se cada vegada més sovint. El 24 de març de 1737 va redactar les seves últimes voluntats en un document que, a banda de revelar la senzillesa familiar amb la que vivia el testador, expressava la voluntat de llegar els manuscrits musicals de les seves obres a l'igualadí Joan Mestra, en aquells moments mestre de capella de Mojà i futur successor seu a Santa Maria:

«Declaro que los papers tinch de ma facultat sian venuts per lo dictàmen y estimació y libera disposició del Reverent Joan Mestra, prevere Mestre de Capella de la Vila de Moyà, o de altre persona, intel·ligent de tals papers.»¹²⁰

Passat un mes de la redacció del testament, i vista la progressió de la seva malaltia, el 24 d'abril Soler va renunciar al càrrec d'organista en favor de Joan Mestra. Josep Soler es jubilà durant el mes de juny. Traspassà el 6 de juliol i l'endemà les seves despulles rebien la sepultura eclesiàstica:

/ Maria del Mar de Barcelona. / BARC. En la Imprenta de / MARIA MARTI Viuda, administrada por Mauro Martí Librero, en la Plaza de San Jayme.

119. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "La cobla de músics d'Igualada a la primera meitat del segle XVIII", *Actas del I Congreso Nacional de Musicología*. Zaragoza: Institución Fernando el Católico, 1979, p. 319-326.

120. ACA: Sèrie Igualada-825. *Testaments en poder de Vicens Cots y Mitjans notari*, f. 76-77v. Vegeu reproduït a GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. *Notes sobre la vida musicals igualadina...*, p. 179-182.

«Juliol 1737. / Sepultura eclesiàstica al cadàver de Joseph Soler organista de Igualada, / rebé los Sanctíssims Sagraments de la penúltima Eucharistia y Extremaunció. Fonch enterrat ab / un ofici de cos present ab la solemnitat de tots los oficis y assistència de la Reverent Comuni-/tat y quatre religiosos de Sant Agustí. Morir lo die antes [...]»¹²¹

Dos manuscrits miscel·lanis dels segles XVII-XVIII, conservats al Fons Verdú de la Biblioteca Nacional de Catalunya, contenen diverses obres de Josep Soler:

- 1694: “los difunctos A 4 Vozes *Domine quando veneris* & Joseph Soler 1694”, [Responsori de l’ofici de difunts] (BNC: M 1168, f. 74)
- *Alma Redemptoris Mater*, a 9 v (BNC: M. 1638)
- *Alma Redemptoris Mater*, a 10 v (BNC: M. 1637-V)
- *Cum invocarem*, a 9 v (incomplet), (BNC: 1637-II-IV-V)
- *Completes*, a 11 v (incomplet), (BNC: 1637-V-VII).¹²²

La figura de Josep Soler havia estat identificada per H. Anglès.¹²³ Soler és un dels compositors vinculats amb Santa Maria d’Igualada, que com Josep Boldú, Lluís Torres, Josep Regordosa i Joan Pont, caldria poder recuperar algun dia.

Joan MESTRE (1737-1738)

Els consellers de la vila, per mediació de la comunitat de preveres, van gestionar la vinguda de Joan Mestre, igualadí i mestre de capella de Moià, en previsió de la futura renúncia i jubilació de Josep Soler. Desconeixem els lligams d’amistat i coneixença que Josep Soler mantenia amb Mestre, el cas és que l’èxit de la gestió va fer que, en un termini força breu, el mestre de Moià substituís Soler en el magisteri d’Igualada:

«[...] en lo any passat de Mil-Set-Cents trenta-y-set, se procurà que vingués a esta Vila per Mestra de Cant y Orga lo reverent Joan Mestra prevere que residia en Mojà, y per fer la diligència anà a Mojà lo reverent Joseph Soldevila

121. ACAN: API. *Liber obitus pa-trochialis ecclesie Beatæ Mariæ Con-ceptionis Villa Aqua-latæ anno 1715 a / doctore Isidro Ri-ibalta Aconomo*, s. f.

122. SALIS I CLOS, Josep Maria. *El repertori litúrgic marià a Catalunya a finals del segle XVII...*, p. 509.

123. ANGLÈS, Higinio. *La música española desde la Edad Media hasta nuestros días*. Barcelona: Biblioteca Central, 1941, p. 45, on ofereix un succint regest dels manuscrits del Fons Verdú M. 1168 i M. 1638; i ANGLÈS, Higinio – PENA, Joaquín. *Diccionario de la Música Labor*. Barcelona: Labor, 1954, vol. II.

prevere y beneficiat de dita present Vila y ho logrà, pues à pochos dies de aver-se restituït dit Soledevila, vingué dit Mestra, y se ajustà, se li conferí lo ofici de Organista, y se perpetuà en dit empleo [...]»¹²⁴

El dia 24 d'abril de 1737, en el mateix moment en què Soler posava el seu càrrec a disposició dels consellers, aquests conferien el magisteri al nou organista, amb un sou de 40 lliures anuals, amb el ben entès que

«tinga de ensenyar de cant als miñons de cota sí y conforme sas forçes y perícia abastaran y la capacitat dels miñons podran aprendre [...]; y que executarà y farà tot lo que los demás Mestres Organistas han fins vuy executat y obrat; y per quant és major lo treball que se li ha imposat li prometin donar dits Magnífichs Regidors quaranta lliures barcelonines quiscun any per son salari pagadores per terças; y axí mateix que servaran immune de allotjament qualcevol casa de secular que dit Reverent Joan Mestra habitarà per haver de servir esta per sa habitació y estudi per ensenyar als miñons de cant; [...]y no res menys prometen a dit Reverent Mestra que no el trauran de dit Orga ni el privaran de dit ofici per ninguna causa o rahó, ni per qualcevol altre organista [...]»¹²⁵

Mestre acceptà l'organistia amb un augment de sou de 10 lliures, un plus que l'obligava a ensenyar a cantar als «miñons de cota», és a dir, als quatre escolans cantors que tant podien interpretar les parts de Tiple primer i segon, com les de Tiple i Alto, de la polifonia eclesiàstica. Resulta curiós d'observar que durant el magisteri de Soler no ha aflorat cap notícia al respecte. És molt probable que ell, que procedia d'una catedral, fes mans i mànigues per aconseguir bastir la mínima expressió d'una capella de música mentre regia el magisteri de l'orgue i que fos Joan Mestre qui, finalment, rebés els fruits del seu capteniment en aquest sentit.

El 8 de juny del mateix any, la comunitat de preveres, alhora que atorgava la jubilació a Soler, admetia el nou organista a prendre part en la liquidació de les distribucions:

«Troban-se en lo any 1737 Joseph Soler organista de la parroquial iglésia de / Igualada, impedit per tocar o exercir lo ofici de organista y demás obli-/gacions de son ofici; se presentà de part dels Senyors Regidors a la Reverent Comunitat si v-/nia bé de prendre per organista al Reverent Joan Mestra, prevere [...] y havent quedat convinguts, la Reverent Comunitat resolgué jubilar / lo dit Joseph Soler y donar-li gratis lo mateix que guanyava antes, / y als 8 de juny del hara dit any dita Comunitat admaté per organista al / sobre dit Joan Mestra, y

124. ACAN: API. *Plech I de coses memorables* [Doc. 3].

125. ACAN: API. *Manuale Cots notarius 1737*, f. 54-55, i AMI: *Llibre de Registre 1737-1739*, any 1737, f. 14.

li prometé donar las distribucions que se acos-/tumen donar als demés residents [...]»¹²⁶

Probablement, Mestre era d'edat avançada quan acceptà la petició de Josep Soler. Així sembla palesar-ho l'expressió «sí y conforme sas forças y perícia abastaran», adés citada, quan se li encomanà la formació musical dels nous escolans. Seria versemblant pensar que Soler i Mestre podrien pertànyer a la mateixa generació i que, fins i tot, es podrien haver format de joves en un mateix centre. El fet és que Joan Mestra traspassava a les acaballes del mes de juny de 1738, quan es complia un any de la seva incorporació a Igualada:

«Die vint del dit mes [juny] y any [1738] en la tomba dels Capellans de la Iglésia Parroquial / de Santa Maria de la Vila de Igualada bisbat de Vich, se donà eclesiàstica sepul-/tura al cadaver de Joan Mestre prevere y organista de de dita Iglésia, / rebé los Sagarments de la penúltima Eucharistia y extremaunció. Fonch enterrat / ab un ofici de cos present ab la solemnitat de tots oficis ab la assistència de tota la / Reverent Comunitat y sis religiosos de Sant Agustí. Morí lo die antes. Féu / testament en poder de Joan Coromines y Seres, prevere y curiat de la Col·legiata de / la Iglésia de Santa Maria del Estany lo die sis de febrer del any mil set-cents / trenta-tres; y lo die dinou de juny del any mi set-cents trenta-vuyt / en poder de mi Francesch Palou, prevere y ecònomo de dita Parroquial, féu / codicils en què consta mudà la disposició de la sepultura [...]»¹²⁷

Durant el seu curt magisteri prengué part en l'habitual tasca examinadora dels nous beneficiats admesos per la comunitat de preveres.¹²⁸

Josep CAMINS (1738-1770) – Josep CARLES

El 25 de juny, cinc dies després de l'enterro de Joan Mestre, un dels quatre regidors presentà davant del Consell una instància amb una proposta de Josep Camins per a ocupar la plaça:

«Joseph Camins, ab lo major respecte / representa à V. Magn^a, que seguida la / mort del Rt. Sr. M. Joan Mestra, / organista, y mestre de Capella de la / present vila, esta vacant, y lo ofici que / obtenia lo dit mosen Mestra, trna-/ce dit Camins ab la habilitat del / orgue y demés adjunt. Suplica à V. / Mag^a sia de son agrado afavorir / al suplicant, perquè satisfent à V. / Mag^a de la sua habilitat sian ser-/vits atendre-lo, y trobance dit supli-/cant fill de la present Vila se dignia /

126. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 70.

127. ACAN: API. *Liber Obitus...*, s. f.

128. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 70v.

V. Mag^a â conferir-li dit ofici, lo que / espera aconseguirà de la benignitat / de V. Mag^a, y lo tindrà â singular / favor.»¹²⁹

Un els regidors defensà la proposta al·legant que

«si el referido empleo del Organo y Maestro de Capilla / se da por oposición causarà gasto al común de esta villa por haver de hazer / venir dos Maestros peritos y satisfacer aquellos, y de otra parte exponerse / V. M^a en haver de conferir dicho empleo en persona contra el gusto de / V. M^a [...] y en atencion de la peticion que se ha hecho presente a V. M^a / de parte de Joseph Camins organista, tenir este las circunstancias necessarias / para obtener el referido empleo, ésser hijo de Pobres Padres y natural de esta villa, / haviendo desde la muerte de dicho difunto Rdo. Juan Mestra presbýtero hasta oy, por / muerte de aquel, exercido el dicho empleo y haver demostrado su aplicación es / de sentir que se le haga la gracia de Organista y Maestro de Capilla con el salario / de treinta libras anuales [...]»¹³⁰

Una vegada llegida la petició de Camins, mentre tres llegidors expressaven el parer de buscar una persona amb més habilitat, dos eren favorables a atorgar la plaça a Camins. Els regidors es reuniren de nou per tractar el tema, l'u de juliol, davant la pressió que acabaven de rebre de Bernardo Santos, regent de la Reial Audiència, en favor de Camins. El regent, el 27 de juny, els havia adreçat una missiva amb aquests termes: «Hallándose vacante en esta villa, por muerte de Juan Mestra, el organo, estimaré a V. Ms. que concurriendo todas las circunstancias que pide este encargo de Joseph Camins le atiendan V. Ms. Como lo espero para que recayga en él.»¹³¹

El conflicte estava servit. A l'hora de fer noves deliberacions al respecte, els tres regidors desfavorables a la concessió de la plaça a Camins, mantingueren el seu criteri i van acordar que calia escriure al regent «y que se le haga comprender muy al contrario de lo que està informado por reconocer al dicho Joseph Camins muy incapas para obtener un magistrado [*sic*] como lo de Igualada.»¹³²

L'acta municipal del Consell de l'u d'agost ofereix l'estat de la qüestió, fins aquella data, i un seguit de deliberacions força interessants. En primer terme els tres regidors disconformes amb les pretensions de Camins, resolgueren escriure al regent ratificant-li que «Joseph Camins no tenia abilitat suficient per lo referit empleo».¹³³ En no obtenir resposta d'aquest, es va acordar que un dels regidors anés a Barcelona per exposar la situació al

129. ACAN: AMI. *Llibre de Registre* 1731-1739, any 1738, f. 33.

130. *Id.*, f. 35.

131. *Id.*, f. 38.

132. *Id.*, f. 40-49

133. *Id.*, *ibid.*

regent, el qual, després de la conversa, «se donà per satisfet y recomenà á dit Rovira —el regidor— que per aixir de disputes lo millor medi era que se posasen edictes y se donà lo empleo de Mestre de Capilla y Organista per oposició.»¹³⁴ I així es va fer.

Les oposicions es van convocar pel dia 20 d'agost, amb el sou restablert de 40 lliures. El contingut dels edictes resulta d'interès pel detall amb que s'exposa el sou que cobrarà l'obtentor en el cas que sigui o no sacerdot:

«El Ayuntamiento de Bayle y Regidores de la villa de Igualada = A todos aquellos a los quales estas nuestras letras de dicto pervendran, salud en el Senyor = Sabran que de presente se halla vacante en la Iglesia de dicha villa el Magisterio de Capilla y Organista por muerte del reverendo Juan Mestre prebÿtero, y deseando emplear en dicho Magisterio y Organista persona con dignidad, havemos resuelto hazer la elección por oposición, concurso y examen público, por lo qual todos los que fueren peritos en el arte de canto y órgano hábiles é idoneos para dicho empleo y quisieren concurrir en la referida oposición, decimos y nottifficamos que el día veinte del presente mes de agosto comparezcan y se presenten ante el Ayuntamiento [...] se guardará a cada uno su justícia y los examinadores deveran graduar a los opositores en grado de hábiles y sudicientes para que se pueda hazer la elección a favor del que tuviere más circunstancias para dicho empleo con sus honores y cargos, y con los emolumentos siguientes = si es sacerdote tendrá las mismas distribuciones quotidianas com qualquiera de los Beneficiados, que està tassada su consigna por el Ilustrísimo Senÿor Obispo de Vique en ciento y setenta libras cada año, la villa da de salario cada año quarenta libras, los priores de la Minerva diez libras y de renta del Beneficio diez libras sin los emolumentos inciertos dentro y fuera de la Iglesia que importaran veinte y cinco libras, y si no es sacerdote tendrá las mismas distribuciones, salario y renta menos la caridad de la Missa que se discurre valdrá cada año ciento y sinquenta libras. Advirtiendó que dicho officio va adnexo con el Beneficio de los Santos Abdón y Senen, que perpetuando al que lo obtendrá és titulo bastante para poderse ordenar, como ha sucedido en algunas occasiones [...]»¹³⁵

El detall econòmic de l'edecte esdevé molt revelador atès que és rar trobar en una mateixa font el total de les percepcions de l'obtentor del magisteri. La diferència econòmica entre el sou anual del mestre ordenat i del no ordenat és substancial; el primer arribava a percebre 395 lliures, mentre el segon es quedava amb 245:

1. Distribucions quotidianes segons taxació del bisbat	160 ll.
2. Sou de l'Ajuntament	40 ll.
3. Confraria de la Minerva	10 ll.

134. *Id., ibid.*

135. *Id., ibid.*

4. Renda beneficinal	10 ll.
5. Aniversaris (misses)	150 ll.
6. Extres dins i fora del temple	<u>25 ll.</u>
Total:	350 ll.

Al terme de la deliberació, un dels regidors partidaris de concedir el càrrec a Camins, va seguir manifestant la seva posició inamovible en aquest afer: «ÿ lo dit Magn^{ch.} Francisco Santassusanna diu ÿ és de vot ÿ parer se donie lo Magisteri ÿ Orga a Joseph Camins ÿ que la vila no està per gastar en fer venir examinadors.»¹³⁶

El dia 20 d'agost arribaren el membres del tribunal examinador, Joan Genesta mestre de la col·legiata de Guissona, Josep Saladrigues monjo i antic mestre de l'Escolania de Montserrat,¹³⁷ i Francesc Sanou, organista de Vilafranca del Penedès.¹³⁸ La relació entre el consistori i una part de la comunitat de preveres s'havia enrairit amb l'afer Camins. El dia 17, amb molta prudència, els tres regidors favorables a la celebració de les oposicions anaren a visitar mossèn Isidre Ribalta «un individu dels mes antiquiors» de la comunitat, a fi d'assabentar-se pel seu testimoni, de la manera com «se havien practicat en altres ocasions semblants oposicions; en vista que en la Vila no se encontrava cosa alguna en est particular», mirant també de llimar les desavinences que aquell assumpte havia provocat entre el consistori i la comunitat.

L'endemà, dia 18, arribà un dels opositors amb la intenció de poder conèixer les particularitats tímbriques de l'instrument —«lo qual desitjava pujar al orga per a registrar aquell ÿ enterar-se de sos registres»—, però no hi va poder accedir perquè ningú li va deixar la clau de la porta que pujava a l'orgue. Llavors els regidors, a través del manxador Sebastià Vila, demanaren a Josep Camins «qui de present regentava lo orga», que els entregués la clau.

136. *Id., ibid.*

137. Saladrigues entrà al noviciat el 1711, probablement poc després d'haver sortit de l'Escolania, però no figura entre els mestres de capella del monestir, segons les dades facilitades amablement pel P. Daniel Codina. D'altra banda, Josep Saladriga († 1749) figura entre els monjos intèrprets de baixó, *cf.* CORTADA, Maria Lluïsa. *Anselm Viola compositor, pedagog, monjo de Montserrat (1738-1798)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998, p. 118.

138. F. Sanou, natural de Santa Coloma de Queralt, havia pres possessió de l'organistia de la seva vila natal el 17 de març de 1718, *cf.* PALÀ I AUGÈ, Silvestre, "Aproximació a la vida musical de Santa Coloma en temps antics" dins de *La música a Santa Coloma de Queralt*. Santa Coloma de Queralt: Orfeó Santa Coloma, 1985, p. 13-85; en aquell moment exerciria d'organista en algun dels convents vilafranquins atès que no figura en la relació dels mestres de Santa Maria que va donar a conèixer Joan CUSCÓ I CLARASÓ a "Mestres de Capella i Organistes a Vilafranca del Penedès durant els segles XVII i XVIII", *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia*, IV (1997), p. 205-212.

Pel que es veu, Camins la posseïa «per haver-se-lan aportada de sa propria autoritat de la cas del últim obtentor», però els respongué que la clau estava en poder de la comunitat de preveres. Els regidors van optar per adreçar-se en persona als procuradors de la comunitat. El primer, Josep Bover, se'ls tragué de sobre al·legant que els darrers dies es trobava indispost i que no en sabia res; el segon, Fèlix Mateu, els digué «que la clau del orga era en lo arxiu de orde de la Comunitat; y havent-li preguntat què tenia la Reverent Comunitat en la clau, ni orga lo que respongué fou: allà ô veurem; y vehent dits Senyors Regidors lo cúmulo de desyres que tant sens rahó en nom de la Reverent Comunitat los feyan passar, no obstant aquells, y lo ser Senyors absoluts del orga y clau [...] volent hobar ab la major maduresa», van decidir d'anar a veure l'ecònom de la comunitat a fi de «despanyar la porta del orga».¹³⁹ Aquell mirà de tranquil·litzar-los dient que a través d'un altre prevere aconseguiria que F. Mateu els entregués la clau, però fou endebades.

La situació arribà a coneixement de diversos membres de la comunitat i abans de Completes, feren una reunió «a fi de cerciorar-se de la veritat y saber qual de sos individus tenia la dita clau [...] aquella tragué lo Doctor Felix Matheu y llansà en terra». Davant la gravetat d'aquests fets els regidors van acordar exposar els fets al degà del capítol de la comunitat, mentre el regidor Santasusanna seguia repetint que ell es remetia al seu vot del primer dia per tal que «se donia lo Magisteri y Orga a Joseph Camins y que la Vila no està per a gastar en fer venir examinadors.»¹⁴⁰

Finalment, el dia 20 a les tres de la tarda, van poder començar les proves que es van celebrar entre aquell mateix dia i l'endemà. Els opositors eren quatre: Josep Camins, Jaume Casanovas, Anton Montells i Josep Carles. Però el 22, en la reunió del Consell, hom va denunciar que els opositors no havien estat tancats per realitzar els exercicis de composició que el tribunal els havia donat, amb la qual cosa es resolgué fer la repetició d'aquell exercici:

«per quant se ha tingut notícia de que en vista de la demesiada llibertat se ha donat als opositors després de tenir los punts anant separatament per la vila, de la manera los ha aparegut de que haurien cooperat terceres persones en treballar aquells; per çó desitjant se executien aquells ab la major legalitat y justificació y que sie atès lo més digne: so de sentir que antes de pasar-se a la graduació de dits opositors fahedoras per los examinadors, se donian de nou punts á aquells ab lo conque estos no els entreguien fins á estar tancats y que no pugan eixir del lloch per V. M^a a dit fi destinat, que no hagen entregat lo per ells compost

139. *Id., ibid.*

140. *Id., ibid.*

a nostre Secretari, a qui se deuran entregar los punts per posar-los en mà dels opositors [...]»¹⁴¹

Les proves de composició es deurién tornar a fer el mateix dia 22, atès que l'endemà mateix el tribunal féu públic el seu veredicté. L'acta dels examinadors especifica que un cop fets «exàmens públics tres dies seguits de composició, orga y cant pla, se ha trobat hàbil en primer lloch lo licenciado Joseph Camins en tres graus més que los demás que se segueixen, y en segon lloch lo licenciado Jaume Casanovas y lo licenciado Anton Montells, y en tercer lloch lo licenciado Joseph Carles.» L'acta conclou amb una rúbrica que fa una síntesi de tot aquell serial de despropòsits i maquinacions:

«Encara que és veritat que Joseph Camins havia donat motiu per no admetrer-lo als exàmens per rahó de constar haver fet diligències per que no vinguessin opositors, haver demanat lo Magisteri ab súplicas a qui no tenis dret en aquell, y haver negat la clau del orga als Regidors, no obstant esto, com la intenció del Ajuntament era no altre fi sinó poder-lo donar a persona condigna, regoneixent que dit Joseph Camins és natural de esta vila y fill de pobres pares y ser graduat en primer lloch, só de sentir se li conferesca lo empleo de Mestre de Capella y Organista de dita vila y perpetuar-lo en aquell ab lo ben entès que en cas se casía que la perpetuació no sie de ningun valor.»¹⁴²

El cas encara no es tancà aquí. La comunitat no va voler admetre Camins a les distribucions quotidianes «per no haver-se fet la / elecció ab lo modo y forma acostumats.»¹⁴³ Tanmateix, uns i altres, regidors i preveres, van arribar a l'acord de posar la causa en mans del Vicari General del bisbat. Cadascuna de les parts li féu arribar les seves respectives argumentacions i, finalment, el 10 de desembre de 1738, convingueren en signar una concòrdia en la que s'establien les fórmules redaccionals del procediment per a la convocatòria d'oposicions, del nomenament de tribunals i la necessitat d'assolir el consens entre ambdues parts per a la nominació de l'organista (amb o sense oposicions).¹⁴⁴ Finalment, la comunitat admeté Josep Camins el 21 de febrer de 1739, un cop tancat aquell llarg procés. Camins «antes de ser admès se obligà a fer de / sustentor de Chor, y demás cosas practicaban sos antecessors organistes.»¹⁴⁵

141. *Id.*, *ibid.*

142. *Id.*, *ibid.*

143. ACAN: API. *Llibre de Notes*, f. 47-48.

144. ACAN: AMI. *Tomás Portell Manual de Escrituras*. “Concordia firmada entre parts de la Rt. Comuni /tat de Igualada ab lo Comú de la mateixa Vila. / En poder de Manuel Comes / notari de la ciutat de Vich als 10 / Desembre 1738”.

145. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 72.

Josep Camins apareix en qualitat d'«Organista y Mestre de Capella» en la nòmina dels oficials de l'Ajuntament, amb el sou de 40 lliures, entre els anys 1739 i 1760.¹⁴⁶ El 1748 rebé l'ordenació sacerdotal i el 20 d'abril d'aquell any sol·licità que «havent-se ordenat de sacerdot se servís / manar al Miser li assanyalàs Missa com als demés residents en / tot lo que no fos incompatible â son ofici de Organista», a la qual cosa accedí la comunitat donant-li, segons era consuetud i tal com constava en el Diari de Misses de la parroquial, «tots los dies la Missa de major pena-/litat, que â les hores era la missa de punta de dia.»¹⁴⁷ A banda d'aquesta, podia participar, d'acord amb el torn d'admissió, en els estipendis derivats de les misses resades.

Durant l'organistia de Camins es dugué a terme la construcció del nou orgue major obra d'Antoni Boscà. Segons es desprèn dels documents, l'instrument s'havia anat deteriorant amb i es trobava en molt la estat. Les actes municipals ho expressaven així el 9 de juny de 1754:

«En atención que por el reverendo Joseph Ca-/mins organista, se han echo varias representacions / d'esta parte de algunos años, que el órgano de la /Parroquial d'esta villa està malo, y descompuesto / sin poderse componer, á no haserse de nuevo, como / se ha visto y experimentado que son pocos, ó quasi / ninguno los registros que se pueden tocar [...]»¹⁴⁸

Davant la gravetat de la situació es va acordar posar-se en contacte amb l'orguener Antoni Boscà per tal de construir un nou instrument, semblant al que aquest havia obrat a la Seu d'Urgell per 1.800 lliures. Passarien tres anys abans que Boscà iniciés la seva obra. Durant aquest temps, i aprofitant la visita pastoral del bisbe Bartolomé Sarmentero a Igualada, els regidors van aconseguir la commutació de 2.800 lliures de pensions de censals que devien al bisbat, en favor «de la obra de la Parroquial de esta villa para / hazer el órgano y portaladas.»¹⁴⁹

La construcció del nou instrument degué començar a finals de 1757, atès que la capitulació estipulava que l'orguener «promet acentarla [l'orgue] del dia de nadal / prossint á un any que serà en 1758»,¹⁵⁰ pel preu total de 1.625 lliures. Amb quatre registres de l'orgue vell —flautat de cara, octava i dos nasards—, «promet dit factor de garbositat fer un orga portàtil, sent a càr-

146. ACAN: AMI. *Llibre de Registre* 1731-1739, any 1739 f. 21v; 1740-1747, any 1740 f. 23, any 1741 f. 13v, any 1742 f. 8v, any 1744 f. 7v, any 1745 f. 31, any 1746 f. 29, any 1747 f. 24v; 1748-1754, any 1748 f. 10v, any 1749 f. 17, any 1750 f. 18v, any 1751 f. 16, any 1752 f. 20, any 1753 f. 35, any 1754 f. 22v; 1755-1760, any 1755 f. 17, any 1756 f. 15v, any 1757 f. 8, any 1759 f. 32, any 1760 f. 29v-30.

147. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 85v-86.

148. ACAN: AMI. *Llibre de Registre* 1748-1754, f. 13-14.

149. *Id.*, *Llibre de Registre* 1755-1760, any 1757, f. 33v-34.

150. *Id.*, any 1758, f. 32-33.

/rech de la Vila lo fer la caixa de dit orga, qual se compondrà / dels registres de l'orga vell [...]»¹⁵¹ La manca de notícies relatives a l'estat de conservació del nou orgue d'Antoni Boscà, palesa l'èxit de la seva obra.¹⁵² Desconeixem si, finalment, l'orguener va complir el seu compromís de fer un orgue positiu, aprofitant alguns dels registres de l'orgue vell, de forma desinteressada.

Amb el pas dels anys, la duplicitat de funcions d'organista i mestre de capella esdevingué una càrrega difícil per a Camins. Per la qual cosa, de comú acord amb Josep Carles —organista de la parroquial de Santa Coloma de Queralt des del 4 de juliol de 1756—,¹⁵³ presentà primer a la comunitat de preveres i, després de ser ben vist per aquesta, a l'Ajuntament, una proposta per repartir-se les funcions del magisteri. El 21 de novembre de 1759, Camins presentà la proposta a la comunitat de preveres conforme s'avenia

«en donar y ce-/dir à favor del Rnt. Josep Carles Pbr. y organista no solament las / quaranta lliures anuals, que li dona lo Magch Ajuntament; sinó / també tots los demás lucros que percebeix y acostuma percebir per rahó / de son empleo, reservant-se únicament per sí las quotidianes distribu-/cions [...]»¹⁵⁴

La comunitat acceptà la proposició de Camins atès que «quant lo organista està / ausent ó malalt no hi ha altra persona que pugui sulpir per ell; atta-/ nent també que las funcions de Música no poden ferser ab la degu-/da forma per no ser doble assistir lo Rnt. Joseph Camins organis-/ta al orga y a la Música, o, Capella en un mateix temps y que / posant un altre operari se esmena aquest defecte; atenent així / mateix que lo referit projecte es molt a gust del poble [...]»¹⁵⁵ Al terme de la seva deliberació prengué l'acord d'accedir-hi «ab pacte y condició que dit Rnt. Carles Pbr. de-/guia assistir sempre y puntualment com á sustentor en lo Chor y fora de ell als divinals oficis, hores canonicas y demás funcions à que assis-/teix la Rnt. Comunitat com no estiga actualment ocupat en lo / orga o capella per las mateixes funcions[...]»¹⁵⁶

Un cop acceptada la proposició per la comunitat de preveres, Josep Camins i Josep Carles la van presentar amb una instància a l'Ajuntament:

151. *Id.*, *ibid.*

152. Sobre el procés de construcció del nou orgue vegeu, GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "L'orgue de Santa Maria d'Igualada i l'obra restauradora dels orgueners Josep Boscà i Antoni Boscà al segle XVIII", p. 75-93.

153. PALÀ I AUGÈ, Silvestre, "Aproximació a la vida musical de Santa Coloma en temps antics" dins de *La música a Santa Coloma de Queralt*. Santa Coloma de Queralt: Orfeó Santa Coloma, 1985, p. 13-85.

154. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 96-97.

155. *Id.*, *ibid.*

156. *Id.*, *ibid.*

«Los Rnts. Joseph Camins, y Josep / Carles Pbres., y organistes ab la de-/guda atenció representan â V^a Ma^a: haversse projectat per major lluhi-/ment en las funcions de la Iglesia / Parroquial de la pnt. Vila de Iguala-/da, residir los dos en dita Iglesia; / ÿ perçó, ÿ perquè lo Rnt. Joseph Carles / se encarreguia de la Capella, ÿ de / la ensenyança dels Escolans de cota, / ÿ de altres obligacions, que entre / ells convindran, entregar-li lo Rnt. / Joseph Camins las 40 ll. Que annu-/alment li dona V^a Mag^a; ÿ així ma-/teix cedir-li tots los lucros, que per-/cebeix, ÿ acostuma percebir per ra-/hó de dita Capella, reservantsse unica-/ment las quotidianes distribucions ÿ / utils que percebeixen los Residents / de la Rnt. Comunitat. Així ma-/teix esposan â V^a Mag^a que lo / referit projecte es tan del agra-/do de la Rnt. Commt. de Rector / ÿ Pbres., que per facilitar-lo [...] ofereixen sus individuos prac-/ticaro de diners propis, donan / anualment â dit Rnt. Carles la / quantitat de 42 ll [...]»¹⁵⁷

Al terme de la proposta Camins i Carles, i indirectament i a través d'ells la comunitat que hi estava realment interessada, exposaven que el que sollicitaven del consistori era que aquest assumís la paga anual de les 20 lliures que corresponien «als funerals y funcions de devoció, que així / ô esperan de la religiositat de / V^a Mag^a pues redundarà tot â major honra y gloria de Deu, ÿ augment / del culto divino.»¹⁵⁸ Els regidors, en el seu consell del 22 de novembre, hi van accedir.

Tot seguit la comunitat, amb la resolució favorable de l'Ajuntament, necessitava sotmetre-ho a l'aprovació del bisbe de Vic, a fi que fos ell també qui dirimís el lloc que Carles hauria d'ocupar, a partir d'aquell moment, en el si de la comunitat de preveres, de cara a pal·liar les possibles reticències dels beneficiats no admesos en veure'l situat a continuació de l'organista. En la seva resposta, datada a Vic el 30 de novembre, el bisbe Sarmentero requeria el compromís formal de la comunitat conforme es lliuraven les 62 lliures anuals «al reverendo Joseph Carles»; pel que feia a la segona qüestió els donà llargues dient que quan fes la seva visita pastoral «determinaré lo más conveniente».¹⁵⁹ El consistori s'adreçà llavors al bisbe ratificant el seu compromís al respecte i aquest, en la seva carta del 5 de desembre de 1759, respongué de forma favorable, aprovant-ho i determinant «que el expressado Rdo. / Carles vaya inmediato en todas las funciones á los Beneficiados / Sacerdotes, aviendo mandado a nuestro notario lo registre en nues-/tra Curia» i en remeti una còpia a la comunitat i a l'Ajuntament.¹⁶⁰

157. ACAN: AMI. *Llibre de Registre 1755-1760*, any 1759, f. 27-30. Aquesta instància fou publicada per Gabriel Castellà i Raich dins la secció “La música a Catalunya. Aplega de materials per a contribuir a sa història. Igualada” de la *Revista Musical Catalana*, any XVII, 1920, p. 198.

158. ACAN: AMI. *Llibre de Registre 1755-1760*, any 1759, f. 27-30.

159. ACAN: API. *Llibre possessió administració de beneficis*, f. 98.

160. *Id.*, f. 98v-99v.

D'aquesta manera, a partir de 1760, la servitud del magisteri de l'orgue comptà amb la presència de Camins i Carles; mentre el primer tenia cura de l'orgue, el segon assumia les funcions de succentor, dirigint el cant pla en els oficis de la parroquial, i també les pròpies de la formació musicals dels escolans cantors.

Desconeixem si Josep Carles actuà com un coadjutor del titular del magisteri fins l'abril de 1770, moment en què Josep Camins traspassà. L'òbit d'aquest darrer s'esdevingué el 23 d'abril de 1770 al monestir de Sant Jeroni de la Murtra, on es trobava recuperant-se de la seva malaltia, i on, finalment, fou sepultat. El 27 d'abril, la comunitat de Santa Maria d'Igualada celebrava un ofici de difunts en sufragi de la seva ànima.¹⁶¹

Miquel MARONDA (1770-1777)

El 17 de maig de 1770 fou llegida en el consell municipal una súplica de Miquel Maronda, segon organista de la parròquia de Sant Joan de la ciutat de Lleida:

«Miguel Maronda Prebrº y Substituto del organo / de la Parl. Iglesia de Leri-
da con el rendimiento devido a V. / Mag^{cia}. suplica se dignia V. Mag^{cia}. conferir-le
el magisteri / de Capilla y organo de la presente villa con los salarios, dotaci-
/ones y obligaciones acostumbradas, ofreciendose el suplicante / â examenes assi
de organo, como de canto y demàs que paresca / conveniente [...]»¹⁶²

L'endemà mateix en la reunió del consell municipal s'acordà «que se expidan edictes y que el dicho oficio de organo se presente â / aquel sujeto que passando por examenes sea mas pe-/ritu ê idoneo [...]»;¹⁶³ així mateix, es van establir els dies 9, 10 i 11 de juny per celebrar les oposicions. Es va prendre l'acord de sol·licitar una ajuda econòmica a l'Intendent del Principat per sufragar les despeses que generaria el desplaçament i la manutenció del tribunal durant aquells dies.

Però, tal i com ja havia succeït en algun altra ocasió, el regidors reberen una carta de recomanació a favor de Maronda. El 24 de maig, el comte de Ricla, els escriví aquesta breu correu des de Saragossa:

«Estando informado por persona de mi satisfacción de las / recomendables
circunstancias que concurren en la persona / del Rdº Miguel Maronda presvi-
tero, pretendiente al / Magisterio de Capilla de la Iglesia de esa Villa, cuya /

161. ACAN: API. *Liber obitus* 1770, s. f.

162. ACAN: AMI. *Llibre de Registre* 1769-1771, any 1770, f. 31v.

163. *Id.*, f. 32.

presentacion perteneze â ese Ayuntamiento, y deseando que / en él recaiga la eleccion, añado a su merito mi recomenda-/cion, y no dudo que tendrá efecto, no oponiendose â uno y otro / algun invencible inconveniente. Zaragoza 24 de Mayo de 1770 / El Conde de Ricla.»¹⁶⁴

L'efecte de la recomanació fou immediat. El 29 de maig el consistori va acordar «hazer la pre-/sentación del oficio del organo de la Parl. Igle-/sia de esta villa y Maestro de Capilla, â ala per-/sona del Rndo. Miguel Maronda Pbro.»¹⁶⁵ El mateix dia l'Ajuntament acordà ratificar el nomenament de Maronda amb els representants de la comunitat de preveres. En la seva presentació expressaven «haver tingut dits Magchs. Regidors notícia de la Perícia / té en lo ofici del orga lo Rnt. Miguel Maronda / Pbre. y substitut del orga de la Parl. Iglesia de / Sant Joan de la ciutat de Lleyde, com de / sos bons costums.»¹⁶⁶ Ignorem si aquestes darreres paraules dels regidors fan referència a la seva interpretació de l'escrit del comte de Ricla, o si havien tingut prou temps de fer indagacions al respecte, és a dir, d'obtenir informes confidencials, com se solia fer en moltes oposicions.

Així, doncs, de comú acord, regidors i preveres, elegiren Maronda pel magisteri de l'orgue i capella de música amb el sou anual municipal de 50 lliures i amb els següents pactes:

1. «ensenyar de cant y de tocar instruments als quatre minyons de cota, si y també a qualsevols altres minyons que vulgan aprendrer de solfa, anant estos de contonuo per dit efecte a son estudi, si y conforme sas forsas y perici abstaran y la capacitat dels minyons abastará»
2. «estarà obligat en cada un dia tenir tres hores de estudi, com y també estarà obligat lo mateix Rnt. Miquel Maronda lo ensenyar en llegir y escriurer als 4 minyons que aniran a son ofici a pendrer de solfa [...]»
3. «serà de la obligació del mencionat [...] lo ensenyar de cant pla als Beneficiats [...]»
4. «serà de la obligació de dit Rnt. Miquel Maronda lo tocar lo orga, ô cantar ab sos escolans en totes las funcions ordinarias y extraordinarias se faran en dita Parral. [...]»¹⁶⁷

L'endemà mateix, 30 de juny, l'Ajuntament escriví el comte de Ricla per fer-li avinent el nomenament de Maronda. El comte els remeté una carta

164. *Id.*, f. 38.

165. *Id.*, f. 39-41v.

166. *Id.*, *ibid.*

167. *Id.*, *ibid.*

d'agraïment pel seu gest, «cuyo obsequio aumenta mi deseo de concurrir â las satisfacciones del Ayuntamiento.»¹⁶⁸

Miquel Maronda deuria deixar el magisteri d'Igualada durant la tardor de 1777. Així es desprèn de l'acta de nomenament dels seu successor, Josep Corretger, en la qual es féu lectura del «auto de presentación que últimamente se hizo al reverendo Miguel Maronda (por dex-/ción del qual se passa al nombramiento dicho) [...]»¹⁶⁹

Josep CORRETGER (1777-1787)

A finals de novembre de 1777, després de la marxa de Maronda, Josep Carles, antic coadjutor de Josep Camins, i Marià Reynés, prevere resident a Esparraguera, reberen l'encàrrec de l'Ajuntament de constituir un petit tribunal per avaluar les capacitats dels opositors al magisteri de Santa Maria. Es presentaren al concurs Josep Corretger i Ramon Soler. El veredict del tribunal fou el següent:

«En atenció de haver ellegit per / examinadors als dos baix firmats: / Diem ab tota conciencia, que despues / de aver examinat â Ramon Soler / y â Joseph Corretger, de cant pla / orga, composició, y veu: en quant / a la veu es molt poca la diferencia de / un y altre: En quant â Composició / orga y cant pla, posam en primer / lloc â Joseph Corretger, y en se-/gon â Ramon Soler, donan-lo per / avil ê idoneo, per regir qualsevol / altre Magisteri com lo de Iguala-/da, y per a que constia ho firmam / de nostres mans propias en Iguala-/da vuÿ dia 28 de 9bre de 1777. / Ita est Joseph Carles Pre. / Ita est Mariano Reÿnes Pbre.»¹⁷⁰

Els examinadors van passar el seu informe als regidors, els quals, després de la lectura que en féu l'escrivà, van proposar «a la persona de Joseph Corretger natural de la villa de / Verdú, y al presente residente en la presente villa de Igua-/lada»¹⁷¹ per a regir el magisteri de la parroquial. La proposta de nomenament dels regidors va ser ratificada de forma immediata per dos beneficiats comissionats per la comunitat de preveres en l'acte de presentació del nou mestre i organista.

El 6 de desembre de 1777, Corretger presentà una sol·licitud al rector i a la comunitat de preveres per tal que «sia de son agrado adme-/trer-lo en las distribuciones de eixe Reverent Comu-/nitat, quedant lo suplicant eb la

168. *Id.*, f. 148.

169. *Id.*, *Llibre de Registre 1777-1779*, any 1777, f. 105-107.

170. *Id.*, *ibid.*

171. *Id.*, *ibid.*

obligació y en / lo ençarrech de cumplir en tot lo que cum-/pliren sos antecessors[...].»¹⁷²

Poc més coneixem del pas de Corretger pel magisteri igualadí, llevat d'un litigi que va mantenir amb un prevere el 1785, fet que, potser el va menar a la seva renúncia el 1787. Entre 1794 i 1798 Josep Corretger va assumir el magisteri de l'orgue de Santa Maria de Mataró.¹⁷³

Josep REGORDOSA (1789-1804, 1819-1820)

Josep Regordosa i Juler havia nascut a Igualada el 1757, tenim notícia del seu bateig el 14 d'abril del mateix any.¹⁷⁴ Regordosa va retornar a Igualada a finals de la dècada de 1780, provinent de la parroquial de Sant Esteve d'Olot on havia exercit el seu magisteri de capella entre 1775 i 1788.¹⁷⁵ En el llibre d'actes de la vila es conserva la carta que Regordosa adreçà a l'Ajuntament per tal d'obtenir el citat magisteri el 20 de novembre de 1788, en aquella data sol·licità la plaça vacant que havia deixat feia uns mesos Josep Corretger:

«Mag^{co} Señor / Joseph Regordosa Clerigo natural de la prente. Villa, Organista de Profesion y actualm^{te} Maestro de Capilla en / la Vila de Olot, con la mas atenta veneracion a V. Mag^a = / expone: Que hallandose V. mag^a Presentador de los Oficios d / Organo, y Maestro d Capilla de la predicha Villa, vacan= / tes por promocion del R^{do} Joseph Corretger, no duda será / de la intencion de V. Mag^a el proveher en ellos, cuyo objeto / persuade el Sup^{te} manifestar el animo der servir otros ofici-/ os, si de su agrado discernirle el cargo: Pero como son / notorios, los meritos que ha ganado el Sup^{te} en su Carre- / ra, havíendolo constituido con título pepetuo en una de / las mas lucrosas Maestrías del Prâdo, después de haver renun- / ciado la de Torruella de Mongrí, otra de primera Clase que / ganó por oposicion, y en caso convenga ensenarla el au= / to de su Presentacion; como y también la oposicion que / obtuvo en la Capilla Real del Palao de Barna; No es= / pera menos le seran remunerados por V. Mag^a, eligiendo= / le con igual título por dichas vacantes, en cuya atencion= / A V. Mag^a rendidam^{te} suplica, sea de su agrado / hazer nombramiento el Sup^{te} de Organista, y Maestro / de Capi-

172. ACAN: API. *Plech I de cosas memorables* [Doc. 19].

173. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – CABOT I SAGRERA, Neus. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 4: Fons del Museu-Arxiu de Santa Maria de Mataró*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya – Universitat Autònoma de Barcelona, 2010, p. xxxvi.

174. ACAN: API. *Baptismes SMI, 1757*.

175. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – MONELLS I LAQUÉ, Carme. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 6: Fons de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot i Fons Teodoro Echegoyen de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2012, p. lxvii.

lla de la presente Villa, que así lo espe- / ra por un efecto de la benignidad d V. Mag^a, y lo / recibira por favor. Igualada, y Nov^{bre} 20 d 1788 / Joseph Regordosa Clérigo, y Maestro d / Capilla d la Villa d Olot.»¹⁷⁶

Regordosa romangué encara uns mesos a Olot, com ho prova la signatura d'un rebut a les darreries del mes de març de 1789. Tanmateix, des de primer de desembre de l'any anterior, el mestre de capella havia signat un contracte d'escriptura amb la comunitat de preveres d'Igualada que li assegurava la propietat de la plaça:

«En la Villa de Igualada à primero Disiembre de / mil sets ochentay ocho se pntó la esc^{ta} que pasó / ante el infro escr^{to} à los veinte, y nueve Novi- / embre de dicho con año con la que por razón de loa acor- / dado por el Mag^{co} Ayumam^o de la prne Villa / con acuerdo de la Rev^{da} Com^d de Revos y Pbros / de la prop^a Villa, Nombraron, en Maestro / de Organo à Josef Regordosa Clerigo Natu= / ral de la misma, de la Parral Igla de la / prop^a Villa, codan y presentan al mismo / el dicho Magisterio de la prne Villa, con sus pro= / ductos y rentas al mismo Officio pertenecientes / con los pactos; que Regordosa deberá cumplir lo / contenido en la Esc^{ta} de unión. Se hizo del benefi- / cio de Sⁿ Abdón y Senen, en el magisterio de Organo, que deberá enseñar de cantar, y tocar Instrum^{os} / no solam^e á los quatro muchachos de cota, sino / también á qualesq^a muchaco q^e querrá apren / der, asistiendo en su Estudio: que deberá tener tres / horas diarias de Estudio y enseñarlos de letra y escribir / enseñar de canllano à los Beneficiados; Le ceden el Sa= / lario anual de Cincuenta lib^{as}; todo lo que pro= / mete cumplir con obligⁿ de sus bienes.»¹⁷⁷

I finalment el primer dia de l'any 1789 fou examinat de cant pla i admès a la comunitat de preveres en qualitat d'organista. Destaquen, en el breu relat que féu l'arxiver en el llibre de la comunitat, algunes queixes per part d'altres beneficiats de la citada comunitat per la manera com s'esdevingué la seva admissió al càrrec:

«Dia primer de Janer de 1789. Â las horas de vespres pugen al Cor verem al Salo / alguns Residents, y dos Regidores un Fran^{co} Massaguer, lo altre Son Company / que digueren era per demanarse admeteslo D^f Jph Regordosa Clergue per / Organista, y entrant al Cor se veu lo R^{nt} Rector Dⁿ Jacinto Bellber exami= / nava de Can pla al dit Jph Regordosa Clergue, y immediatament a las mateixas/vespres se posà à Residen, y tocar lorga; Advertin molts dels Residents repug= / naren dient, no se devia fer axis dita admicio, que no era aquesta la / practica.»¹⁷⁸

176. ACAN: AMI. Llibre d'actes 1788, f. 160.

177. ACAN: RH, Ofici i comptadoria d'hipoteques d'Igualada, n. 32, f. 196.

178. ACAN: API 305, *Liber Negotiorum* III, f. 122.

Atenent a l'existència de documents signats per Regordosa a les ciutats d'Olot i d'Igualada entre els mesos de novembre de 1788 i març de 1789, no resulta difícil imaginar certs recels presents en ambdues comunitats de preveres, ateses les absències del nou mestre de capella per constants viatges entre aquestes viles. Cal afegir a aquesta consideració, que les circumstàncies personals de Regordosa no eren, ni de lluny, les considerades més idònies per l'època ni pel càrrec que ostentava: Regordosa s'havia casat amb l'olotina Maria Anna Vila, el 1793 signaren capítols matrimonials a la vila d'Igualada,¹⁷⁹ i posteriorment nasqué un fill d'aquest enllaç. És, doncs, molt probable de suposar que la seva situació personal provocaria una certa animadversió i seria causa de rebuig en alguns prevendats. Probablement, la relació de Regordosa amb la Comunitat de Preveres de la parròquia de Santa Maria es veié empitjorada per l'incompliment d'algunes de les obligacions del càrrec, com era la d'ensenyar música als infants i per altres actituds inconvenients respecte d'allò que hom esperava d'ell. Una mostra d'aquella situació traspua del següent extracte de les actes del mes de març de 1801:

«En la Villa de Igualada à los / catorze de Marzo mil ochocientos y uno: / Estando juntos y convocados [...] se dice que / el motivo de esta Junta, ha sido / el exponer al Ayuntamiento, que / habiendo el mismo Sor Presid^e y el / Sor Síndico Prior en uso de la comisión / que el Ay^{to} les hizo con acuerdo del / dia siete de Enero último, en razón / del arreglo de la música practica- / do todos los medios que les ha dictado / su prudencia asi para concor- / dar, y organizar los ánimos de / los mismos operarios de la otra mu- / sica como por lo que respecta al / Maestro de la otra música Jph Re- / gordosa, despues de practicadas / muchas diligencias no les ha / sido possible conseguirlo, antes / bien con notable desprecio de p mismo Sor Presid^e despues de ha- / ver dado palabra de asistir asi / los mismos operarios de la otra mu- / sica juntos al Bayle pub^{co} que se hizo / el día último de carnabal; haviendose / interesado el mismo Maestro de / Capilla que aquella función corre- / ria con toda uniform^d, resulta / de aquí ser imposible reducir / los animos destes operarios, y al / mismo tiempo resultaba que de las / dilig^s practicadas por los otros Com^s / ni el mismo Mtro de Capilla / Jph Regordosa esta en animo / de cumplir las obligaciones, q^e / obligó quando fue nombrado Mtro / de Capilla en la contracta que / firmo con el Ayuntamiento en el / año mit set^{os} ochenta y ocho, co- / pia de la cual se le manifestó / pues ha declarado à los mismos / com^{dos} que ni quiere encargarse / de la enseñanza aque está obli- / gado, de donde procede al origen / de mal reglam^{to} que se experi- / mentar en la Capilla de la música. / Por cuio motivo, haviendo los otros / S^{res} Com^{dos} dado aviso a Jacintho Sant- / romà como a prin^l operario de la / Música, que suspendies en asistir / á las funciones que corresponden / à la Cmd de esta villa y almismo / tiempo han advertido al S^o Jph / Regordosa que no procediendo, u no / arreglándose à la otra contrata / lo expondran al Ayum^{to} para /

179. ACAN: RH, Ofici i comptadoria d'hipoteques d'Igualada, n. 37, f. 319v.

que determinase lo que tuvieses / por conven^{te}. = I ohido por los / demás S^{res} han acordado que en / quanto á los operarios de la dha / Capilla, los mismos S^{res} Com^{dos} / obren en el particular como / les dicte su prudencia y conocim^{to} / arreglandose â lo de la dotación; / Y respecto de acercarse las funciones / de la Semana Sta, y Pasqua / no se obre en cuanto al Mtro. / Capilla, hasta tanto que por / este Ayun^{to} se haya tomado / otra prov^a = I lo firmⁿ[...]»¹⁸⁰

Són diversos els documents de la vida quotidiana de la comunitat de preveres que mostren com la relació entre Regordosa i la citada comunitat va anar empitjorant; a tall d'exemple, la comunitat sentí la necessitat d'avisar el mestre de capella i Jacint Santromà, xantre en aquells temps i futur successor seu, per les seves reiterades absències.¹⁸¹ Aquest document trobà la seva resposta en la presentació d'un memorial per part de Josep Regordosa i que conduirà la comunitat a buscar assessorament legal per tal de resoldre la situació que exposava el mestre de capella.¹⁸² Finalment, Regordosa renuncià a l'exercici del càrrec i a les seves prevendes el mes de febrer de 1804, tanmateix sense perdre'n la propietat. Durant el període 1804-1819 en què Josep Regordosa no exercí el magisteri, la seva activitat se centrà en el món del comerç i en la gestió d'hisendes. Així, en algunes escriptures i contractes, Regordosa figura com a comerciant o hisendat. Però el 1819, a les darreries de la seva vida, tornà a demanar la seva reincorporació al càrrec de mestre de capella. Així apareix recollit en el llibre d'activitats de la comunitat de preveres. Després d'assistir a algunes misses, Regordosa, en qualitat de membre de la comunitat, sol·licità la percepció dels ploms, però aquesta li ho denegà:

«Dia 12 de Febrer de 1819. / Convocada y congregada la R. Comunitat de / Rector y Pbres de la Parral Iglà de Sta Maria / de la Vila (...) Imediatament, / proposà dit Sanahuja bolser, que havent assistit / lo organista Jph Regordosa á las Misas cantadas / fundadas, â qui la R^t Comunitat li donà pose- / sió lo dia antes en virtud ô merit de carta mi- / siva del I^{usc} St Vicari G^t del Benefici del Orga/ y que demanava ja ploms, determines la R. Com^t / si devia donarlos, y la R^t. Comunitat â plurali- / tat de vots resolgué, que respecte de que may / en esta comunitat se ha donat distribució â Re= / sident algun, esto es del fundat, fins que obtin= / guia el Presbiterat, y es també expres en el nou / plan Beneficial de esta Iglà, no donarlos fins: / atan que per medi dels Procuradors majors se / exposos esta dificultat al II^{usc} Vicari G^t, y tenir / de ell lo corresponent permis de donarlos, antes / de tenir la admissió de la R^t Comunitat, lo que may / se ha verificat donar distribució â Resident algun / antes de ser admes y Pbro. Y quedà conclosa esta / acta comunitaria. Jacintho Domenech Pbre Secretari.»¹⁸³

180. ACAN: AMI-1131, Llibre d'actes 1801, f. 25v i ss.

181. ACAN: API Cx 306, *Liber Negotiorum* IV (1763-1848), f. 176r.

182. *Id.*, *ibid.*, f. 178.

183. *Id.*, *ibid.*, f. 231.

Tanmateix en uns mesos, Regordosa recuperà el càrrec de mestre de capella i organista amb l'ajut del notari Raurés, gràcies a la validesa a l'escriptura que havia registrat el 1789, o, probablement, després d'un procés notarial que li acabà donant la raó. No hi ha rastre de la còpia cosida del document que es menciona en l'acta de la comunitat de preveres. Això no obstant, sí que hi consta una anotació de com s'esdevingué, uns mesos després, el retorn de Josep Regordosa al càrrec que havia ostentat:

«Dia 4 de Mai de 1819. / Convocada y congregada la R^{mt}. Comunitat [...] I estant santada aguardant lo R^{mt} / Rector entrá lo D^t Jph Regordosa Organista y Mestre de / Capella ab lo Not St Fran^{co} Raures, dient tenia que / requerir-la com admes, lo que llegit, è intimat a la R^t Comat / esta lo acceptà, y se ne feu donar copia, que es la que / està cusida à continuació. Se ha de advertir que la / desde lo dia 21 de Febrer propi passat, que se li donava / tota la residencia tan en lo fundat com en lo adven- / tici y capiscollías, per haverse consultat al superior / y haver est respost, se li devia donar, y la R^t Comd / seguí lo parer de S. Illma. [...]»¹⁸⁴

Al marge de la nova acceptació de Regordosa dins la comunitat, els incidents entre aquesta i el seu mestre de capella foren continuats i diversos. Els documents testimonien aquesta tensa relació en ambdós sentits: Regordosa es queixava de no ser respectat en els torns d'acompanyament dels difunts al cementiri, queixa que elevà amb diversos escrits al bisbe¹⁸⁵ i, d'altra banda, la comunitat li imposà multes i contínues amonestacions, tant a ell com al xantre Jacint Santromà, per les seves desatencions a les obligacions pròpies dels càrrecs que regien:

«Dia 18 de Mars de 1820. / Convocada y congregada la R. Comunitat de Rector y Pbres. / [...] havent avisat / al S. Rector per dita junta [...] Lo Procurador major presenta / un plech del Sor Regordosa, y era son contingut que demana- / va fos un Individuo com los demes Pbres Beneficiats en turn- / nar en los acompanyaments dels cadavers ál campo santo, / ô cementiri, y la comunitat resolgué á unanimitat de vots / que dit Regordosa presentés el Decret de visita de S. Il^{ma} el S^t / Bisbe de Vich del Juny de 1817 per fer de ell us qye corres- / ponguía sobre dit assumpto y en seguida se resoldrá lo conVe-/nient, y quedá conclosa esta acta comunitaria. Jacintho Domenech Pbre Secretari.»¹⁸⁶

«Dia 1 de Juliol de 1820 / Convocada y Congregada la R^t Comunitat de R^{tor} y Pbres de la Parral Iglesia de / Sta Maria de Ygualada [...] despres de haverse intimat per medi / de Nott^a á la R^t Comunitat un Requeriment fet á instancia

184. *Id.*, *ibid.*, f. 231v.

185. ACAN: API, Cx. 30.

186. ACAN: API, Cx 306, *Liber Negotiorum* IV (1763-1848), f. 235.

del Clerga Jph Regordosa / Organista, y havent la R^t Comunitat á pluralitat de vots, fet comissio per respondrer á dit Requeriment als / R^{ts} Jph Camps i D^m Costa; se proposá qual multa se havia de assenyalar al dit / Jph Regordosa per las faltas de no tocar lo Orgue en los psalms de las completas sol. / de St Joan y en la Conv^l del R^{mt} Joan Capdevila del die 29 de juny propi passat / encara que fos die semidoble, ates al officí que la R^t Comunitat li avia passat firmat / per son secretari del die 10 del dit Juny prot passat, resolgue la R^t Comunitat sens / discordar en los vots, que se multás de 10 Rals per la primera falta, y altres 10 rals / per la segona, y que se notassen las faltas per multarlo á proporcio de las faltas / que feria, y queda conclosa la Comunitat. / Fran^{co} Coll Pbro y Secretari.»¹⁸⁷

Josep Regordosa traspasà a Igualada el 8 de maig de 1821. El registre que notifica el seu òbit, recull totes les circumstàncies que van envoltar la seva convulsa vida:

«Dia deu de Maig del any mil vuit cents vint yhu. En lo / Cementiri rural de la Iglá Parroquial de Santa Maria de la / Vila d'Igualada B^t deVich; se doná Sepultura Eccla., de sito solemne / acostumat, al cadaver de Joseph Regordosa Clergue, Beneficiat y / Organista Mestre de Cor ó Capella de esta Santa Iglá., obtentor del Be- / nefici de Sant Abdon y Senen; fill lilegitim y nat de Pere Regor= / dosa Pasamaner, y de Maria Anna Juler Conj^s difunts, tots de / Igualada. Habent estat antés casat y essent viudo de la Sra. Ma- / ria Anna Vila de Olot B^t de Gerona. Morí dia vuit del mateix, / rebuts los Sagraments acostumats de la Iglesia, habent fet tes- / tament en poder del d^e dⁿ Lluís Fasson Not. d'Igualada: tenint d'edat uns xexanta y quatre anys.»¹⁸⁸

S'han conservat set composicions seves en el fons musical de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot (SEO), testimoni del seu pas pel magisteri olotí.¹⁸⁹

Antoni MESTRES (1805-1806)

Antoni Mestres procedia de la col·legiata d'Àger i fou el primer dels substituïts interins que ocupà la vacant del magisteri que deixà Regordosa entre 1805 i 1819. El seu mestratge fou molt breu, durà poc més d'un any. Del seu nomenament n'arriben tant el relat recollit en el llibre de la comunitat de preveres, com la sol·licitud i el nomenament administratiu per part de

187. *Id.*, *ibid.*, f. 236v.

188. ACAN: API. Llibre d'òbits, 1821.

189. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – MONELLS I LAQUÉ, Carme. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 6: Fons de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot i Fons Teodoro Echegoyen de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa*, p. 536-540.

l'Ajuntament. El relat del llibre de la comunitat permet, al mateix temps, fer-se una idea de com s'esdevenia el ritual d'aquest nomenament:

«Dia 5. De Febrer de 1805 / Convocada y Congregada la R^m Comunitat de Rector y Pbres de esta Par=/ral Iгла de Sta Maria de la Vila de Igualada Bisbat de Vich, en la Sacristia / Major de la Mateixa Iгла ahon pera tractar sos negosis acostuma Con=/ gregarse [...] Lo R^m Anton Mestres P^{brc} Organista, entrà, y presentà al R^m Rector / un memorial que es del tenor seguent= M. R. Sor Anton Mestres/ P^{brc} Organista de la Insigne Colegiata de Ager, que ha estat fins al / día present, à V. R. atentament exposa, que lo Magn^{ch} Ajuntam^t de esta / vila de Igualada lo dia quatre del corrent mes, y any se ha servit ab / Consell^{es} de V. R. elegirlo y nomenarlo per lo Ofici de Organista, y Mes=/ tre de Capella de la Iglesia Parroquial de esta mateixa Vila: y desit= / jant lo exponent exercir luego dit Ofici, y Comensar sa residencia / en dita Iгла Conforme queda obligat. A V. R. suplica que tinga à be / admeterlo à las quotidianas distribucions, missas, y demes lucros de eixa / Iglesia del mateix mode que ho han acostumatots los organistas an= / tecessors: oferintse, com se ofereix lo suplicant à cumplir los dits / antecessors en lo expressat ofici de organista, favor que espera lo / suplicant de la rectitud de V. R. Igualada 5. de Febrer de 1805.= / Anton Mestres P^{brc}.= Y havent llegit lo Memorial lo R^m Rector, y entes / be, per la R^m Comunitat, y conciderant la peticio tant justa; passà en / elegir examinadors de cant pla, als R^{ms} Ramon Bastons, y Jph Tardá, y / havenlo estos examinat, y fet relacio de sa habilitat, ha resolt dita R^m / comunitat unanimes y conformes admetrerlo à las distribucions com als / demes sos Antecessors; no admetentlo empero en vots, Concells, / ni altres preheminecias que gaudeixen los P^{bres} de dita Comunitat / y lo sobre dit Anton Mestres P^{brc} se obliga á fer y practicar tot lo / sobre dit; y perço ho firma de sa propia ma. / Anton Mestres Pbre Organista.»¹⁹⁰

Antoni Mestres comunicà a l'Ajuntament el seu retorn a la col·legiata d'Àger, el dia 11 d'abril de 1806, respectant els dos mesos de termini que li van ser fixats en el moment del seu nomenament, com a condició per a poder deixar el càrec.¹⁹¹

Seguidament va ser nomenat el terrassenc Josep Puig,¹⁹² qui de manera fugaç, durant dos mesos de 1806, cobrí la vacant deixada per Antoni Mestres. Puig s'havia format a l'Escolania de Montserrat i havia regit el magisteri de la basílica del Sant Esperit de Terrassa entre 1803 i 1804. Posteriorment, fou fagot de l'orquestra del Teatre Principal de Barcelona, i, després, con-

190. ACAN: API, Cx 305, *Liber Negotiorum* III (1634-1872), f. 133v.

191. ACAN: AMI-1134, Llibre d'actes 1806-1807, f. 17.

192. *Id.*, f. 27.

trabaix de la Real Capilla de Madrid. Al fons musical de la basílica del Sant Esperit de Terrassa (TerC) s'hi conserven tres composicions seves.¹⁹³

Francesc MONLIUS (1806-1817)

A finals del mes de juny de 1806, el ceriverí Francesc Monlius i Mestre, presentà la seva sol·licitud a l'Ajuntament per a ser nomenat mestre de capella. Abans d'admetre Monlius en el càrrec i sense advertir cap circumstància particular prèvia, tant l'Ajuntament¹⁹⁴ com la comunitat de preveres, demanaren credencials de bon comportament a la comunitat homòloga de Sanaüja. La petició d'informes de conducta era un fet força habitual, tant quan es tractava de la presentació d'una candidatura a títol personal, com quan se celebraven oposicions; en el cas de Monlius està clar que hom no disposava de referències del candidat, ja fos a través de coneixences directes o indirectes, i qui sap si, en el seu cas, l'acompanyava l'ombra d'algun rumor. Així és tal i com consten aquestes inquietuds en el llibre d'actes de la comunitat de preveres:

«Aseguida de aquest mateix acte de convocació, dits dos com- / missionats feren present, per copia lo ofici passaren à la R^{nt} / Comunitat de Pbres de Sana-huja, qual tenor es lo seguent= / Rnda Comun^d como comisionados dela de esta Iglá para / presentar el Consejo al Magn^{co} Ayuntam^{to} en el nombram^{to} / de Maestro de Capilla, y organista en la persona de Fran^{co} / Monlius, que habiendo presentado, que ese Rndo Cabildo / tuvo alguna prevención de su Illmo Prelado para no / admitirle à la plaza, que se le havia presentado en / esta Iglá, entramos en sospecha de las circunstan^s per= / sonales, que deben acompañarle, que según ntra con= / cordia con el Magistrado, deben ser de buen nombre / vida, forma y costumbres, y tal que sea digno de alter= / nar con los individuos de una venerable comunidad: / por tanto, nos tomamos la urbana libertad de suplicar / a V. R. se digne tener la bondad de informarnos, à la / brevedad que pide el asunto, con la entereza que es / propia de un congreso eclesiástico, lo que ocurra / en formar, ô contra la personal conducta del Mencionado Monlius, con y en que fundó su Illmo obispo la / supuesta providencia; à cuya fineza quedaria [...] 28 / Junio de 1806.»¹⁹⁵

193. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. *Inventaris del fons musicals de Catalunya. Volum 1: Fons de la catedral-basilica del Sant Esperit de Terrassa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2007.

194. ACAN: AMI-1134, Llibre d'actes 1806-1807, f. 59.

195. ACAN: API, Cx. 306, *Liber Negotiorum* IV (1763-1848), f. 181v.

De manera paral·lela doncs, també arribaren cartes en el mateix sentit, signades a la ciutat de Cervera, que es conserven recollides en el llibre d'actes. Totes certifiquen el bon nom i el bon comportament del sol·licitant:

«Yo el Dr Juan Ribera, Pbro cura / Parroco de la Ciudad de Cervera Obispado de Solso= / na, certifico y doi feé como D. Fran^{co} Monlius / organista natural y vecino en el dia de esta Ciudad, / es sujeto de buena vida y costumbres, quieto, pacífico, / e inclinado, segon parece, al culto divino cumpliendo con / los preceptos de confession y Comunion Pascual, sin que / dude, segon se observa de su parte exterior, que esta mis= / ma diligencia la practicará en distintas festividades y / ocasiones de entreaño: por fin no se que hasta ahora se / le haya notado defecto alguno, antes bien, su compostura / exterior parece muy propia paraque se le tanga y / reconosca por sujeto abonado y observante en lo que mira / al cumplim^o de todas sus obligaciones. / Y paraque de dho conste donde convenga á / peticion de la parte doi el pnte testo en dha Ciudad de / Cervera hoi dia 15 de Junio de 1806, firmado de mi / mano y signado con mi acostumbado signo. / Dⁿ Juan Ribera Pbro, Cura Parroco.»¹⁹⁶

Finalment, la plaça fou assignada a Monlius i prengué possessió del càrrec a les darreries d'aquell mes de juny. El 1810, amb motiu de la demanda de mobilització de 838 homes d'entre 16 i 35 anys, les dues institucions responsables del càrrec van presentar sengles escrits demanant que l'organista i mestre de capella sigui exonerat d'aquesta obligació. Els motius que esgrimixen són diversos, des de la falta de capellans per a atendre les misses i els serveis religiosos que demana el poble, fins a la falta que farà la seva tasca d'ensenyar infants, i, fins i tot, apareixen descrites algunes de les particularitats de la seva complexió física que feien desaconsellable la seva incorporació al sometent:

«Este Ayuntamiento en el dia 9 del actual / recibió la orden de la Junta Correg^l- / de Villafranca con la que la man- / da el apronto de 838 Hombres Som^s / de la edad de los 16 à 35 años, dirigidos a Piera en donde devian estar la ma- / ñana seg.^c a las nueve de la misma [...] / En efecto el único organista y Mtro / de Capilla Fran^{co} Monlius de esta / Villa, por su edad, entra al Servicio / del Somaten, pero viendo el Ay^{to}; los / clamores de la Rnda Com^d de esta / Iglá Parroquial, de la Gente Sensata / del Pueblo paraq^e el d^o Organista / no marchase, atendida la falta / tan notable haria à la dcha Iglá / yá los Muchachos que tiene á su car- / go enseñar, pues no lo puede hacer / otro por no haverlo, disimuló este / Cuerpo el que el d^o Organista se / quedase, yá por la dha falta, yá / también porque padece del pecho / y no es robusto; I con todo de que estas / circustan-

196. ACAN: AMI-1134, Llibre d'actes 1806-1807, f. 58.

cias no las ignora el men- / cionado Somaten, parece ha for- / mado empeño su Comand^{te} a que se le obligue.»¹⁹⁷

En una nota al marge d'aquest mateix document hi consta la següent anotació, a manera de resposta: «Villafra^{ca} 5. Enero del 1810. / Se declaran exentos del / servicio del Somaten Fran- / co Monlius y Josef Fauli. / Asi lo ha acordado S. / Señoria la Junta corre- / gimental. / Josef Cuas Secre^{to}.»

Monlius regí el magisteri de forma interina durant 10 anys, fins el 1817, en què, finalment, es convocà l'oposició per a cobrir-lo de manera definitiva, ja que la provisionalitat del seu càrrec, sovint, generava conflictes en el moment de finalitzar algunes celebracions i processons.¹⁹⁸ Tant l'Ajuntament com la parròquia es van mostrar favorables al seu nomenament, en detriment del de Martí Bosch i Postius.

«En la Villa de Igualada á diez y siete de Marzo de / mil ochocientos y diez y siete. Estando [...] / Así mismo ha / resuelto el Ayuntamiento, que respecto de / hallarse vacante el oficio de Organista de la / Iglesia Parroquial de esta Villa, á motivo de / haberse presentado el de la Ciudad de Ma- / taro al que obtenia el de la presente Villa / Martin Bosch y Postius, según este ha oficia- / do con el Ayuntam^{to} con fecha de ocho del / actual; Y habiendose visto un Memorial del / Pbro. Dn Franco Monlius Organista de la / Villa de Sanahuja, sujeto ya conocido en la / presente Villa en donde ha exercido dicho Ma- / gisterio por espacio de diez años; Acuerda, / qe a fin de evitar los gastos que causan / los concursos, y habiendo ya exemplar de / haberse dado el oficio sin concursos; se ha- / ga nombramiento del mismo á favor del refe- / rido Dⁿ Franco Monlius Pbro; y que el dia de la presentación se oficie con la R^{da} / Comunidad de Rector y Pbro de dha Iglesia / Parroquial paraq^e p^r medio de dos comisiona- / dos asista en la acta para el acostumbrado / consejo, segon practica y estilo. Y lo firman [...]»¹⁹⁹

Segons es desprèn de les pàgines següents, el rector de la parròquia no estava del tot conforme amb el nomenament de Monlius, però aquest acabava de ser nomenat «por todo el tiempo de su vida / natural, que ha solicitado, a cuyo fin ex- / tiendase y firmesa por el Ayuntamiento / la correspondiente Es^{ta} de este nombramiento / con las clausulas, condiciones, y obliga- / ciones acostumbradas, y que se impusieron / á sus antecesores, así por lo relativo al Oficio / de organista, como al de Maestro de Capilla / q^e todo está rehunido.»²⁰⁰

197. ACAN: AMI-1136, Llibre d'actes 1810-1811, f. 12.

198. ACAN: AMI, Lligall n. 21 (1817).

199. ACAN: AMI-1139, f. 56 i ss.

200. *Id.*, f. 64.

Tanmateix, i de manera sorprenent, Francesc Monlius deixà vacant la plaça que li acaben de concedir a Igualada per retornar al magisteri de Sanaüja. Aquestes són les dades que es desprenen del nomenament interí de qui serà el seu substitut en el càrrec.

Pere Antoni BUSQUER (1817–1821)

Les primeres notícies que servem de Pere Antoni Busquer el mencionen com organista substitut de Francesc Monlius poques setmanes després que aquest obtingués el nomenament i, justament, quan el mestre de capella deixà de presentar-se a l'església per a l'acompliment de les obligacions que corresponen al seu nou càrrec. El 10 de maig de 1817 l'Ajuntament nomenà Busquer, fill d'Igualada, organista interí i li lliurà les claus de l'orgue:

«Acuerda el Cabildo, que para / servir interinamente dicho oficio, en / ausencia y falta de dicho Monlius, Nom- / bra á Pedro Antonio Busquer, organ- / ta natural, y vecino de esta Villa; á cuyo / efecto se le ha entregado la llave del Or- / gano, y Busquer la ha admitido; pro- / metiendo cumplir este interino / cargo [...]»²⁰¹

La condició d'interinitat del nomenament de Busquer es prolongà més enllà de l'impàs entre el nomenament i l'absència de Monlius i la nova incorporació de Josep Regordosa en qualitat d'organista i mestre de capella. La seva condició d'igualadí assegurava la seva presència a la ciutat i li permetia de cobrir les absències dels mestres i organistes titulars, ja fos amb motiu de viatges o bé de malalties o indisposicions. Regordosa, el cita en un memorial que envià al bisbat el 1819²⁰² i juntament amb Pau Brugueras, Busquer fou l'organista que cobrí la vacant a la mort del mestre Josep Regordosa, esdevinguda el mes de maig de 1821. Es conserva una carta en la qual l'Ajuntament demana respecte a la comunitat de preveres per l'organista nomenat de forma interina.²⁰³ La condició interina de Brugueras apareix també citada en documents que el consistori dirigí a la comunitat de preveres, el mes de maig de 1821.²⁰⁴

201. *Id.*, f. 77r i ss.

202. ACAN: API, Cx. 30.

203. ACAN: AMI, lligall 35.1.

204. ACAN: API, Cx. 30.

Antoni OLLER I BIOSCA (1823-1827, 1847-1851)

Nascut a Terrassa el 1805 i format a l'escolania de Montserrat,²⁰⁵ fou nomenat organista i mestre de capella el 8 d'agost de 1823 i pel que es desprèn del redactat de l'acta que recull el citat nomenament, comptà des del principi amb el beneplàcit de la comunitat de preveres de la parròquia:

«En la Villa de Igualada á ocho de Agosto / de mil ocho cientos veinte y tres. Reunidos / [...] habiendose visto un memorial pre- / sentado por Antonio Oller organista natu- / ral de la Villa de Tarrassa en solicitud de q^c / se le agracie con el nombram^{to}de / organista y Maestro de Capilla de la / Iglesia Parroquial de Santa Maria / de esta Villa, enterado el Ayuntam^{to} / de las circunstancias que concurren en el / Pretend^{te}, y habiendo ohido el consejo de la / R^{da} Comunidad de pbros de la misma Par= / roquial, por medio de sus dos comisiona- / dos Dⁿ Jacintho Domenech Pbro Beneficia- / do, y el D^{or} Dⁿ Fran^{co} Bruch Pbro / Vicario perpetuo Individuos de la misma / Comunidad, que han asistido á esta acta / en la sala capitular en virtud del oficio / q^c al efecto se le dirigió por el Ayuntam^{to} / en el día de ahier: Elige y nombra / para el destino de organista y Maestro / de Capilla de dha Iglesia Parroq^l, en / el mejor modo y forma que puede el / Ayuntam^{to}, al enunciado Antonio Oller / confiriéndole todas las facultades que / caven en el dro. del Ayuntam^{to}, con / la obligacion de observar y cumplir lo / mismo que debieron cumplir sus antece- / sores, sin sin limitación ni restricción alguna. / Don Antonio Oller acepta y promete / guardar todas y cada una de las obliga- / ciones que son insinuadas. Y lo firman [...]»²⁰⁶

Uns dies més tard, es cobrí la plaça de manxador de l'orgue, càrrec que ocupà des del 17 d'agost Josep Soler.²⁰⁷ El sou del manxador era de 40 lliures anuals, mentre que el mestre de capella en percebia 500.

Antoni Oller romangué a Igualada com a mestre de capella i organista fins l'any 1827, en què l'abandonà per traslladar-se a Barcelona per a ocupar la plaça de primer fagot al Teatre Principal. La renúncia a la plaça de la nostra ciutat fou presentada a finals del mes d'abril d'aquell any. Després d'un període de vint anys en què Oller es traslladà a Madrid i Toledo, on desenvolupà la seva tasca compositiva, retornà a Igualada per cobrir la vacant que per jubilació deixà el seu successor en el càrrec, Salvador Pujol. És d'especial interès mencionar que el llibre d'actes de la comunitat de preveres recull que aquesta acordà demanar a l'Ajuntament de trametre a Oller una nova invitació per ocupar el càrrec vacant i que, un cop nomenat, el nou

205. FREIXES I VIVÓ, Josep. *Músics terrassencs o vinculats a Terrassa, nascuts abans del segle XX*. Terrassa: Escola Municipal de Música de Terrassa-Arxiu Tobella, 1980. p. 49.

206. ACAN: AMI-1141, f. 9v i ss.

207. *Id.*, *ibid.*, f. 14v.

mestre de capella comprà amb algunes consideracions diferenciades respecte als anteriors organistes i als beneficiats preveres:

«[...] Y lo dia 20 juliol de 1847, la R^t Comuni- / tat reunida en la Sagristia major; lo R^t Economo / Senmarti presentá un ofici del M. I. Vicari G^l / pertanyent al sobredit Dⁿ Antonio Oller que al peu / de la lletra diu lo següent. Habiendome enterado / del informe dado por esa Comunidad Eclesiastica con fe= / cha de 21 junio último á la petición del Mag^{co} Ayun- / tam^{to} de esa Villade Ygualada, dirigida á que en atencion / a la avanzada edad y falta de oido del Pbro D. Salvador Pujol / ha resuelto jubilarle con toda la dotacion que por con- / trata percibe de los fondos comunales, colocando en su / lugar como sustituto hasta el fallecimiento de aquel / á D. Antonio Oller Profesor entendido, y de una voz tan / fuerte y sonora; á cuyo fin acudió á mi suplicando in- / terpusiera mi autoridad para el logro de lo que apetece: / considerando que el proyecto formado por esa Corporacion / Municipal en lugar de ser perjudicial á la Iglesia, le / sera muy util para el mejor lustre de las funciones / que en ella se celebran, he tenido á bien acceder á su / petición. Por tanto, es mi voluntad que el relatado / Don Antonio Oller sea admitido en clase de sustituto a esa resi- / dencia, y que ya sea en el órgano, ya sea en el Coro gane como / dos Beneficiados, y lo mismo en las funciones de musica, esto es / una distribucion como beneficiado, y otra como musico si por, otra parte no cobra como musico. / Como ni del escrito de ese Magnifico Ayuntamiento^{to}, ni del / informe de esa Rev^{da} Comunidad puedo interferir que D. Anto- / nio Oller sea Eclasiastico; antes al contrario se desprende de / ambos escritos que dicho S^r. pertenece al estado secular; / no miro conveniente que asista á las Procesiones nio á los / entierros, esto es á todas las funciones en que deba salirse / de esa Iglesia, y pasar procesionalmente por las calles / de esa Villa a no ser que vista sotana y sobrepelliz y arre- / gle el pelo como corresponde a los que asisten a tales / actos. De haberse leído en Comunidad esta mi resolu- / cion, y de haber acordado su cumplimiento me dará la / misma aviso para mi inteligencia y efectos consiguien- / tes. Dios q^{de} a V. a m^sa^s Vich 16 de Julio de 1847. Lucia- / no Casadevall Vic^o G^l Cap^r.»²⁰⁸

Així doncs, Antoni Oller fou nomenat l'any 1847 i desenvolupà el doble càrrec d'organista i mestre de capella fins l'any 1851, any del qual es conserva un rebut signat pel mateix mestre per haver participat en l'ofici de Sant Antoni de Pàdua patró del gremi de blanquers de la ciutat. De forma successiva, Oller fou mestre de capella de Montserrat (1854-1857), del Sant Esperit de Terrassa (1857-1859) i de la parròquia de Sant Fèlix de Sabadell (1870-1877).²⁰⁹ L'organistia passà per una mena de període de llarg interinatge durant l'interludi comprès entre 1827 i 1847, els anys d'absència

208. ACAN: API. *Liber Negotiorum* IV (1763-1848), f. 271v.

209. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. *Inventaris del fons musicals de Catalunya. Volum 1: Fons de la catedral-basilica del Sant Esperit de Terrassa*, p. XIX.

d'Oller. Salvador Pujol, prevere i membre de la comunitat, assumí el magisteri.

Salvador PUJOL (1827-1847)

El nomenament de Salvador Pujol per al càrrec de mestre de capella i organista s'esdevingué el 23 de maig de 1827. En la mateixa acta, l'escrivà de l'Ajuntament feia esment de la falta de sacerdots a la parròquia i de la necessitat que feien per atendre els fidels, així com de la conveniència de realitzar aquest nomenament i del fet d'haver comunicat al bisbat la necessitat de cobrir aquesta plaça amb una doble finalitat: la religiosa i la musical.²¹⁰

Les circumstàncies que s'intueixen en la redacció de l'acta municipal queden confirmades en el llibre d'actes de la parròquia, on es reflecteix la multiplicitat de tasques que el nou mestre de capella desenvoluparà en el si de la comunitat de preveres. Salvador Pujol, prevere, assistia a les juntes de la comunitat que se celebraven amb certa regularitat a la sagristia major de l'església des de desembre de 1827.²¹¹ Així mateix, figura entre els assistents a les juntes de la comunitat de preveres que se celebraven a la parròquia, i, fins i tot, gaudia d'alguna que altra consideració en els torns de misses a l'església del Roser. Heus aquí l'extracte d'una acta de la comunitat on es considerava el seu cas com a especial, en igualtat de condicions que el rector, el prevere més antic:

«Dia 8. Febrer de 1831 / Convocada y congregada [...] y que comen= / sas à dir la referida Missa lo primer Beneficiat del torn / de dal, y aixís hanant alternant fins lo ultim Beneficiat del torn de baix; advertint que en lo cas que algun / dia dels que se ha de celebrar la predita Missa en la sobre / expresada Capella del Roser y esta tocàs per torn al Orga= / nista, y lo Organsita estigués ocupat en la Iglesia Parral / en la residencia, tenint aquella mateixa hora que tocar / el orga, ò haber de dirigir la musica, es la voluntat / de la Revt Comunitat, que aquell dia pasi a lo torn de / aquella Missa al Resident mes immediat despues del Or= / ganista, volent emperò que lo predit organista suplesca / aquell torn lo dia mes immediat, que no estarà impe= / dit, ni empleat en aquella mateixa hora en haber de / tocar el orga, ni dirigir la música per la Revt Comu= / nitat [...]»²¹²

Prova de la integració de Pujol en la comunitat és l'assignació de càrrecs de la mateixa que assumí a partir de 1828. Aquell any i els següents desenvolupà

210. ACAN: AMI-1142, f. 69v.

211. ACAN: API- Capsa 306, *Liber Negotiorum* IV (1763-1848), f. 251.

212. *Id.*, f. 255.

lupà la tasca d'oïdor de comptes, així trobem les següents assignacions amb les retribucions econòmiques corresponents: el 31 de desembre de 1827 i 1828, oïdor de comptes amb 16 sous de salari, respectivament;²¹³ entre 1830 i 1841, procurador major amb 6 lliures de sou.²¹⁴

Tanmateix, el punt d'inflexió de la bona integració de Pujol dins la comunitat el representa el memorial signat per l'organista i mestre de capella a data 9 de febrer de 1838, en què exposa les dificultats que li suposava compaginar la tasca d'organista amb els torns de misses a què l'obligava la seva condició sacerdotal. De fet, assenyalava un dels membres de la comunitat com a responsable de les seves dificultats per compaginar ambdues tasques.²¹⁵ La resposta que Pujol obtingué de la comunitat no és ni de lluny la que ell esperava, doncs aquesta incorporà una amonestació per la manera com el mestre de capella havia assenyalat un dels preveres de la comunitat. Pujol acceptà la resolució de la comunitat i continuà desenvolupant les tasques que tenia encomanades amb anterioritat sense fer-hi canvis. A continuació transcrivim la resposta que la comunitat oferí a Pujol:

«[...] Igualment acordá / q^e el R^t Pujol seguís rigurosament los torns de cantar, del / mateix modo que ho habia practicat cuant prengué pcessió / de son Benefici; y q^e si li tocaba cnatar alguna missa solemni= / sada ab orga, podia cambiarla ab algun altree dels [dels, sic] Benefi= / ciats, ó bé q^e si ell volia cantarla, la R^t Comunitat, ab la sua / aprobassio, cuydaria de buscar algun per tocar el Orga. / A fi de que esta determinasio fos comunicada al R^t Pujol á / pluralitat de vots de feu comissió al R^t. D. Isidro Tardá: / Lo dia 10 del sobredit Febrer congregada la R^t Comunitat, ab / tots los mateixos referits individuos menos lo Regent la / Parroquia; lo R^t Isidro Tardá feu present q^e lo R^t Salva- / dor Pujol no habia volgut adherirse á lo acordat lo dia ante- / rior per la insiduada Comunitat. Per lo que ja referida Co= / munitat acordá interinament nemine discrepante, y sens perjudici / de prendre altres resolucions sobre el particular, que per lo major / servey del culto de Deu, é inseguint lo esperit del mateix memo= / rial, exoneraba de tots los torns de cantar al R^t Pujol. Cual re= / solució li fou comunicada per lo Comissionat R^t Isidro Tardá.»²¹⁶

Amb data 20 de juny de 1847, apareix la sol·licitud de la comunitat de preveres a l'Ajuntament per al nomenament d'Antoni Oller de nou com a mestre de capella i organista, i a la vegada es demana jubilar Pujol del càrrec a causa de la seva «avanzada edad y falta de oido», amb la dotació econòmica completa.²¹⁷

213. *Id.*, f. 251v i 253.

214. *Id.*, f. 254, 255v, 257, 257v, 258, 258v, 260, 260v i 263.

215. *Id.*, f. 261-262v.

216. *Id.*, f. 262v.

217. *Id.*, f. 271, 271v-272.

Joan PONT I COS (1851-1871)

Nascut a Cervera el 1813, Joan Pont arribà a Igualada l'any 1851 després d'ocupar el magisteri de capella a la seva ciutat natal, Santa Coloma de Queralt, i d'Olesa de Montserrat. Durant els seus primers anys de formació amb els mestres certerins Cristòfol Farré i Cristòfol Montiu, coincidí amb el compositor Salvador Vidal (1818-1883) amb qui mantindrà amistat al llarg de tota la vida i amb qui signaren obres a quatre mans com les "Completos del Santíssim Misteri de Cervera", a l'entorn de 1870.²¹⁸

Pont fou el darrer mestre de capella de la ciutat d'Igualada, càrrec que se li retirà el 28 de juny de 1871, per bé que el continuà exercint fins a la seva mort, esdevinguda el 4 d'octubre de 1885. Joan Pont fou l'obtentor del magisteri després que Antoni Oller hi renunciés, per segona vegada, el 4 de juliol de l'any 1851. El seu nomenament tingué lloc el 10 d'aquell mateix mes:

«En la Villa de Igualada á los diez de Julio de mil / ochocientos cincuenta y uno: Reunido el M. / [...] Enseguida se ha dado cuenta de una solicitud / de D. Juan Pont, natural de Cervera, y orga- / nista de su Iglesia Parroquial en que solicita / la vacante que deja D. Antonio Oller bajo las / mismas condiciones en que obtuvo las plazas / de Maestro de Capilla y organista que dimite. / El Muy Ilre Ayuntº conoce las buenas cir- / cunstancias que concurren en el pretendiente / acuerda conferirle las [...] que solicita nom- / brandole al efecto desde ahora para el día en / que se ausente D. Antonio Oller concluido el / plazo que tiene otorgado, y puntuando las / diligencias ulteriores se nombran por comi- / sionados a los Sres. D. Antonio Borrás y D. / Juan Cendra con el Regidor Síndico / D. Franco Raurés= Tº de presentacion de la / Comunidad y procesión= [...]»²¹⁹

Com es desprèn d'aquest text, Joan Pont obtingué els mateixos privilegis que Antoni Oller, és a dir l'assignació econòmica per a cadascun dels dos càrrecs que regia: mestre de capella i organista, alhora que també era dispensat, atesa la seva condició de laic, de participar en les funcions religioses obligatòries per als beneficiats de la comunitat de preveres que eren ordenats. Pont s'integrà ben aviat en la vida musical igualadina, tant en l'ensenyament d'infants i en la formació de nous músics igualadins, com en la participació en els diversos actes que el seu càrrec de mestre de capella li imprimia. Especialment estrets semblen els vincles que teixí amb la Societat Coral Apolo i amb l'Orquestra Terpsicore. Al llarg dels anys 1863 i 1864, la incipient

218. PUIG ORTIZ, Xavier. Llibret del CD *Completos. Maitines del Santíssim Misteri de Cervera*. Cervera: Solfa Recordings, 2011.

219. ACAN: AMI-1141, f. 162.

premsa igualadina es feia ressò de les diferents activitats que es duïen a terme a la ciutat, especialment de les de caire religiós que es desenvolupaven per Setmana Santa. Transcrivim a continuació aquesta nota publicada el 19 de març d'aquell any:

«Procesion – La del jueves Santo parece será muy lucida por cuanto habiendo aceptado el estandarte el Sr. Presidente de la sociedad del Casino del Recreo, en nombre de dicha sociedad, sabemos tendrá un acompañamiento numeroso y escogido. Tambien sabemos que el inteligente Maestro de capilla D. Juan Pont ha compuesto un Miserere que según el parecer de personas inteligentes es una bellissima composicion, el cual será cantado durante el curso de la procesion por los individuos de la sociedad coral de Apolo.»²²⁰

Són diversos els exemples d'elogis que Joan Pont recollí durant la seva primera dècada i mitja de destí a Igualada, molts d'ells propiciats pels esdeveniments musicals en què participaven la Coral Apolo i l'Orquestra Terpsícore. Quan Josep Anselm Clavé visità Igualada, el 25 de gener de 1863, una de les obres que s'interpretà en el concert de clausura d'aquella trobada, fou l'himne compost pel mestre Pont, el qual rebé la descripció de «bellísimo himno».²²¹ De manera semblant detallem a continuació els comentaris que la mateixa redacció li dedicava una setmana més tard i que, al mateix temps, mostren la col·laboració del mestre Pont amb entitats musicals diferents de la comunitat de preveres i de la capella de música de la parròquia de Santa Maria. Es tracta de les especulacions sobre el programa de concert que oferiria la Societat Coral Apolo, al cap d'uns dies:

«No podemos dar de él noticia á nuestros lectores aun; sabemos no obstante que se cantará el precioso himno cuya composición musical por su genuino carácter, arrobadoras notas y sublimes cuanto inspiradas ideas tanta gloria dieron á su eminente autor D. Juan Pont maestro de música de esta Capilla. Bástanos decir en justo loor al autor que fue aplaudida y altamente recomendada en la noche á que nos hemos referido, por el inteligente músico y poeta D. José Anselmo Clavé.»²²²

L'any 1863 fou un any especialment prolífic per a Joan Pont. La premsa destacava el lluïment en la processó de Corpus d'aquell any, de tres hores

220. *El Eco de Igualada*, núm. 13, març de 1863, Gacetilla.

221. *El Eco de Igualada*, núm. 5, febrer de 1863, Gacetilla. Aquest fet el recollí també Baltasar Saldoni en el seu *Diccionario Biográfico-Bibliográfico de Efemérides de Músicos Españoles*. Madrid: Imp. A. Perez Dubrull, 1881, vol. iv, p. 259; ell, però, donà la data del 26 de gener.

222. *El Eco de Igualada*, núm. 6, febrer de 1863, Gacetilla.

de durada, i descrivia amb precisió el nombre de cantors que afinaren una composició seva:

«Seguian á los tabernáculos el tercer coro de esta Villa “El Alba” en número de 51 individuos entonando muy acorde un sacris, composición del aventajado músico Sr. Pont.»²²³

A finals d'any, amb motiu de les festes de Nadal, Pont compongué música per a la representació dels pastorets en la que hi participaren també «Las sociedades musicales de Terpsícore y coral de Apolo bajo la dirección de los Sres. Vallès y Martí.»²²⁴ La música del mestre cerverí obtenia de nou lloances que s'escamparen per la vila, així com el global de la producció escènica, la qual adquirí tal popularitat que abans de l'estrena ja esdevingué un èxit de funció:

«para cuyo logro el conocido maestro de capilla de esta iglesia parroquial D. Juan Pont ha compuesto algunas nuevas producciones, que segun el parecer de personas competentes son de un gran mérito, especilamente la plegaria del cuarto acto. Según se nos ha dicho están ya pedidas todas las localidades para la primera y segunda representacion.»²²⁵

Era freqüent que la Coral Apolo cantés la música que Pont componia, ja es tractés de música sacra o de música profana, com ho féu amb l'obra *El Carril*,²²⁶ un himne que escriví amb motiu de l'anunci del projecte ferroviari que havia d'unir Igualada amb la línia de ferrocarril que provenia de Sant Sadurní d'Anoia. Estrenada el mes de maig d'aquell 1863, l'obra assolí aviat popularitat ateses les seves característiques:

«Luego la sociedad coral de Apolo cantó un himno alusivo á la festividad del dia titulado “El ferro-carril” letra de nuestro apreciable compañero de redaccion D. Pedro Bosch y música de D. Juan Pont entre cuya instrumentacion tuvo la feliz idea de introducir todos los accesorios peculiares al ferro-carril como el toque de las campanas llamando á subir los viajeros en los vagones, el trote de estos sobre los rails, el silvido de la locomotora y el escape del vapor, cuya novedad pronto, produjo tanto entusiasmo y electrizó de tal manera á los asistentes que entre repetidísimos y frenéticos aplausos tuvo que repetirse dicho himno,

223. *El Eco de Igualada*, núm. 23, juny de 1863, Gacetilla.

224. De fet, hom els cità en ordre invers, Antoni Vallès era el director de la Societat Coral Apolo el 1863, cf. SALDONI, Baltasar. *Diccionario Biográfico-Bibliográfico de Efemérides de Músicos Españoles*, vol. IV, p. 357; pel que fa a Martí, el director de l'orquestra Terpsícore, desconeixem si tenia relació amb Ramon Martí, propietari d'una copisteria de música establerta a Igualada durant el darrer terç del segle XIX, força present en el fons musical.

225. *El Eco de Igualada*, núm. 52, desembre de 1863, Gacetilla.

226. ACAN: SMI: Au-163.

siendo al final llamados à la escena los autores de la composición quienes por su conocida modestia se resistieron á complacer al público no sin quedar cordialmente reconocidos. Cantáronse tambien “Las flors de Maitg” y “La nina dels ulls blaus” que obtuvieron muchos y mercedos aplausos.»²²⁷

De manera sorprenent, les actes municipals del mes de juny de 1871 recullen la destitució del mestre Pont. Les raons que eximí l’Ajuntament eren merament econòmiques,²²⁸ tanmateix, sembla que Pont continuà exercint de mestre de capella i, oficialment també, d’organista. El caràcter perfeccionista i exigent de Pont no alterà l’afecte que els igualadins sentien envers ell. Així ho il·lustra Miquel Solà i Dalmau quan descriu amb ploma eficaç el record del seu pare Joan Solà Marsans (1875-1936), el qual visqué en primera persona la visita circumstancial d’un tenor forani que havia de cantar a les ordres del mestre Pont:

«[...] Pel que es veu l’home era un músic excepcional, i amb un sentit tant estricte de l’honoradesa professional, que això el feia no solament exigent amb si mateix sinó que també ho era amb els altres [...] Recordo que el pare quan parlava del Mestre Pont ho feia com si parlés d’un músic llegendari; d’una batuta miraclera. I del fet que vaig a relatar en precisava els noms dels protagonistes, que jo callaré, perquè no recordant-los ara amb exactitud no vull exposar-me a l’error, però també per a excusar una miqueta aquells que en sortiren malparats. L’ocasió fou la celebració de la primera missa d’un sacerdot igualadí, i aquest, o els familiars, volgueren que vingués a cantar les parts solistes de la missa un amic del novell celebrant. El capvespre anterior el mestre Pont va cridar assaig, per tal d’ajuntà la Capella i els solista; però el solista forà a l’hora no va comparèixer. El mestre Pont, li féu recordar, per un escolà que hi va trametre, que l’esperaven per l’assaig; ell s’excusà dient que la missa ja li era coneguda i que per tant no calia que hi assistís. El mestre Pont tornà a fer-li saber que exigia l’assistència, ja que la missa era difícil i calia conjuntar-la; davanat la insistència, va anar-hi. Començà l’assaig, i en el moment que entrava el solista tenor, el nouvingut, la cosa no marxà, i el mestre Pont féu repetir el Kyrie una segona vegada; i segona vegada de naufragi del solista. Aleshores, mestre Pont, sense immutar-se es dirigí a un de la Capella, Josep Riba, familiarment conegut per “Josep Pagès”, i diu: Riba, féu-me vós la part solista! Torna a començà el Kyrie, arriba el passatge del solista, i en Riba el brodà; així mateix ho deia el pare [...] El dia de la missa nova el forà no va comparèixer, tant per la vergonya que va haver de passar com perquè em acabar l’assaig el mestre Pont li digué: Quan el mestre Pont demana per assajar, sap per què ho demana!»²²⁹

227. *El Eco de Igualada*, núm. 20, maig de 1863, Fiestas.

228. ACAN: AMI-1163, *Actes 1869-70-71*, f. 254v.

229. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una historia*, núm. 3. Manuscrit mecanografiat. Fons Miquel Solà i Dalmau. Capsa 8. Biblioteca Central d’Igualada.

L'activitat musical del mestre Pont continuava vinculada a la vida i a les tradicions de la ciutat, com ho demostra que dirigís un «ofici solemníssim i a tota orquestra» per a la celebració de la festa del Sant Crist de l'any 1880.²³⁰ L'estima que sentien els músics i el públic igualadí vers les seves composicions no disminuí amb el pas dels anys i així, per via publicada, li demanaven l'estrena de noves composicions:

«Varias veces hemos tenido ocasión de admirar las bellisimas composiciones musicales del inteligente maestro de Capilla D. Juan Pont, pero la que últimamente ha producido su fecunda imaginación, segun nos acaban de decir, es una verdadera obra maestra, inspirada como todas las suyas, en la Religión. Suplicamos al señor Pont se digne a empezar ya los ensayos para su pronta ejecución.»²³¹

Tanmateix, l'aparició de diferents capçaleres vinculades a ideologies oposades van significar, algunes vegades, no només crítiques envers el llenguatge musical de Pont, sinó també recriminacions públiques d'actituds del músic i d'altres desencontres, alguns dels quals van acabar afectant la relació del mestre de capella amb alguna de les formacions amb les que havia col·laborat de manera estreta en anys anteriors, com era el cas de l'orquestra *Terpsícore*. Cal mencionar, en aquest sentit, que l'any 1865, aquesta formació no acudí a la tradicional felicitació musical que hom oferia al mestre amb motiu de la seva onomàstica. La premsa se'n feu ressò.²³²

«De paso y para que el público juzgue esta cuestión con mas conocimiento de causa, manifestaremos que el Sr. D. Juan Pont casi siempre ha sido contrario y enemigo de la orquesta *Terpsícore* á causa de que èsta no ha querido consentir en servir de juguete à sus caprichos, impropios de un Director, el cual jamás ha de obrar de modo que pueda perjudicar à sus subordinados al objeto de estar bien con ciertas personas que lo abandonarían el dia que no lo necesitaran. Y si el Sr. Pont encuentra que lo que hizo la comisión, al gestionar para que nos sustituyesen los músicos de S. Luis, fué cumplir con su deber, nos permitiremos decirle que ignora completamente cuales son los deberes de atencion y respeto mútuo con que deben tratarse los hombres; pues no revela otra cosa el aplaudir acciones impropias de toda persona culta, y buscar diferencias que sólo se fundan en miras personales [...] Igualada 15 de Junio de 1880.»²³³

Tanmateix, també caldria sospesar la possibilitat de que el dia de la seva onomàstica de 1865, el mestre Pont s'hagués absentat d'Igualada per anar a

230. *Semanario de Igualada*, núm. 3, maig de 1880, Gacetilla.

231. *Semanario de Igualada*, núm. 1, maig de 1880, Gacetilla.

232. *El Eco de Igualada*, núm. 132, juliol 1865.

233. *La Colmena de Igualada*, Núm. 8, juny 1880. Remitido.

la vila de Valls, on Joaquim Fargas hi dirigia la seva Misa de Glòria: «el dia 24 de junio de 1865 se oyó a toda orquesta en Valls, Cataluña, una Misa de Gloria [de Joan Pont], dirigida per D. Joaquin Fargas.»²³⁴

Al marge de les diferències personals i ideològiques, que inevitablement impregnaren les relacions entre Joan Pont i les diferents entitats musicals de la ciutat, la seva figura transcendí les circumstàncies polítiques i mundanes per deixar allò que veritablement commovia al músic, el valor de la música com a principal mestratge, el qual fou recollit per innumbrables deixebles seus que al seu torn assaonaren generacions adventícies d'igualadins en l'amor i el respecte a l'art musical en les seves expressions més diverses.

Salvador d'Horta PUIGSECH I COMELLES (1886-1910)

Aquest prevere i organista vigatà rebé el nomenament de beneficiat de l'organistia igualadina el 2 d'abril l'any 1886.²³⁵ Puigsech arribà a Igualada després de regir, entre 1880 i 1884, el càrrec d'organista de l'església parroquial de Santa Maria de Mataró,²³⁶ ciutat on també fou professor de música del col·legi de Valldemia.²³⁷

El fons musical que ens ocupa conté una setantena d'obres d'aquest organista, fet que demostra que tot i la no existència del càrrec de mestre de capella, algunes de les atribucions d'aquest foren mantingudes i realitzades pels músics que regiren el càrrec d'organista. Les composicions de Puigsech no presenten ni de lluny la complexitat orquestral i estructural de les composicions d'altres mestres anteriors, són bàsicament obres per a veu i orgue i moltes d'elles estan vinculades a les agrupacions corals de caràcter religiós que hi havia a la ciutat. També, com en el cas de Mataró, Puigsech probablement col·laborava en l'educació musical d'alumnes, nens i nenes de les diferents escoles religioses de la ciutat. Es tracta, doncs, de composicions de caràcter funcional per a petites celebracions pròpies del calendari litúrgic. Moltes d'elles estaven vinculades a institucions igualadines, com les que escriví per als alumnes dels col·legis, o les que dedicà a algun càrrec de l'Escola Pia, les RR. MM. Escolàpies, o la Mare del Diví Pastor, entre d'altres.

Diverses agrupacions religioses, com les Terciàries o les Teresianes, la capella de música del Roser i l'Apostolat de l'Oració, també comptaren amb la seva col·laboració a nivell musical. El cor de les Teresianes, era un cor de

234. SALDONI, Baltasar. *Diccionario Biográfico-Bibliográfico de Efemérides de Músicos Españoles*, vol. IV, p. 259.

235. ACAN: Fons GC, Cx. 40. Núm 239-248: documents sobre músics.

236. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – CABOT I SAGRERA, Neus. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 4: Fons del Museu-Arxiu de Santa Maria de Mataró*, p. xxxix.

237. ACAN: Fons GC. Cx. 42. Núm 259: Música.

noies que normalment cantava a les funcions vespertines dominicals, llevat de les més solemnes, que corrien a càrrec de la Capella. Entre les composicions de Puigsech se'n conserven algunes inspirades en textos de Jacint Verdager, sens dubte un motiu més per acostar l'espiritualitat al poble. El record dels joves igualadins de l'època el situen com el primer organista prevere de la ciutat, de fet ho era des la jubilació de mossèn Salvador Pujol, el 1851. Havien passat prop de 40 anys.

La primera notícia conservada sobre l'activitat musical de mossèn Puigsech fa referència a un concert que, amb motiu de la celebració de Santa Cecília, se celebrà el 20 de novembre de 1897. Hi participà l'Orquestra Joventut Filharmònica, creada just un any abans, el mes de novembre de 1896:

«Igualeda 20 Novembre 1897. / PROGRAMA / Dia 21 a les 11 del matí. A l'Església del Sant Hospital, Divins Oficis, executantse la solemne missa per banda del mestre Concone, que dirigirà l'intel·ligent organista de Santa Maria, Rnd. Salvador Puigsech, sermó del P. Lluís de Vilafranca. Després de l'elevació es cantarà el Benedictus a veus soles, de Palestrina.»²³⁸

En qualitat d'organista, Salvador Puigsech col·laborà amb el cor i la banda del Sagrat Cor de manera habitual. La seva inquietud pel bon exercici musical el portà, juntament amb Isidre Solà i Marsans, a buscar un giny per poder quadrar bé les entrades de les veus amb l'acompanyament de l'orgue, fet que, pel que sembla, presentava alguna dificultat a causa de la distància que hi havia entre l'antiga ubicació lateral de l'instrument i el cor de la basílica, on se situaven els cantors.

La inquietud de Puigsech per datar els manuscrits i indicar, en alguns casos, fins i tot, el lloc on els signava ens convida a creure que es tractava d'una persona especialment ordenada, precisa i alhora modesta, tal i com ho recollí Gabriel Castellà en el memoràndum que redactà amb motiu del seu decés. Traspassà el primer de desembre de 1910, després de patir un tumor durant prop de cinc anys.²³⁹

Miquel AUGÉ I VILA (1911-1917)

Nascut a Manresa el 1885, mossèn Augé arribà a Igualada el 1911 per ocupar el benefici de l'orgue de l'església de Santa Maria. La seva formació

238. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una historia*, 10.

239. ACAN: Fons GC. Cx. 42. Núm 259: Música.

musical s'havia forjat amb mestres com Domènec Mas i Serracant i Francesc de Paula Baldelló.²⁴⁰

La seva dedicació musical el menà a acompanyar, no només les funcions de la parroquial, sinó també les de l'església del Roser; col·laborà també amb la Capella del Sagrat Cor amb la qual signà unes bases de conveni que foren trameses al bisbat de Vic el 1915.²⁴¹ Tot i desconèixer la identitat dels membres de la capella en aquells anys, la documentació explícita que alguns dels assajos «de la capella» es feien a casa seva, en un dels pisos superiors de la casa Padró-Serrals de la plaça Sant Miquel.²⁴² Entre les obres que escriví a la ciutat, la més recordada fou la *Pregària al Sant Crist*, composta el 1912.²⁴³

Augè marxà d'Igualada el 1917 per passar a ocupar, successivament, l'organistia de Sant Joan de les Abadesses i els magisteris de la capella i de l'orgue de la seu de Manresa, l'arxiu de la qual conserva la major part del seu repertori compositiu.²⁴⁴ La seva vida fou segada de forma violenta durant el mes d'agost de l'any 1936, just a l'inici de la Guerra Civil.

Joan CRIBILLERS I GASÓ (1917-1936)

Aquest clergue, fill de Calaf, vingué a Igualada el 1917 per cobrir la vacant de mossèn Augè en el benefici de l'orgue de Santa Maria. Segons recorda Miquel Solà i Dalmau:

«La batuta de Mn. Joan Cribillers era una batuta enèrgica i sapient. Havia fet cantar grans misses. Tot i la no acceptació per part del Bisbat, de les grans orquestres als Divins Oficis, després de Pius Xè, encara per la festa del Sant Crist, la de Pasqua Florida, l'orquestra acompanyava l'Ofici de la festivitat, però ja eren els últims esparpalls de les orquestres dintre de la Litúrgia. Després solament foren les veus i l'orgue els que hi participaven; i d'això, de la solemnitat que sols a les veus corresponia, que en algunes festes principals, s'augmentava el nombre dels cantaires de la Capella; —llavors era la Capella gran— ja que en les funcions ordinàries actuava la Capella petita, que la componien els supervivents

240. *Martiriologio Vicense. Persecución Religiosa 1936-1939*. Vic: Imprenta Portavella, 1945.

241. ACAN: Fons GC, Cx. 53(I), 339.

242. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una historia*, 30.

243. COLOMER, Ignasi Maria. "Unes memòries del Prior del Sant Crist, manuscrites (1906-1936)", *Miscellanea Aqualatensis*, 1 (1949), p. 52.

244. VILAR I TORRENTS, Josep Maria. *Catàleg de l'Arxiu de Manuscrits Musicals de la Seu de Manresa*. Bellaterra, 1984.- Tesis de Llicenciatura.

de l'antiga Capella del Sagrat Cor, que havien actuat sempre desinteressadament, i sols moguts per l'ideal que els donà la raó d'ésser.»²⁴⁵

Pel que sembla mossèn Cribillers era un home amb una notable inquietud cultural i divulgativa, prova d'això n'és la seva participació en la conferència que impartí Joan Llongueras al Centre Catòlic, el 13 de juny de 1927, que ell mateix il·lustrà amb exemples musicals sota la seva direcció:

«[...] el dia 13 el mestre Llongueras tractant de “Els cants de la Passió”, amb il·lustracions musicals, sota la direcció de mossèn Joan Cribillers.»²⁴⁶

Cribillers, a banda de dirigir la capella de cantors de l'església parroquial, participà també de forma molt activa en les actuacions dels cors que, com el de Teresianes, cantaven en les funcions vespertines dominicals de Santa Maria. Un cop acabada la guerra, per necessitats del bisbat, fou ecònom de Sant Martí de Seseuioles.²⁴⁷ Cribillers va ocupar el rectorat de Santpedor a partir de 1944 i traspassà a Calaf, la seva vila natal, el 9 de juny de 1953.²⁴⁸

3. COBLES DE MINISTRERS

A mitjan segle XIV, trompeters, tabalers i ministrers —sonadors d'instruments de vent i de corda—, donaven compliment sonor als actes cívics i festius de la vila, processons, «entremesos», i balls i danses de tradició popular. Els primers testimonis documentats de la seva presència remeten a l'1 de gener de 1340, data en què els jurats del Consell de la Vila concediren 90 sous barcelonesos a Guillem Puigginer i Antoni Ferrer, «joglars de dita vila» o «trompadors, que aniran vestits d'un mateix panyo.»²⁴⁹ El document es refereix als sonadors de les trompetes naturals heràldiques que acomplien la missió donar relleu sonor a les manifestacions de la vida civil de la vila; la seva funció era més de signe deíctic que no pas musical.²⁵⁰

245. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Records per a un homenatge*, 1971. Biblioteca Central d'Igualada: Fons Miquel Solà i Dalmau, Cx. 6, p. 13.

246. *Llibertat. Quinzenal Tradicionalista*, núm. 29, juny de 1927.

247. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una història*, 30.

248. *Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Vich*, núm. 2449, juny de 1953.

249. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 152.

250. El 14 de juny de 1596 els consellers, per mitjà de Miquel Santassussanna prevere de Santa Maria del Mar, havien adquirit a Barcelona una «trompeta milanesa nova» per a Josep Cortiol, trompeta de la vila. Cf. ACAN: *Llibre de Taula*, f. 115v, 14 de juny de 1596.

El 1419 els consellers establiren uns pactes amb Pere Rajolí d'Igualada i Francesc Muntanya d'El Bruc, «trompadors» i Antoni Morera de Gravalosa, «juglar», segons els quals havien de tocar

«en les festes de Jesu Christ, de sent Joahn, de sent Barthomeu, de fira Dagualada, é festes de Nadal, de Ninou, Daparici, de Pasqua, de Cinquagema, é en totes les professons, é en tota host ó cavalgada reyal é vehinal, é en fer totes crides reys de solaç que la vila agya á fer [...]»²⁵¹

El penúltim apartat d'aquells pactes, però, especificava que «altres juglars no goson tocar en la dita vila sino ells, si donchs no eren xeremies ó struments de corda»,²⁵² la qual cosa rubrica que es tractava d'una petita cobla formada per dos trompeters i un fabliolaire-tabaler, destinada a acomplir funcions civils, i no pas d'una cobla de ministrers, amb xeremies, bombar-des, sacabutxos i violes d'arc, preparada per a interpretar repertori polifònic, o de cant d'orgue, *colla parte*.

D'altra banda, les visites reials a Igualada durant els segles XV i XVI permeten conèixer els noms d'alguns d'aquells antics «ministrers, ó juglars, ó tocadors de struments» vinculats amb la funció civil, com Joan Nadal de Castellolí, Joan Vall, Jaume Ferriol, Antoni Morera i Antoni Cornet «trompadors y juglars de la vila d'Agualada».²⁵³

3.1. Oficis i funcions

Els músics que oferien els seus serveis musicals als consistoris acostumaven a exercir un ofici relacionat amb el seu art, sovint eren corders o fabricants de cordes de viola. És de suposar que es donaria una relació de necessitat entre l'existència d'aquesta artesanía manufacturera —que comprenia la fabricació de cordes per a instruments de corda fregada i pulsada— i la d'un mercat per proveir, en aquest cas d'instruments musicals, probablement dins l'àmbit de la comarca i les seves zones d'influència.²⁵⁴ La presència de corders a Igualada gaudia d'una considerable antiguitat. La primera notícia documentada data de 1368.²⁵⁵

251. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 152.

252. *Id.*, *ibid.*

253. *Id.*, vol. 1, p. 190-191, 216, 291-292

254. Vegeu pel cas, BALDELLÓ, Francesc de Paula. "Constructores de instrumentos musicales en Barcelona: la Confradía dels Cordes de Corda de Viola", *Anuario Musical*, XXIV (1969), p. 199-204.

255. Cf. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol 2, p. 134-135.

A la llum de les dades que coneixem i que, d'altra banda, eren habituals en el context de la societat moderna, la cobla de ministrers assumia un ventall de funcions que anaven des d'actuar de reforç —i també de suplència— de les necessitats vocals i instrumentals de la Capella de Música de la parroquial, fins a donar compliment a les variades manifestacions festives de la vida religiosa i social de la vila, participant en els actes devocionals de les confraries, acompanyant el Consell en les seves processons a l'església parroquial, o amenitzant els balls i corrandes populars, fent que la música fos present en totes les celebracions de les festivitats de caire local i festes tradicionals.

La presència de cobles de ministrers en les principals festivitats —Carnestoltes, Corpus, Santa Anna, Sant Roc i Sant Bartomeu— apareix documentada de forma regular en el *Llibre de Taula* a partir del darrer quart del segle XVI.²⁵⁶ Així, del 1587, se serva constància de les següents despeses:

- Carnestoltes: «E ha 11 de dit [febrer] fa et apocha Torrens 1 ll 6 s y son se li paguen 1 ll 4 s per atjutori dels jutglas de Caranastoltes.»²⁵⁷
- Corpus, rebut del 22 de maig: «[...] per lo lloguer dels jutglas que eran las atges y sos companions 1 ll 4 s, per la mesada de dits jutglars 2 s.»²⁵⁸
- Santa Anna: «Item a xxx de juliol V ll IIII s pagades als músichs que sonaren lo dia de Sancta Anna [...]»²⁵⁹
- Sant Bartomeu: «E a 24 de agost 1587 paguí apocha als jutglars de san bert[omeu] qui eran las atxes [...],²⁶⁰ atès que els balls se solien fer de nit: «per la teya se ha despesa en los vespres de dictas festivitats en los balls se acostumen fer de nit».²⁶¹ A aquelles despeses s'hi afegiren, el 1589, «II ll VI s per teya y cuets, V s per lo lloguer dels cascavells y cao de diables [...]»²⁶²

El 1593, els mateixos regidors convidaven els vilatans a participar en les festes de Sant Bartomeu, patró de la vila, després de «lo divinal officio y altres devotes oracions y sermó y après fer fer y tenir grans colaços y alegries

256. El *Llibre de Taula* feia les funcions de llibre de claveria, on el claver hi consignava les despeses municipals en el decurs de l'any.

257. ACAN: *Llibre de Taula*, f. 83v.

258. *Id.*, f. 84.

259. *Id.*, f. 86v.

260. *Id.*, f. 84.

261. *Id.*, f. 116, 16 de setembre de 1596.

262. *Id.*, f. 89.

de balls e dances ab instruments de diverses maneres.»²⁶³ A les festivitats de Carnestoltes, Corpus, Santa Anna i Sant Bartomeu, cal afegir-hi la de Sant Roc, en la qual apareix documentada la presència de la cobla de ministrers a partir de 1593 —«per totas las festes de la vila... per lo sonar lo dia Sta. Ana, St. Roc y St. Barthomeu y Corpus [...]»—,²⁶⁴ i la de Sant Ramon de Penyafor de 1601, per a la qual es contractà la cobla de Montserrat Solsona.²⁶⁵ A partir del segle XVII les despeses de les cobles de ministrers s'acostumaven a agrupar sota el sol ítem de «loguer y despessa dels musichs de les quatre festivitats de la Vila»,²⁶⁶ o «als musichs per 4 dies sonaren per la vila»,²⁶⁷ per referir-se a les festivitats que se celebraven entre els mesos de maig i agost: Corpus, Santa Anna, Sant Roc i Sant Bartomeu.

A finals del segle XVI la denominació de «juglars» encara s'alternava amb la de «músics» en la documentació municipal. Val a dir que en els entorns cortesans ja feia més d'una centúria que el terme juglar era considerat arcaic —fins i tot havia adquirit un cert sentit pejoratiu—, i havia deixat pas al de ministrer, terme que s'adeia amb el caràcter menestral, o professional, de la pràctica instrumental.²⁶⁸

Els ministrers, o músics, el 1594 cobraven 2 lliures i 10 sous per participar en cada festivitat: «per los musichs de Sta Anna 2 ll 10 s [...] per los musichs de St. Roch 2 ll 10 s [...] per St Berthomeu per los musichs 2 ll 10 s [...] per la despesa dels musichs per les tres diades [...]»²⁶⁹ El 15 de juliol d'aquell mateix any el claver pagava 10 lliures «per los musichs de Corpus», però en la mateixa partida s'hi comptabilizaven els costos del bou d'en Ferran, els turcs —el ball de la Turquia—, 24 cames de cascavells i els coets —«cuets dels diablots»²⁷⁰—, portats de Barcelona.²⁷¹

Durant les festes de Corpus, que eren unes de les més celebrades de l'any, els ministrers participaven en el ball anomenat de la «Turquia». L'onze de novembre de 1597 el clavé, després de pagar «als músichs qui sonaren lo die de Corpus y lo endemà a la proffesó y offici», la pólvora i els coets, donà la resta «als qui ballavan la turquia».²⁷² Aquell ball, documentat ja el 1489,²⁷³

263. ACAN: *Liber Universitatis Villae / Aqualata anni a nativitate dmi. / MDLXXXIII*, f. 69.

264. ACAN: *Llibre de Taula*, f. 102v, 29 novembre de 1593.

265. *Id.*, f. 132v, 25 de març de 1601.

266. *Id.*, f. 142v.

267. *Id.*, f. 146.

268. Ministrer, del llatí *ministerium* i *minister*, «servei» o «ofici» i «servent».

269. *Id.*, f. 105.

270. *Id.*, f. 110, febrer de 1595.

271. *Id.*, f. 104v.

272. *Id.*, f. 120v.

273. Cf. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol 2, p. 163-164.

volia representar una batalla entre moros i cristians.²⁷⁴ En els comptes del claver de 1679 el ball de la Turquia rebia el nom de ball de la «Patera»: el 4 de juliol d'aquell any, el claver pagà 3 lliures i 16 sous «a Francesc Balet y sos companys per ballar la Patera lo die de Corpus.»²⁷⁵ Aquell antic ball de la Patera d'Igualada trobaria la seva correspondència, amb major o menor mesura, amb el cèlebre ball de la Patum de Berga.²⁷⁶

3.2. *Les cobles dels segles XVI-XVII*

Era freqüent que el nom amb el es designava la cobla de ministrers, s'identifiqués amb el del cap de la cobla. Així acostuma a aparèixer, any rera any, en la relació de les despeses anuals del consistori. D'aquesta manera es poden conèixer els noms d'alguns d'aquells ministrers, i caps de cobla, actius a Igualada, i en el seu entorn, a finals del segle XVI. També, sovint, s'esmenten els seus llocs de procedència: Pere Prunera (1580),²⁷⁷ Joan Cosculla (1583),²⁷⁸ Joan Montserrat de Sant Joan de Conilles, Mediona (1591-1592),²⁷⁹ Macià Vilella de La Llacuna (1592),²⁸⁰ Joan Puyol de Sant Martí Surroca (1595),²⁸¹ Bernat Tásus i Joan Pujol (1600),²⁸² Massià Sabater i Sebastia Vileta de La Llacuna (1601),²⁸³ Quintí Mallafré (1606),²⁸⁴ Jeroni Ferrer (1663-1665, 1667-1683),²⁸⁵ i Joan Batlle (1666-1668, 1672, 1677).²⁸⁶

El «ministeri» d'aquells músics era sol·licitat per les viles de l'entorn geogràfic de la vegueria de Vilafranca del Penedès. És molt probable que el Montserrat Llacunaire de Mediona, localitzat a Vilafranca del Penedès el 1591, no fos sinó el mateix Joan Montserrat de Mediona que apareix a Igualada entre 1591 i 1592, o que en Massià Sabater de La Llacuna, que tocava amb els seus companys a Igualada el 1601, pertanyès a la mateixa

274. Cf. DURAN, Anna Maria i altres. «La Patera» a *Igualada, Patrimoni Cultural*, núm. 6. Igualada: Ajuntament d'Igualada, 1987.

275. *Id.*, f. 226v.

276. Cf. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol 2, p. 165.

277. ACAN: *Comptes del ques distribuirà per la Universitat de Igualada / lo any MDLXXX*, f. 2v.

278. ACAN: *Bosseria del any MDLXXXIII*, f. 2v.

279. ACAN: *Llibre de Taula*, f. 94, 96v.

280. *Id.*, f. 97, 97v

281. *Id.*, f. 111.

282. *Id.*, f. 128.

283. *Id.*, f. 133.

284. *Id.*, f. 155v-156.

285. *Id.*, f. 160, 184, 185, 188, 191, 192, 196, 199, 200v, 203v, 205, 208v, 212v, 215v, 221v, 222v, 226, 230, 239v, 240v.

286. *Id.*, f. 179v, 184v, 188v, 204v, 219

cobla d'en Matias Sabater de La Llacuna que el 1591 actuava a Vilafranca del Penedès.²⁸⁷

Tal i com recull la documentació, la formació habitual d'aquelles cobles era de quatre músics, els quals durant els dies de la celebració de les festes s'hostatjaven en alguna hostal de la vila. Per això el claver acostumava a consignar la satisfacció d'una ajuda econòmica per tal de cobrir les seves despeses. Així, Montserrat Queraltó, rebia 4 lliures i 10 sous «en adjutori dels Juglars de Carnastoltas» del 1593,²⁸⁸ i Jaume Poch «hostaler de la present vila», 2 lliures i 6 sous, «per la despesa feta a dits musichs [...] que han sonat a la festa de Corpus y a la missa y a professó del endemà.»²⁸⁹

D'altra banda, també calia anar a cercar les cobles als seus llocs d'origen, d'aquí que sovint el claver satisfés les despeses de viatge de l'encarregat d'anar a buscar i tornar al seu poble els membres de la cobla. Així, el març de 1587 Gabriel Madriguera anà a cercar els ministrers pel Corpus —«ço es per tres vegadas anà a llogar los jutglas»—,²⁹⁰ mentre a finals de novembre de 1595, Francesc Bartrolí, fuster d'Igualada, rebé 14 sous «per un die vagà en anar a cercar los musichs Puyons per lo die se feu la professo de sanct Barthomeu».²⁹¹

Davant de fets luctuosos, com el traspàs de Felip II, el 13 de setembre de 1598, la pomposa celebració de funerals en memòria de la seva ànima, menava els consellers a decretar que «fins altre cosa sie ordenada, cessen tots balls, bullissies, sons de violes ni altres instruments»,²⁹² és a dir, dol riguros per a tots els vilatans. I a l'inrevés, quan s'esqueia el pas per la vila de personatges de la reialesa, les cobles de ministrers reforçaven la seva presència. Així, els anys 1603 i 1605, amb motiu de la vinguda del príncep de Savoia, es pagaren 14 lliures i 8 sous «per las duas cobles de musichs y altres coses fetes per dita posada de princeps [...]»²⁹³ i «una lliura per adiutori dels juglatsos sonaren lo dia passaren los princeps»,²⁹⁴ respectivament.

D'una forma semblant, l'arribada de Felip IV a Igualada, el 23 de març de 1624, va propiciar que els consellers lloguessin

«dos cobles de jutglars, los quals anaven sonant quant dits consellers hisqueren ha rebre ha sa magestat i després fins a les deu hores de la nit sonaren ab sos

287. Vegeu al respecte, CUSCÓ I CLARASÓ, Joan. “Ministers i joglars a la Catalunya nova (segles XIV-XVII)”, *Revista Catalana de Musicologia*, IV (2013), 11-29.

288. *Id.*, f. 100.

289. *Id.*, f. 115v.

290. *Id.*, *ibid.*

291. *Id.*, f. 111v.

292. ACAN: *Liber Universitatis Villae / Aqualatae anni a nat. domini M.D.LXXXVIII*, f. 70.

293. ACAN: *Llibre de Taula*, f. 142, 30 d'agost de 1603.

294. *Id.*, f. 158.

catafals, çó és la una cobla a la part de la plaça gran i l'altra cobla a la part del joch de la pilota de vent i no obstant ere en la semana de Passió se permeteren balls per demostració de alegria per la vinguda de sa Magestat.»²⁹⁵

La pompa i solemnitat de festes i celebracions de caràcter extraordinari requerien la presència de més de dues cobles. Un fet d'aquestes característiques s'esdevingué el diumenge 30 de juliol de 1617, festa dels sants Abdó i Senen, amb motiu de la col·locació i benedicció de la primera pedra de la nova església parroquial. Una pluja de so omplí de festa el matí d'aquella diada. Tres cobles alternaren els seus tocs amb els repics de les campanes; mentre dues escampaven la potència del seu so des del campanar, l'altra ho feia des de la casa de la Vila, probablement des de la balconada:

«[...] se llogaren tres cobles de jutglars o músichs de quatre cada cobla, dels quals en dita nit les dos cobles sonaven a la obra de la Iglésia que és a mig campanar i l'altra cobla sonave a casa de la Vila, de modo que entre los uns i los altres may parave la música. I además de dita música hi agué també música de campanes [...]»²⁹⁶

Aquell mateix dia se celebrà una solemne processó per tota la vila, amb el cant del *Te Deum* «a cant d'orga i ab dites tres cobles de jutglars». Després de vespres, i a banda dels balls de nit, «se donà remat a la gran festa» amb la interpretació a la plaça major de la vila d'una «comèdia al divino anomenada del Infante don Fernando de Portugal, i la major part dels personatges eren estudiants de la present Vila [...] i en les pauses i jornades de dita comèdia sonaren també dites tres cobles de jutglars [...]»²⁹⁷

De ben segur que, des de molt antic, les cobles de ministrers prenien part en les celebracions musicals que s'interpretaven en el temple durant el cicle de Nadal. Tanmateix, no és fins a mitjan segle XVII quan apareix documentada la seva presència en els llibres de comptes. El 1660 el bosser satisféu «A hieronim Ferrer music de la pnt vila trenta sinch lliures per lo lloguer y despesa de sonar en les diades de Corpus y St Barthomeu.»²⁹⁸ El 10 de març de 1663 el claver consignà que es «pagàs a Hieroni Farrer y sos companys per la ajuda de costa de sonar per Nadal y Carnestoltas.»²⁹⁹ La mateixa cobla participà el 1665 «també al offici y professo lo dia de la Conceptio de Nostra Señora.»³⁰⁰

295. ACAN. APSMI. *Liber Baptismorum 1596-1638*, f. 120v-121.

296. *Id.*, f. 49-51.

297. *Id.*, *ibid.*

298. ACAN: Fons GC 239-248, capsa 40. Dada extreta del *Llibre de la Bosseria, clavaría y actoria de la Universitat de la vila de Yqualada del any 1660*.

299. ACAN: *Llibre de Taula*, f. 160.

300. *Id.*, f. 172.

3.3. *Les cobles del segle XVIII*

El patronatge musical del Consell de la Vila, la Universitat, era indiscutible. Si bé el mestre de capella-organista, era l'encarregat de supervisar la qualitat dels membres de la cobla —mitjançant proves d'aptitud i d'habilitat musicals—, el consistori era qui n'assumia el cost i n'establia les servituds i actuacions a través d'uns pactes en què es feia palès que «serviran de músichs á dits Magnífics Regidors eo á dita Universitat».³⁰¹

En un document, datat l'onze de setembre de 1738, dos membres de la cobla resident a Igualada feien palès haver «assistit en la Cantoria de dita iglésia, lo un tocant lo tiple y sacaputxo, y lo altre lo baixò, y també cantant en ella»,³⁰² la qual cosa mostra una vegada més la versalitat d'aquells músics, destres en el domini de més d'un instrument i coneixedors de la veu humana. La vinculació d'aquells instrumentistes —en aquesta data ja no podem parlar de ministrers— amb la Capella de Música no es limitava, doncs, al simple reforç, o, en el seu cas, a la substitució de les parts vocals, sinó que també eren hàbils per a cantar amb la Cantoria.

La formació musical dels instrumentistes s'acostumava a forjar en la pròpia capella musical de la vila; molts d'ells eren antics escolans que després del canvi de veu i un cop completada la seva formació musical a l'escolania de la seva vila natal, s'havien decantat per la pràctica instrumental. Alguns, probablement els més destres, podien optar a una plaça d'instrumentista adscrita a un benefici en alguna capella musical d'una catedral o d'un destacat centre eclesiàstic. Amb això volem significar que en el pas del segle XVII al XVIII es produeix un canvi de model que ve de la mà d'un canvi de format instrumental: el model gremial de les cobles itinerants de ministrers donarà pas a les noves plantilles estables de les capelles eclesiàstiques, a mesura que les cornetes, xirimies, bombardes i sacabutxos cediran el seu lloc a l'entrada de les flautes, oboès, trompes i fagots a les plantilles instrumentals del segon terç del segle XVIII.

Reprenem, però, el fil documental que acabàvem de deixar. Gràcies, doncs, al document que hem esmentat abans de 1738, sabem que els músics Joan de Padró i Sarrals i Josep Bas formaven part de la cobla des de 1683, i que el baixonista Josep Tomàs s'hi havia incorporat, el 1703:

«[...] y fem fee y relació verdadera com de tot lo temps de nostre recort, que serà esto és de nosaltres dit de Padró y dit Bas de més de sinquanta-y-sinch anys, y de mi dit Thomàs de més de trenta-y-sinc [...]»³⁰³

301. ACAN. AMI: Vol. Reg. 1740-1747, any 1743, f. 8-10.

302. ACAN. APSMI: *Plech I de cosas memorables*. [Doc 2].

303. ACAN. APSMI: *Plech I de cosas memorables*. [Doc 2].

Les actes del Consell de la Universitat de 1705, recollien una proposició del conseller en cap respecte a la conveniència de

«[...] tenir Cobla de músichs en esta Vila, tant per major honrra y glòria del culto divino, com per lo demás que se oferesca [...]»³⁰⁴

El Consell acordà que

«[...] desitjant lograr la ocasió de tenir cobla de músichs en esta Vila, éssent com són pràctichs de solfa y de música, los dits germans Carreras, ha deixat a la disposició de dits seños Concellers lo fer-los passar mestras de dit ofici de corders.»³⁰⁵

Geroni i Daniel Carreres, músics i corders, és a dir, fabricants de cordes de viola i mestres reconeguts pel seu gremi, provinents de la vila de Calaf, havien vingut a establir-se a Igualada per exercir el seu ofici:

«[...] si tindran a bé ho no lo fer passar Mestras de franch ha Gerònim Carreras y Daniel Carreras, germans los dos corders de la Vila de Calaf, havent vingut ha domiciliar-se en esta Vila per músichs [...]»³⁰⁶

L'any següent es duplicà el nombre dels membres de la cobla. El 26 de març de 1706, els germans Carreres, juntament amb Francesc i Josep Bas, s'oferiren al Consell de la Vila per a acompanyar «tocant ab sos instruments»³⁰⁷ als combregars i viàtics, llevat del cas de trobar-se fora de la vila, i van sol·licitar per a l'esmentat servei una paga anyal de 5 lliures i 12 sous:

«Item sobre la súplica presentada per Joseph Bas, menor de dias, Francº Bas, Daniel Carreras y Gerònim Carreras, contenint en substància sia del agrado de est savi Concell donar-los quiscun any quatre reals devuyt, eo sich lliuras dotze sous que mediant dita paga se ofereixan (tocant ab sos instruments) acompanyar a la Divina Magestat totas las vegadas, y en qualsevol ocasió que's dignarà aixir per viàtich, menos que's trobassen fora de la present vila, que per rahó de la distancia no y puguessen ser a temps...»³⁰⁸

El Consell resolgué augmentar aital quantitat fins a 7 lliures requerint, però, la presència de la cobla en la vida festiva de la vila: «[...] además de

304. ACAN. AMI: *Llibre de Registre*, 1700-1711, any 1705, f. 20.

305. *Id.*, *ibid.*

306. *Id.*, *ibid.*

307. ACAN. AMI: *Llibre de Registre*, 1700-1711, any 1706, f. 7.

308. *Id.*, *ibid.*

assistir tocant als combregars, així com ells diuen, que tingan també obligació de tocar los dias de Sant Fausto y de Sant Roch.»³⁰⁹

Aquesta resolució podria fer pensar en l'absència d'una normativa actualitzada que regulés les diferents servituds i obligacions de la cobla envers les necessitats litúrgiques, religioses i civils de la vida igualadina, abans de l'expressada en els pactes de 1743.

El relat documental sobre el procés evolutiu de la cobla roman interromput entre els anys 1706 i 1736. Amb el pas dels anys la cobla de la nissaga Carreras i Bas havia envellit, la qualitat de les seves prestacions musicals hauria davallat de forma considerable fins al punt que calia anar a buscar d'altres cantors i instrumentistes per a les actuacions de la capella de música de Santa Maria. Així ho palesen les actes del Consell del 23 d'octubre de 1736:

«[...] En conideració que los músichs que esta universitat tenia axí per lo culto divino y demás funciones del comú, no són de molta conveniència no sols per ser molt vells, si també, perque en dia de música a la iglésia no són de servey per la cantoria y sempre se han de enviar a buscar cantors y personas per instruments fora la Vila [...]»³¹⁰

Cal suposar que el mestre de capella Josep Soler, féu arribar les seves queixes als regidors de la vila respecte l'estat de la cobla i les seves mancances musicals que, per una banda, li impedirien poder assumir les celebracions religioses amb una mínima qualitat artística, i, per l'altra, el menarien a buscar reforços puntual d'altres cantors i instrumentistes. Davant d'aquesta situació, els regidors, reunits en aquell consell del 23 d'octubre, van exposar que s'havien fet

«[...] les diligències per encontrar alguns mossos pràctichs de cant ê instruments, y se haze lograt lo encontrar-ne tres, axí per tocar en la iglésia, com en las demás funciones, pràctichs segons relació ha feta lo Mestre de orga y altres per los exàmens los ténen fets, sian V. Ms. servir deliberar si se acceptaran estos mossos, y si est ajuntament se concertarà ab ells. Y tots unànimes y conformes resolgueren y deliberaren que se acceptian dits mossos y que se concertia ab ells sobre los salaris y altres cosas se ajustaran y constaran en los papers se han de firmar entre dits musichs y esta Universitat [...]»³¹¹

Aquest text mostra amb claredat que els músics de la cobla passaven uns «examins» o proves d'admissió, davant d'una mena de tribunal, o comissió,

309. *Id., ibid.* Nota publicada per SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 153-154.

310. ACAN. AMI: *Llibre de Registre*, 1731-1739, any 1736, f. 8v.

311. *Id., ibid.*

formada pel mestre de capella «y altres», abans de passar a ser contractats per l'Ajuntament. Tot i que no hem localitzat els pactes amb els nous membres de la cobla, els noms d'alguns d'ells afluïren en diversos documents anteriors als pactes de 1743. Així, per exemple, en la relació dels oficials contractats per l'Ajuntament per al 1737 ja hi consten «en músichs de dita Vila á Joan Sarsanach y sos companys, ab salari de 12 lliures y casa franca.»³¹²

Dins d'aquell mateix any, el 27 de maig de 1737, Isidre Colomer, rector d'Òdena, i Feliu Novell, prevere de Santa Maria, declararen davant del notari Viceç Cots, el primer que

«Juan Sarsanach y Miquel Pasqual músicos, tomaron pan del que se havia recogido en dicha Parroquial el dia de la commemoración de los difuntos, hasta la cantidad de una libra, sinco sueldos y sinco dineros que se los entregó Francisca Sarrat, criada del Rdo. Gerónimo Montaner pbro., y quedó abonado por el expresado Juan Sarsanach. Y tres quartales de trigo sentenoso que se llevó de mi casa Bruno Sala, de la villa de San Juan de las Abadesas, en fuerza de villete del mencionado Juan Sarsanach.»³¹³

Desconeixem si el músic Miquel Pasqual era un altre dels membres de la cobla encapçalada per Joan Sarsanac, almenys durant el període comprès entre 1737 i 1743, ja que el seu nom no figura en la signatura dels pactes entre l'Ajuntament i la cobla de 1743. És probable que el seu àmbit d'actuació es reduís a la circumscripció d'Òdena, i que el mateix Joan Sarsanach, sol·licitat pel primer, col·laborés també en les activitats musicals d'aquell terme. D'altra banda, els 13 sous de blat que Bru Sala s'endugué, a compte de Joan Sarsanach, ens podrien fer pensar en la possibilitat que Bru Sala fos un dels membres de la cobla dels Sala que treballava a Sant Joan de les Abadesses i Olot, i en la relació que hi podria haver entre Joan Sarsanach i aquella nissaga de músics olotins.

En el mateix document citat abans, Feliu Novell, prevere de Santa Maria, declarava a continuació

«[...] que el citado Juan Sarsanach me está deviendo diez sueldos y seis dineros, esto es, sinco sueldos por un proprio que vino de la villa de Calaff para llevar por dicho Sarsanach lo sacaputxo, y sinco sueldos y seis dineros por componer dicho instrumento, todo lo que pagué por cuenta de dicho Sarsanach.»³¹⁴

Aflora aquí de nou la tradició organològica de la vila de Calaf. Els germans Carreres en provenien i ara el mateix Sarsanach hi envia a reparar el

312. *Id.*, f. 14.

313. *Id.*, f. 10.

314. *Id.*, *ibid.*

sacabutx, la qual cosa palesa la presència en aquella vila d'un taller de reparació d'instruments de metall. Tanmateix, en l'estadística de la població igualadina requerida pel govern espanyol el 1797, ja hi constarà un «fabricant de trompes de caça y clarins», al costat d'un fabricant de cordes de viola.³¹⁵

D'altra banda, la presència tardana del sacabutx no deixa d'oferir un anacronisme organològic respecte al context en què ens trobem. Aquest instrument, ben present en les conjunts instrumentals dels segles XV al XVII, tendirà a desaparèixer del repertori eclesiàstic a principis del XVIII, a mesura que la cobla de ministrers cedeixi el seu lloc a les noves plantilles instrumentals formades per flautes, oboès, fagots, trompes i instruments de corda.³¹⁶

El 2 de desembre de 1743 se signaren els pactes que regularien el funcionament de la cobla, amb el llistat de les seves servituds i obligacions, durant quatre anys. Vegem-los resumits en els seus principals apartats:³¹⁷

- a) Els membres de la cobla eren els músics Joan Sarsanach, Jeroni Contí i Bartomeu Morera. Els dos darrers eren menors d'edat, amb 20 i 23 anys respectivament, tanmateix, podrien malgrat la seva joventut formar part d'aquesta cobla des de 1736, quan la cobla de Sarsanach fou contractada per primera vegada per l'Ajuntament, atès que el pare de Jeroni Contí, Josep Contí, signà en qualitat de testimoni.
- b) El termini dels pactes era de quatre anys, a comptar des de febrer de 1743.
- c) La remuneració anual de la cobla era de 90 lliures a repartir entre els seus membres. Aquesta quantitat reunia la suma aportada per les confraries (33 lliures i 13 sous), l'església (7 lliures i 10 sous) a través dels marmessors del Dr. Joan Padró, i l'Ajuntament (48 lliures i 16 sous). Això vol dir que el sou del cap de la cobla seria ben proper al que rebia el mestre de capella-organista per part de l'Ajuntament.³¹⁸
- d) Els membres de la cobla eren eximits de pagar determinades franquícies —«talls, tacssas, cathastro»— i l'impost relatiu al mestratge de llurs respectius oficis. Sarsanach, en qualitat de cap de la cobla, fruïa

315. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada*, vol. 2, p. 138-139.

316. Cf. BONASTRE, Francesc. "Tècnica instrumental a la polifonia catalana del segle XVII", *Actes del I Symposium de Musicologia Catalana Joan Cererols i el seu temps*. Barcelona: IEC, 1985, p. 77-93.

317. ACAN. AMI. Reg. Vol. 1740-1747, any 1743, f. 8-10. Vegeu també els pactes de la constitució de la cobla de ministrers a Vilanova i la Geltrú el 1760 a ROIG I GALCERAN, Francesca. *Concòrdia per a la constitució d'una cobla municipal al segle XVIII*. Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nansa, 2011.

318. Aquell mateix any, 1743, el mestre de capella Josep Camins rebia 40 lliures anuals de l'Ajuntament per l'exercici del seu càrrec. Cf. AHMI: *Llibre de Registre*, 1740-1747, f. 8v.

del privilegi d'«estada de casa franca per lo temps servirà».³¹⁹ Òbviament, els pactes contemplan la prohibició d'absentar-se de la vila sense el permís dels regidors els dies en què hauran de tocar.

- e) L'ensenyament musical anava a càrrec de Joan Sarsanach, que «tindrà obligació de ensenyar tots los dias dos horas al matí, y dos a la tarda á dits Contí y Morera de abuè, fugot, flauta trabessera y xirimia.»
- f) Participaven en les funcions musicals dels oficis eclesiàstics de les principals festivitats de l'any litúrgic: Nadal, Reis, Dijous Sant, Pasqua, Corpus, Sant Roc, Sant Faust, Assumpció, Sant Roc, Sant Bartomeu, Diumenges del Roser de maig, Festa del Sant Crist, Tots Sants, Difunts, Immaculada, Sant Esteve i tercers diumenges a l'ofici i processó dins l'església.
- g) Actuaven per a les confraries durant les vigílies, oficis i processons de les festes gremials:
- Confraria dels pagesos: Sant Isidre, Sants Abdó i Senen, Completes de l'octava de Corpus.
 - Confraria dels satres i sabaters: Ascensió, Completes de l'octava de Corpus.
 - Confraria de la Santíssima Trinitat: Sant Josep, Santíssima Trinitat a l'església de Sant Agustí, Completes de l'octava de Corpus.
 - Confraria dels fadrins: ballades del vespre del Sant Crist, dels tres dies de Carnestoltes, i dels dies de Nadal, Sant Esteve, Cap d'any i Reis.
 - Confraria dels blanquers: Sant Antoni de Pàdua i Completes de l'octava de Corpus.
 - Confraria dels paraires: Sant Joan i Completes de l'octava de Corpus.
 - Confraria dels estrangers: Completes de l'octava de Corpus.
 - Confraria de Nostra Senyora: Mare de Déu de setembre i Completes de l'octava de Corpus.
 - Confraria dels Innocents: Sants Innocents i ballades de tarda i vespre.
- h) Viàtics: acompanyar tots els combregars.
- i) Ajuntament: «Item y finalment ab pacte que tingan obligació d'acompanyar l'Ajuntament ab música tant al anar com al trnar de l'Iglesia todas las diadas demunt ditas com y també en qualsevol altre ocasió que dits Señors tingan d'anar a l'Iglesia en forma d'Ajuntament.»³²⁰

319. ACAN. AMI. Reg. Vol. 1740-1747, any 1743, f. 8-10.

320. *Id., ibid.* Vegeu el document sencer a GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "La cobla de músics d'Igualada a la primera meitat del segle XVIII", *I Congreso Nacional de Musicologia*. Saragossa: Institución Fernando el Católico, 1981, p. 319-326.

A aquestes disposicions hi cal afegir la que aprovà el consistori el 30 d'agost de 1745, segons la qual el mateix Ajuntament contribuiria també, d'ara endavant, al manteniment de la celebració de les matines de Sant Bartomeu amb la mateixa «pompa y solemnitat», és a dir, amb «cera, música y cantoria», que amb la que se celebraven les completes, el dia de la festivitat del patró de la vila.³²¹

La gran expectació que generava la interpretació dels villancets per part de la capella musical de Santa Maria —amb el concurs de la cantoria i el conjunt instrumental—, feia que en diades tant assenyalades com les de Sant Bartomeu, Nadal o Corpus, s'acostumés a construir un cadafal per afavorir la visió d'aquells espectacles musicals. El 31 de maig de 1748, el consistori va acceptar una proposició de Bartomeu Santassusanna en la que exposava el següent:

«en atenció que en la Iglesia Major de la present vila se fan entre any moltes funcions lluidas per lo major culto de Deu y del Poble, en atenció que est Comú té una Música prou lluida, y en atenció que la vila gasta una quantitat prou crescuda per fer lo tablado, so de sentir se fassa un tablado ab lo frontis de borràs pintat y se gastia per esto lo que sia menester.»³²²

L'expressió «el Comú té una Música prou lluida» és una clara referència a la cobla de ministrers, o instrumentistes, contractada per l'Ajuntament, mitjançant la capitulació que els obligava a solemnitzar amb la cantoria —el conjunt vocal de La Capella de Santa Maria, format per l'escolania i els cantors— la interpretació dels oficis de les principals festivitats de l'any. Avui és prou conegut l'anhel amb què els vilatans esperaven la interpretació d'aquells villancets que el mestre de capella solia escriure de forma expressa per als dies més assenyalats. La funció del «tabladós» no només era la de facilitar la visió de l'audició d'aquelles interpretacions, situant els músics damunt de cada-fals, sinó també la de protegir-los de l'allau encuriós i impulsiu dels vilatans que volien seguir, tant de prop com fos possible, aquells espectacles sonors i visuals, amb l'església plena de gom a gom.

Un dècada després, el «lluïment» de la cobla havia entrat en plena decadència. Lo cobla que actuà entre 1761 i 1765 era la de Josep Parella, amb Jeroni Contí, Bartomeu Morera i Josep Cendra.³²³ Dels quatre músics que

321. ACAN. AMI. Reg. Vol. 1740-1747, any 1745, f. 21-22. La solemnitat de la celebració de les matines es mantenia gràcies a una fundació que en el seu dia havia establert el prevere Francesc Davesa, però en aquella data «no podia suportar tot lo *onus* de dita fundació».

322. ACAN. AMI. Reg. Vol. 1748-1754, any 1748, f. 6.

323. ACAN. AMI. *Llibre de Registre*, anys 1761 f. 42; 1762 f. 47; 1763 f. 41v-42; 1764 f. 65; 1765, s. f.

la composaven el 1766, un havia traspassat, un altre havia marxat i els dos restants no podien «asisitir â las funciones porque su poco numero los haze rizibles».³²⁴ El 31 de desembre la situació era insostenible, per la qual cosa el consistori prengué la resolució d'acomiar els dos que quedaven. El març de 1767 l'Ajuntament mirà de contractar una nova cobla per tal que «aiga musica en la Parroquial Iglesia de esta Villa»,³²⁵ això no obstant, entre 1766 i 1776 no consten despeses de músics en els volums de registres municipals.

Tanmateix, desconeixem el moment en què la cobla de ministrers deixà de satisfer les necessitats musicals de la capella de Santa Maria. La cobla seguiria, de ben segur, complint amb les seves funcions cíviques a finals del segle XVIII i principis del XIX, com la d'acompanyar les autoritats municipals al temple i als diversos actes cerimonials. Per la seva banda, a partir d'aquella època, la capella de música de Santa Maria anirà obrint les portes als perfils tímbrics del nou repertori eclesiàstic. La progressiva entrada dels instruments de corda —amb el protagonisme melòdic dels violins i les funcions d'acompanyament de violoncels i contrabaixos— i de fusta i metall —clarinets, trompes i ben aviat figles i fiscorns—, a les plantilles instrumentals de les capelles eclesiàstiques, va anar requerint la presència d'instrumentistes professionals. A mesura que aquest fenomen anava guanyant pes, els instruments de la cobla es veieren, cada vegada més, relegats a la funció civil.

3.4. *Els músics i les capelles dels segles XIX i XX*

Tanmateix, desconeixem el moment en què la cobla de ministrers deixà de satisfer les necessitats musicals de la capella de Santa Maria. La cobla seguiria, de ben segur, complint amb les seves funcions cíviques a finals del segle XVIII i principis del XIX, com la d'acompanyar les autoritats municipals al temple i als diversos actes cerimonials. Així ho testimonien els apunts que apareixen en els llibres de registre al llarg del segle XIX, els quals permeten de seguir el rastre dels pagaments fets a músics pels seus serveis prestats a l'Ajuntament. Aquestes despeses es conserven en l'apartat pressupostari de "1ª Clase Salarios", a continuació de les assignacions per als càrrecs de corregidor, alcalde, agutzil i batlle: «Cuatro Músicos que acom- / pañan al Aÿuntamº = 400.»³²⁶

Aquesta quantitat esdevé pràcticament invariable en el decurs de tot el segle XIX, així com la que, deu vegades més modesta, hom destinava per a

324. *Id.*, any 1766, f. 85.

325. *Id.*, *Llibre de Registre 1767-1768*, any 1767, f. 15.

326. ACAN: AMI-1131. *Llibre d'actes 1803-1805*, f. 50.

les festivitats religioses, dins l'epígraf d'almoines de la secció de despeses de 3^a: «Para los zapatos de los / músicos, y Danzantes = 40.»³²⁷ Les notícies i els indicis que arribem d'aquesta època són esparsos en alguns sentits; tanmateix, però, alguns documents permeten d'esbrinar que Salvador Sanromà era el músic més antic de la capella de Santa Maria l'any 1817. Sanromà hi va pertànyer a l'entorn de quaranta-cinc anys, tocant-hi el contrabaix, instrument que, com d'altres, deuria ser propietat de l'Ajuntament. Aquest cedia els seus instruments als músics de la capella per tal que els custodïessin i utilitzessin com a propis. A causa d'una trifulga amb Bartomeu Badia —un altre membre de la capella—, aquell mateix any Sanromà no va poder participar en els actes en què li corresponia fer-ho, perquè una criat de la Casa de la Vila li va prendre l'instrument i el va donar a un altre membre de la capella que també tocava la trompa.³²⁸

De manera semblant, durant aquell mateix 1817, l'Ajuntament va iniciar un procés per tal que els músics de la vila que eren contractats per a amenitzar la celebració de diferents festivitats i actes, regularitzessin la seva situació respecte als impostos. També els demanà, posteriorment, que tornessin els instruments que els havia deixat la Casa de la Vila, i que eren propietat de l'ajuntament, per tal de poder-los reparar:

«[...] Igualmente deseoso el / Ayuntamiento de atender á la conservación de / los instrumentos de Música propios de este / Comun que estan en manos de varios Mú- / sicos de esta Villa; Acuerdan el Ayuntam^{to} / que se envíe un recado á los sujetos en / cuyo poder obren dichos instrumentos para / q^e los apronten en las casas consistoriales / en donde sean bien custodiados; y para / cuydar de este asunto se comisionan al S^{or} / Diputado José Cendra.»³²⁹

Amb la convulsió pròpia d'aquell segle, els costums i les maneres també anaven canviant. Dels registres d'aquell 1817 es poden extreure noms i altres detalls d'alguns dels músics que formaven part de la capella de música de Santa Maria: el càrrec de «soxantre», o succentor, el continuava ocupant Jacint Sanromà; Bartomeu Badia, a banda de fabricant de cotó, era músic i formava part de la capella parroquial, a l'igual que Joan Contí, probable descendent de la nissaga de músics d'aquell cognom que entre 1743 i 1765 formaven part de la cobla igualadina.

La fabricació de cordes per a instruments també havia situat Igualada en el mapa de la producció industrial a Catalunya, al costat, i potser derivada, de la indústria adobera. Arriben notícies de les queixes de veïns per la pudor que genera la producció d'aquestes cordes a partir de les vísceres (freixures,

327. *Id.*, f. 51.

328. ACAN: AMI-lligall 21-10, 1817.

329. ACAN: AMI-1139. Llibre d'actes 1817, f. 143.

tripa) de les bèsties. Atenent a la data en que es realitzà la queixa, 7 d'agost, i si hom es trasllada als mètodes de conservació de l'època, ben allunyats de la tecnologia actual, resulten ben comprensibles les queixes dels igualadins i la solució que van exposar les autoritats:

«[...] Havien-/ dose dado noticia al Ayuntamiento de que Agus-/ tín Saurina Fabricante de Cuerdas de intes-/ tinos de esta Villa las construye dentro la / Poblacion causando un hedor terrible / de que se quejan los vecinos, porque pre-/ cisamente dañan á la salud publica; afin / de cortar de raiz estos inconvenientes; Acuer-/ da el Ayuntam^{to}, que dicho Saurina cesse / inmediatamente de semejantes operaciones / dentro la Villa, bajo la pena de tres libras / por la primera vez que contravenga, y de dupli-/ cadas en cada reincidencia que se observase / á cuyo fin se le haga saber esta provir^{on} / al referido Saurina; como se ha executado / havendolo llamado en la Sala Capitular / y ha respondido quedar enterado.»³³⁰

Per la seva banda, a partir de mitjans de segle, la capella de música de la parroquial va anar obrint les portes als perfils tímbrics del nou repertori eclesiàstic. La progressiva entrada dels instruments de corda —amb el protagonisme melòdic dels violins i les funcions d'acompanyament de violoncel·ls i contrabaixos— i de fusta i metall —clarinets, trompes i ben aviat figles i fiscorns—, a les plantilles instrumentals de les capelles eclesiàstiques va anar requerint la presència d'instrumentistes professionals. A mesura que aquest fenomen anava guanyant pes, els instruments de la cobla es veieren, cada vegada més, relegats a la funció civil. Potser també per aquest motiu es buscaven reforços de caire professional entre els músics de teatres destacats de Barcelona, per bé que, tal i com es mostrarà seguidament, el nivell dels músics igualadins era prou destacable i compatible amb la professionalitat dels músics forans. A tall d'exemple de la vàlua musical dels membres de la capella igualadina, s'han explicat dues circumstàncies, de l'època del mestre Joan Pont, que han adquirit quasi la categoria de llegenda. Les dues anècdotes van ser recollides, respectivament, per Gabriel Castellà i Miquel Solà i Dalmau. Aquests dos solvents narradors, en assignar nom, cognom i renom als protagonistes, atorguen a aquestes anècdotes la consideració documental suficient per a ser tractades com a mostra històrica del nivell musical dels intèrprets igualadins.

La primera d'elles té com a protagonistes Anton Martí Moreig, anomenat Tapa i Pau Jaume Armengol, anomenat «Fanalé». Ambdós havien estat notables intèrprets de la trompa de mà formats en la segona etapa del magisteri d'Antoni Oller a Igualada, tots dos eren músics però no pertanyien a l'orquestra de la capella de Santa Maria. Per preparar la celebració d'una

330. *Id.*, f. 144.

festa assenyalada amb una música d'especial lluïment i reforçar l'esplendor musical que havia de tenir la citada celebració, s'havia buscat el reforç de dos trompes del Gran Teatre del Liceu. Aquests dos reforços, requerits pel mestre Pont, van refusar de participar en un assaig a la vigília, fins que el geniüt mestre de capella els hi obligà. Un cop a l'església del Roser i partícules en mà, els dos reforços «quedaren esgarrifats i digueren que allò només ho podien tocar els violins suplint als dos Ton i Pau», motiu pel qual els dos músics del Liceu declinaren la seva actuació com a reforç, davant dels dos músics igualadins que encara tocaven dins l'església, un cop ja havia acabat l'assaig de tota l'orquestra.³³¹

La segona de les anècdotes té com a protagonista a

«un dels avis Jaume de la família “Fanalé”, [Pau Jaume Armengol, anomenat Fanalé]. Aquest tocava la trompa de mà; instrument força difícil per a una perfecta execució, ja que mancat de pistons, eren el puny i el llavi els que havien de resoldre amb perícia allò que més tard ho fou mecànicament, guanyant així, d'una manera considerable la facilitat d'execució. L'home, vestia com un senzill menestral, i en una ocasió es presentà a Barcelona a un establiment dedicat al ram, demanant que volia una trompa de qualitat. El venedor li oferí la millor que tenia a l'establiment; el nostre home agafà la trompa, la provà, el venedor va restar sorprès de veure, millor dit, de sentir el que tocava el bon home. Aquest, no massa satisfet de l'instrument que li havien donat, preguntà si no tenia quelcom millor. El venedor amb tota la intenció li digué que si hi podia tornar a la tarda li deixaria un instrument que amb seguretat el satisfaria, però l'havia d'anar a buscar a un magatzem llunyà. Bé, doncs, ja tornaré, féu l'igualadí. Quan a la tarda tornà a l'establiment, li domaren una trompa, la més excel·lent de les marques d'aleshores; l'home s'engrescà i féu coses insospitades amb l'instrument; però el venedor, que havia vist, ja al matí que aquell home era excepcional, va utilitzar l'estratagema del magatzem per avisar i tenir a la rebotiga alguns dels millors trompes de Barcelona. Quan després de clos el tracte i quedar-se amb l'instrument, sortiren els que l'havien escoltat, tot eren promeses de contractes amb condicions temptadores, però el nostre compatrici no tenia més aspiracions que tocar el més bé possible a la capella de la qual formava part.»³³²

Així doncs, a mitjan segle XIX el nivell interpretatiu dels músics de la ciutat era prou remarcable com per a deixar bocabadats oïdors igualadins i d'arreu. Al mateix temps, també es fa palès que no tots els intèrprets estaven subjectes a la disciplina de la comunitat de preveres i que a la capella hi tocaven tant els músics que n'eren membres, com col·laboradors regulars i espontanis. Aquests músics adquirien i tenien els seus propis instruments;

331. ACAN: Fons Gabriel Castellà, capsa 50 (1), 316.

332. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una història*, núm. 20. Manuscrit mecanografiat. Fons Miquel Solà i Dalmau. Capsa 8. Biblioteca Central d'Igualada.

d'altra banda, molts d'aquells col·laboradors, o fins i tot músics habituals de la capella, no eren únicament músics professionals sinó que en el cas dels músics igualadins, la majoria exercien un altre ofici, per la qual cosa la seva activitat musical era estrictament vocacional i vinculada al fet religiós. La seva formació es remuntava als anys en què havien estat escolans cantors de la capella i a una vocació musical que reforçaven amb hores d'assaig després de la jornada laboral, acompanyats i assessorats per altres músics de la capella amb més tècnica, destresa i experiència.

No podem establir exactament els motius reals de la destitució de Joan Pont com a mestre de capella l'any 1871, ni quina fou la repercussió real d'aquesta. El que sí que demostren els indicis que recollim al llarg del tercer terç del segle XIX, és que aquesta destitució no significà la desaparició de la capella tal i com ho proven els successius nomenaments de xantre i sotsxantre que les actes de la vila continuen recollint durant els anys 1874 i 1876.

El mes de maig del mateix 1871, Aleix Castelló i Borràs, prevere demanava accedir a l'ofici de xantre, benefici sota la advocació de Sant Marc i Santa Anna, després de conèixer la defunció de qui l'havia sustentat fins aleshores, Magí Pujol, també prevere.³³³ Al seu torn, tot just uns mesos després, Manuel Valls i Carulla, prevere i capellà d'Aitona, sol·licitarà la plaça de xantre que Aleix Castelló hagué de deixar vacant per motius de salut.³³⁴ Quan el mes de setembre de 1874, Valls i Carulla renuncià a la plaça, es presentaren tres sol·licituds per a ocupar-la i, finalment, l'obtingué Francesc Torras.³³⁵

Un record de com seria la capella durant l'època de Joan Pont l'ofereix de nou Miquel Solà i Dalmau:

«[...] la Capella de Santa Maria, sembla, era integrada per elements de la Capella del Roser, els xantres i escolans de cor. Sense voler dir que fossin extraordinaris, eren en general músics excel·lents, bones veus en qualitat de timbre i volum, i segurs d'allò que feien. [...]»³³⁶

L'any 1900, quan ja no existia el càrrec de mestre de capella i durant l'organistia de mossèn Puigsech, l'igualadí Jaume Galí i Montcunill, beneficiat, fou nomenat «soxantre» de Santa Maria.³³⁷ Tot i que aquests càrrecs, en ser dignitats eclesiàstiques eren reservats exclusivament als clergues. Val a dir que, en aquella època, la convivència entre clergues i laics era cada vegada més habitual en les funcions musicals de les capelles de Santa Maria i del

333. ACAN: AMI-1163, f. 229.

334. *Id.*, f. 277.

335. ACAN: AMI-1164, f. 293, 296.

336. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una història*, núm. 5. Manuscrit mecanografiat. Fons Miquel Solà i Dalmau. Capsa 8. Biblioteca Central d'Igualada.

337. *Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Vich*, núm. 2345, abril de 1947.

Roser. Prova d'aquesta convivència i de la inquietud d'aquells músics, alhora que feligresos, per tenir unes celebracions religioses ben reeixides i solemnes, fou la creació dins l'Apostolat de l'Oració, de formacions musicals com *Joventut Filarmònica*, primer, i de la *Banda del Sagrat Cor*, en segon terme.

La primera d'aquestes formacions fou creada el mes de novembre de 1896 per onze joves: Isidre Solà Marsans, Francesc Solà Marsans, Domingo Biosca Fàbregas, Joan Solà Marsans, Lluís Bernadas Martí, Gabriel Castellà Raich, Enric Montanyà Raich (baixa el mes d'abril de 1897), Joan Castellà Raich, Manuel Solà Marsans, Josep Palet Albareda i Martí Oriol (baixa el mes d'abril de 1897), segons consta en el document que permet de conèixer el nom dels fundadors. El mes d'abril de 1897 s'hi sumà Joan Sala (baixa el 3 d'agost de 1897) i Joan Muray Serra (des del 10 d'agost de 1897).³³⁸

El "Reglament interior de la Banda-Orquestra Joventut Filarmònica, composta per individus del Apostolat de la Oració de Igualada" conté alguns aspectes que palesen quina era la inquietud que va conduir aquells joves a la seva creació i de com eren per a ells una referència implícita les capelles de Santa Maria i del Roser, que probablement vorejaven la seva extinció:

- l'assistència a les funcions era obligatòria «y que falti quatre funcions seguidas, sens justa causa haurà de subjectarse á lo que la Junta Consultiva disposi»,
- «los que tingan instrument de la Associació deuran tractar-lo com á propi y de no herho aixís a judici del Director de la Banda, se li prendrà immediatament, lo mateix se suposa dels que'l tingan de la Banda ó de algun protector particular»,
- «no's deixarà may cap funció del Apostolat per una de contracte pero si se mirará si pot ferse las dos ab bona forma.»³³⁹

Aquests extractes del reglament, datat sense mes l'any 1900, permeten veure que en qüestions com l'assistència i el préstec i usos dels instruments, la norma que regia l'orquestra s'inspirava en el funcionament d'una capella de música. Es desconeix la durada que tingué aquesta jove orquestra i si es dissolgué per donar pas a la ja citada *Banda del Sagrat Cor*. Tanmateix, un inventari datat al darrer dia de 1902, dona fe de que les propietats de l'*Orquestra Joventut Filarmònica* són un conjunt de vint-i-una «solfas» i «un fiscorn baix de 3 cilindros, boquilla y estuig».

El repertori que l'orquestra conservava en el seu fons consistia, bàsicament, en música de ball i d'acompanyament com valsos, polkes, masurkes

338. ACAN: Fons Gabriel Castellà, Capsa 49(1), 308.

339. ACAN: Fons Gabriel Castellà, Capsa 53(1), 339.

i set simfonies, que conviven amb repertori religiós —dos motets, els goigs al Sant Crist del mestre Pont i una partitura de les Completes del mestre Casanovas. Cal dir que les simfonies podien servir també per acompanyar moments concrets de la litúrgia en diverses funcions i celebracions religioses. A efectes organitzatius, el document també acredita a «Isidro Solà, Francisco Solà, Joan Solà, Gabriel Castellà, Lluís Bernadas, Joan Muray, Miquel Llobet, Antoni Martí, Ignasi Castellort i Isidro Borràs» com els únics individus amb capacitat de decisió sobre els béns expressats en l'inventari, en el cas de dissolució de l'orquestra.

La breu existència de l'*Orquestra Joventut Filarmònica* coincidí durant un període de tres anys, aproximadament, amb la *Banda del Sagrat Cor*. Aquesta darrera tingué una durada més perllongada que s'inicià al voltant de 1899, data de les còpies dels seus estatuts. Entre els seus membres fundadors hi figuraven nou dels deu noms que acabem de citar en el document sobre la probable dissolució de l'anterior orquestra. La Banda en qüestió naixia, com diu l'article 1 dels seus estatuts, «baix la protecció y amparo del Sagrat Cor de Jesús, de la Santíssima Verge Maria en lo Misteri de la sua Concepció Immaculada y de Sta. Cecilia, patrona especial de la música», amb l'objectiu, recollit en l'article 2, de «fer, en quan sia possible, las funcions del Apostolat de la Oració ab gran esplendor, com també la festa de Sta. Cecília.»³⁴⁰ En els successius articles dels seus estatuts, quan exposen els deures dels individus que aspiren a formar part de la banda s'aprecia, d'una forma semblant als de l'orquestra, el referent que van suposar les capelles de música en l'ideari d'aquesta formació:

«1er Ser de bona conducta [...] 3er Saber tocar algun ó alguns instruments; pero si es una notabilitat musical podrá ser admès encar que no sápigatocar cap instrument [...] Ser puntual à las acadèmias (ó ensaig) y en especial a las funcions, baix la multa de 25 cèntims de pesseta per cada ensaig [...]»³⁴¹

Entre els fundadors de les dues darreres formacions a què ens hem referit, hi destaca la presència dels quatre germans Solà i Marsans i dels germans Castellà i Raich. En el cas Solà Marsans cal valorar la rellevància de trobar, al tercer terç del segle XIX, una família amb quatre germans, d'un total de sis —els altres dos eren dones—, amb formació musical. Això demostra, sens dubte, una sensibilitat musical per part d'aquella família i un punt d'inquietud perquè els infants rebessin aquesta formació; de ben segur que el lligam de la família amb la parròquia, hi tingué alguna cosa a veure.

340. ACAN: Fons Gabriel Castellà, Capsa 53(1), 339.

341. *Id.*, f. 2.

Entre les moltes notes del prolífic arxiu de Gabriel Castellà, amic des de la infància de Manel Solà i Marsans, es conserva una rica nota biogràfica d'Isidre Solà i Marsans³⁴² que permet extreure dades molt interessants de la seva biografia i de la de Miquel Solà i Soler (1832-1894), el seu pare. Miquel Solà, a més de teixidor i campaner, fou una persona molt vinculada a la parròquia de Santa Maria, implicat tant en la seva vida religiosa, com en la seva activitat musical. Miquel Solà tocava la flauta i el contrabaix i fou qui inicià el seu fill, Isidre Solà Marsans (1862-1933), en l'aprenentatge de la música. Després d'unes primeres lliçons musicals que rebé del seu pare, Isidre Solà fou deixeble del mestre Joan Pont, de qui de ben segur el colpí el nivell d'exigència que aquest tenia amb els seus deixebles. Gràcies a Gabriel Castellà sabem que:

«había hecho algunos cursos de armonía por correspondència / con la casa Erciti de Bilbao. / Conocía el mecanismo de todos los instrumentos músicos: / llengüeta, de metal y de cuerda aunque no ejecutaba solo / sino en el violin; pero su especialidad era la trompeta / de mano. Los papeles de este instrumento los llenaba / él en la orquesta Terpsicore en las funciones religiosas. Conocidos (como se dice antes) los instrumentos / se había dedicado bastante al trabajo de instrumentar / que se le encargaba, y en ello tenia bastante acierto y com- / ponia en combinar y calcular las sonoridades y / timbres. El mtro. Saperes habíale encargado algun trabajo / la parte de metal (era un Himno a la música).»³⁴³

El seu nebot Miquel explica també que Isidre Solà aprofità els tres anys de servei militar a Barcelona —pertanyia a la banda del regiment i tenia les tardes lliures—, per acabar-se de formar al Conservatori Municipal de Barcelona i perfeccionar-se en el violí.³⁴⁴ Dels altres germans Solà i Marsans cal destacar que Joan Solà va dirigir diverses agrupacions corals de la ciutat i de la comarca, com el Centre Coral Apolo —conegut popularment amb el renom del Coro Vell—, l'Agrupació Coral la Llàntia i agrupacions corals de Santa Margarida de Montbui. Per la seva banda, Manel Solà tocava el saxòfon a la *Banda del Sagrat Cor*, el contrabaix a l'Ateneu —ja fos per acompanyar el cinema o bé pels balls de diumenge a la tarda—, i va ser un dels primers components de l'*Schola Cantorum* quan aquesta es va endegar a les darreries de l'any 1939.

342. ACAN, Fons GC, Caixa 40, música 239.

343. El curs d'harmonia per correspondència que descriu Castellà en la seva nota biogràfica, casa amb SMI: Imp-65. L'anàlisi de les característiques cal·ligràfiques comunes amb manuscrits conservats per les famílies de Joan i Manuel Solà i Marsans, permetrien l'atribució de l'autoria a Isidre Solà i Marsans.

344. SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Records per a un homenatge*, p. 41. Manuscrit mecanografiat. Fons Miquel Solà i Dalmau. Capsa 6. Biblioteca Central d'Igualada.

Desconeixem fins quan va romandre activa la *Banda del Sagrat Cor*, sí que trobem indicis de com la va afectar la promulgació del *Motu Proprio* de Pius X que regulava i limitava, la presència de la música instrumental a les esglésies. De fet, el document pontifici va advocar per reduir l'ús dels instruments a la seva mínima expressió —amb l'orgue i el fagot com a acompanyants del repertori vocal—, provocant un canvi estètic ben allunyat de la complexitat i la riquesa sonora que es podia escoltar en la majoria dels temples fins el 1903. La Banda va optar per anunciar-se en publicacions de la ciutat i convertir-se en Capella del Sagrat Cor, alhora que ampliava les seves actuacions a «tota classe de funcions litúrgiques y extra litúrgiques á poques y á moltes veus, ab instruments y sense.»³⁴⁵ Servem notícies de l'existència d'una altra banda a la ciutat, promoguda des de l'Ajuntament i dirigida pel mestre Agudo, que en alguns moments rivalitzà amb la que dirigia Isidre Solà.³⁴⁶

Mentre la *Banda del Sagrat Cor* es podria considerar una formació derivada de les desaparegudes capelles de Santa Maria i el Roser, les noves agrupacions de música coral ho serien de les antigues capelles de cantors. A les darreries del segle XIX, la música coral comptava amb una notable participació igualadina, tal i com ho demostra el fet que una ciutat de 10.000 habitants comptés l'any 1885 amb set agrupacions corals que reunien 150 cantaires.³⁴⁷ Aquest fet prova que més enllà d'acomplir amb la inquietud de donar esplendor musical al culte religiós, les capelles de música havien assaonat el teixit i la sensibilitat musical igualadina que va trobar multiplicitat i diversitat d'expressions, de la mateixa manera que molts dels components de l'antiga *Banda del Sagrat Cor* van passar a tocar al cinema o a integrar-se en quintets, per amenitzar els balls dels diumenges a la tarda.

Aquests són els antecedents que es perderen i es torçaren amb l'esclat de la cruent Guerra Civil que assolà el país entre 1936 i 1939. Tanmateix, com les brases latents, la inquietud per l'expressió i l'art musical ressorgí en la nostra ciutat un cop acabat aquest escruixidor període històric, i persones com el mestre Joan Just (1897-1960) i l'organista Robert de la Riba (1912-1999),³⁴⁸ caputxí, entre d'altres, aconseguiren donar de nou veu i volum a aquesta inquietud tant igualadina com és l'activitat musical.

345. *El Sometent*, núm. 13, 24 d'agost de 1905.

346. SOLÀ I RIBA, Josep. "Les campanes i la banda del sagrat cor de l'oncle Isidre", *Vida*, 991, (desembre 1972), p. 13.

347. DALMAU RIBALTA, Antoni. "Tres notes breus d'història igualadina", *Revista d'Igualada*, 45, (desembre 2013), p. 52-53.

348. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "El pare Robert de la Riba, figura cabdal de la música per a orgue en la Catalunya del segle XX", *Revista Catalana de Musicologia*, IX (2016).

4. EL REPERTORI DEL FONS MUSICAL SMI

El fons musical de la basílica de Santa Maria d'Igualada conté un repertori integrat per 984 registres compositius catalogats i ordenats en quatre col·leccions: 632 «Obres d'autor», 157 «Obres anònimes», 7 «Llibres corals» i 188 «Impresos».

Dins la col·lecció «Obres d'autor» hi ocupen un espai notable els compositors vinculats amb el magisteri de l'orgue i de la capella de l'església parroquial, d'entre els quals sobresurt el mestre cerverí Joan Pont, actiu a Igualada entre 1851 i 1885. De fet, es podria considerar que el nucli del fons igualadí que ha arribat fins als nostres dies correspon al llegat musical d'aquest autor, atès que el seu repertori compositiu, format per 345 obres —203 d'autoria confirmada i 142 d'atribuïdes—, representa gairebé el 55 % del còmput total de la col·lecció «Obres d'autor».

Val a dir que el repertori conservat dels mestres de Santa Maria —A. Oller, J. Pont i S. Puigsech— ofereix una suma de 427 obres i representa el 67,5 % del total dels registres del fons. El gruix d'aquest llegat compositiu se situa en una franja temporal compresa entre el primer terç del segle XIX i la primera dècada del XX.

Pel que fa al repertori dels antics mestres que regiren el magisteri igualadí entre els segles XVI, XVII i XVIII —Benet Vila, Sebastià Roca, Joan Coll, Andreu Bessier, Joan i Josep Vilanova, Lluís Torres, Josep Boldú, Joan Lluch, Josep Llobet, Josep Soler, Joan Mestre, Josep Camins, Josep Carles, Miquel Maronda, Josep Corretger i Josep Regordosa—, el fons SMI no n'ha servat cap testimoni compositiu. Això no obstant, ens decantem a pensar que el manuscrit SMI: An-73 de la Missa per a 4 v i orquestra escrita entre finals del segle XVIII i principis del XIX, podria correspondre a un esborrany hològraf de Josep Regordosa.

Malgrat això, sí que hem localitzat algunes composicions dels autors adés esmentats en d'altres fons musicals, com és el cas de Lluís Torres, Josep Boldú i Josep Soler en el fons Verdú (BNC), o del mateix Josep Regordosa al fons SEO.

El repertori més antic del fons correspon a còpies d'obres, algunes d'elles datades, escrites durant el darrer terç del segle XVIII, la procedència de les quals no deixa de ser una mostra de la recepció de repertori forà a Igualada. Abans, dins l'apartat dedicat a Josep Soler, hem fet esment dels villancets de Jaume Caselles que s'interpretaren durant les festes de la inauguració de la capella del Sant Crist, el setembre de 1733. De ben segur que el mateix Soler, aprofità la presència de la capella de Santa Maria del Mar per copiar algunes de les peces litúrgiques del repertori que Caselles havia programat per a aquella ocasió tan especial. Tal i com hem vist, els papers de música de Josep Soler els heretà Joan Mestre, però a partir d'aquí hom en perd el rastre.

D'altra banda, les dues obres relacionades amb la capella de Mar que s'han conservat a SMI daten del darrer terç del segle XVIII.

Una d'elles correspon, precisament, al manuscrit més antic de la col·lecció d'obres d'autor del fons. Es tracta d'una còpia, datada el 1771, d'una Missa en Sol M (SMI: Au-58), incompleta, de Josep Fàbrega († 1791), violinista i compositor actiu a Barcelona a mitjan segle XVIII, vinculat amb la capella de Santa Maria del Mar, del qual es conserva repertori simfònic als fons BNE, SEO, SMPi i VINSEUM. L'altra, és una partitella de tiple segon, copiada el 1772, d'una Seqüència en Sol M (SMI: Au-103) de Pere Antoni Montlleó (*ca.* 1720 – 1792), mestre de Santa Maria del Mar entre 1759 i 1792.

Pel que fa a la recepció del repertori catedralici de l'àrea catalana, cal fer esment de la presència d'una partitella de violí, datada el 1789, d'un Requiem (SMI: Au-584) d'Antoni Sala († 1794) —mestre de la catedral de Lleida entre 1738 i 1781—, una còpia que, probablement, procediria de la mateixa seu lleidatana.

Carles Baguer, organista de la catedral de Barcelona entre 1789 i 1808, està representat en el fons amb una còpia completa, datada el 1799, de la seva Missa en Fa M per a 4 veus i orquestra (SMI: Au-9), amb la particularitat que una de les seves dues partitelles de tiple conserva, al peu de la coberta, l'anotació «para el uso de José Rosich (*a*) Bidireret». Desconeixem, a hores d'ara, la identitat d'aquest tiple cantor, però seria plausible pensar que podria tractar-se d'un dels tiples que cantaven a la capella de Santa Maria a finals del segle XVIII.

De la catedral de Barcelona deu procedir, igualment, la còpia del *Requiem* per a 4 veus i orquestra de Mateu Ferrer, successor de Carles Baguer en el magisteri de l'orgue de la catedral, entre 1808 i 1864. La presència de còpies d'obres de mestres de la catedral barcelonina repartides en els fons de la geografia catalana sovint obeïa al mestratge que aquests autors —veritables mestres de referència en la seva època— exerciren en la formació dels nombrosos músics d'arreu del país que es desplaçaven a Barcelona per ampliar els seus estudis musicals. Qui sap si alguns dels mestres igualadins a cavall entre els dos segles es van formar també amb ells.

Per tancar aquesta petita presència de repertori catedralici, i, entrant en un terreny de conjectures, el fons conté un motet del “Rdo. Moreno” (SMI: Au-106). Es tracta d'una obra que tant es podria atribuir a Juan Moreno Polo (1711-1776), organista de la catedral de Tortosa entre 1731 i 1776, com al seu germà Valero Moreno Polo (1714 – *ca.* 1780), mestre de capella de la catedral de Tortosa a partir de 1743.

El motet de Moreno forma part d'un manuscrit miscel·lani en el que ve precedit per tres misses, a tres veus, dels pares Francesc Mestres (SMI: Au-99), Pere Ribes (SMI: Au-571) i Joan Fort (SMI: Au-65), autors totalment

desconeguts. Tant el fet de la localització en un mateix manuscrit d'aquestes breus misses escrites per tres frares, com la senzillesa de l'estil en què estan escrites i la pròpia morfologia del document, format per tres quaderns de partícules de mida quartilla, menen a pensar que es tracta d'un manuscrit que podria procedir del convent de Sant Agustí. En tal cas, ens trobaríem davant d'un testimoni d'excepció pel que fa a un repertori funcional, de factura simple i, per tant, adequat a les necessitats del culte conventual, gestat pels seus propis mestres i interpretat per la reduïda capella de cantors que deuriem mantenir durant el darrer quart del segle XVIII.

Dins d'aquesta petita sèrie de manuscrits d'autor que datem, amb una certa aproximació, dins del darrer quart del segle XVIII, cal fer esment de dues Misses en La m, incompletes, de Francesc Parella (SMI: Au-122 i 123). Tot i que desconeixem la seva identitat, no seria gens inversemblant pensar que aquest autor pertanyeria a la nissaga igualadina dels músics Parella que, procedents d'Igualada, es desplaçaren a Olot a finals del segle XVIII. Sabem de l'existència d'Antoni Parella, el membre més antic de la nissaga, músic i pare de Josep Parella, músic i fabricant de cordes de viola. Tal i com hem vist en el capítol anterior, Josep Parella era el cap de la cobla de ministrers d'Igualada entre 1761 i 1765.

D'altra banda, i gràcies a la documentació històrica conservada a Olot (ACGAX), sabem que aquest Josep Parella era l'avi d'Ignasi Parella, organista de Santa Esteve d'Olot entre 1821 i 1853.³⁴⁹ Coneixem també l'existència d'un oncle homònim d'aquest darrer, «musich i escriptent d'Igualada», que exercí de «cantor contralt de solfa» i assumí les funcions «de ensenyar als 4 escolans de chor»,³⁵⁰ amb motiu de la renúncia de Josep Regordosa al magisteri olotí. És de suposar que la coneixença entre els Parella i Regordosa, mestre de Sant Esteve d'Olot entre 1775 i 1788, provindria d'Igualada.

Els fons musical igualadí conserva també algunes obres d'altres compositors actius entre finals del segle XVIII i principis del XIX. És el cas de la Missa en Si b M per a 4 veus i orquestra de Josep Saurí, mestre de capella de l'església parroquial de Canet de Mar entre 1793 i 1834.³⁵¹

Dins la col·lecció d'obres anònimes els fons ha conservat quatre manuscrits del darrer quart del segle XVIII: el càntic *Ya aquí muy alegres* per a 4 veus i orquestra, incomplet (SMI: An-20); el motet eucarístic *O quam suavis*

349. GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – MONELLS I LAQUÉ, Carme. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 6: Fons de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot i Fons Teodoro Echegoyen de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa*, p. CXVIII.

350. *Id.*, *ibid.*

351. BONASTRE I BERTRAN, FRANCESC – GREGORI I CIFRÉ, JOSEP MARIA. *Inventari dels fons musicals de Catalunya. Volum 2/1, 2/2: Fons de l'església parroquial de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009, vol 1, p. L.

per a 2 veus de «tible» i acompanyament, complet (SMI: An-78); el salm que obria les Completes, *Fratres sobrii es tote*, incomplet (SMI: An-114); i el «Passio a 4to / Para el Domingo d Ramos / y Viernes Santo / Con / Violines y sin ellos» (SMI: An-102), per a 4 veus i acompanyament, complet. Aquestes quatre obres, tot i ser anònimes, podrien pertànyer a algun dels mestres de Santa Maria dels darrers anys del segle XVIII, és a dir, a Josep Camins, Josep Carles, Miquel Maronda, Josep Corretger i Josep Regordosa.

El mateix s'esdevé amb sis obres més catalogades dins la col·lecció d'obres anònimes, que datem a cavall dels segles XVIII i XIX. Quatre han arribat incompletes (SMI: An-68, 76, 107, 115), mentre les dues restants, completes, corresponen al Motet *Benedictus qui venit*, per a 2 veus solistes i orquestra (SMI: An-79) i a la Missa per a 4 veus i orquestra en Re M (SMI: An-73), adés esmentada com un hipotètic esborrany de Josep Regordosa.

El fons SMI és ben ric pel que fa al repertori compositiu del segle XIX. Es tracta d'un repertori integrat, en bona mesura, per literatura de caire devocional —avemaries, goigs, himnes, lletres, rosaris i trisagis—, obres que, a diferència de la música pensada per a la litúrgia —misses, motets, rèquiem, salms, seqüències, tedèums—, eren escrites en llengua romanç. Una bona part de la música que acomplia aquesta funció devocional es cantava en llengua castellana, com era el cas de les lletres, o petits càntics, himnes i cobles, dedicades al mes de Maria. La llengua catalana es fa present en nombroses avemaries i rosaris; goigs dedicats a fomentar la devoció al Sant Crist (SMI: Au-197), a la Verge i als sants, i també en himnes escrits amb motiu d'alguna celebració determinada. Així es fa palès en l'himne «Lo gran monarca, l'ungit de Cristo» (SMI: Au-204), que Joan Pont escriví, i adaptà, per a diverses festivitats, o celebracions, entre elles, per a una de les romeries que els igualadins de mitjan segle XIX acostumaven a fer durant el mes de maig al monestir de Montserrat.

Els mestres de Santa Maria d'Igualada del segle XIX representats en el fons són, de forma successiva, Antoni Oller, amb 9 obres; Joan Pont, amb 345; i Salvador Puigsech, amb 73. Oller, mestre de Santa Maria en dues etapes (1823-1827 i 1847-1851), havia estat deixeble del pare Jacint Boada a l'Escolania de Montserrat. De les 9 obres seves que han perviscut a Igualada, una està vinculada amb la devoció al Sant Crist. Es tracta dels *Gozos al S^{mo} Cristo / de Igualada / à 4 voces compuestos / P. D. A. Oller / año 1850* (SMI: Au-115), que escriví per a 4 veus, acompanyades d'una notable orquestra (Ottavino, Fl, Cl 1/2, Ctí, Bdí, Ofígle, Bucsen, Vl 1/2, Basso).

La riquesa orquestral que apareix en algunes de les obres d'Oller, s'intensifica, en amplitud i densitat, en l'obra compositiva del seu successor, Joan Pont. Aquest, format durant l'infantesa a l'escolania de Santa Maria de Cervera, i posteriorment a la catedral de Lleida, al costat de la literatura litúrgica i devocional que tracta amb recursos reduïts —avemaries, càntics,

cobles, goigs, himnes, lletanies, motets, parenostres, salms, salves i trisagis—, conreà una escriptura força més ambiciosa a mesura que als efectius de la capella hi va poder sumar músics de l'Orquestra Terpsícore, de la Banda del Sagrat Cor i, segurament, alguns dels cantors de la Societat Coral Apol·lo.

Aquesta escriptura orquestral ampla i generosa, des del punt de mira tímbric, es fa palesa en el repertori eclesiàstic de Pont, tant en obres destinades a la funció litúrgica, en llatí, com en algunes obres religioses i de signe devocional. Pel que fa al primer cas, són de destacar les seves 11 misses amb orquestra, d'un total de 16;³⁵² 9 dels 15 responsoris; 2 tedeums per a 4 i 5 veus;³⁵³ els motets per a 1 o 2 veus solistes amb formacions de cambra,³⁵⁴ o amb orquestra;³⁵⁵ la lletania per a 4 veus «y Orquesta regular»;³⁵⁶ o l'himne *Ave Maris Stella* per a 4 veus «y grande orquesta».³⁵⁷

La música religiosa i devocional de Pont també es va beneficiar, tot i que amb menys mesura que la litúrgica, de l'escriptura orquestral.³⁵⁸ Valguin d'exemple l'himne que escriví per a la festa de la Immaculada, per a 8 veus i «gran orquestra»;³⁵⁹ diversos parenostres i rosaris amb una generosa plantilla instrumental;³⁶⁰ l'himne, atribuït, de la romeria a Montserrat *Per àngels cuidada, puríssima Rosa* per a 1 veu i Fl, Cl 1/2, Ctí, Fsc, Tbó, Vl 1/2, Basso.³⁶¹ En el terreny dels villancets, dels 8 conservats de Pont, 7 són amb orquestra i un d'ells, atribuït, compost sobre un text en llengua catalana: *Flaviol me'n porto, jo prenc la castañola, jo prenc la borrega. Plampam dits, catrra dits, de alegria tots correm ab dos guimbets a Bethlem, tots correm, sí, ab dos guimbets [...]*³⁶²

El llegat musical de Pont contempla també la presència de música instrumental per a banda i per a orquestra: 13 marxes per a banda,³⁶³ 2 marxes

352. Entre elles la “Missa á Grande Orquesta / Composicion / de / Juan Pont / Dedicada à su amigo Dn Jose Maria de Babot” (SMI: Au-246) i la “Misa Pastoral / à / cuatro voces y grande orquesta / por / El Maestro / Don Juan Pont” (SMI: Au-241), escrita per a 4 veus i Octavín, Fl, Cl 1/2, Ctí, Cornos 1/2, Fsc, Tbó 1/2, Tbí, Tr, Vl 1/2, Violeta, Cb i Basso.

353. La plantilla orquestral del Tedeum a 5 veus (SMI: Au-322) ve escrita per a Octavín, Fl 1/2, Cl 1/2, Fg 1/2, Ctí 1/2, Corno 1/2, Ofigliè Bulce, Vl 1/2, Violeta, Violon Chello i Basso.

354. SMI: Au-252, 255, 256 i 260.

355. SMI: Au-254.

356. SMI: Au-237 (i 227).

357. SMI: Au-213.

358. Dins del repertori devocional de Pont cal fer esment dels Goigs al Sant Crist en Mi b M, que escriví per a 4 veus i orgue, *cf.* SMI: Au-197.

359. SMI: Au-218.

360. SMI: Au-279, 303-311.

361. SMI: Au-369.

362. SMI: Au-472.

363. SMI: Au-238, 385-390.

fúnebres per a orquestra³⁶⁴ i 2 danses orquestrals, «Española y Americana».³⁶⁵

L'escriptura instrumental de Pont presenta diverses formacions:

- La plantilla habitual, que anomena «orquestra regular», amb Fl, Cl 1/2, Tpa 1/2, Fsc, Vl 1/2 i Cb.
- La mateixa plantilla ampliada, amb el nom de «grande orquesta», a la qual hi afegeix Fl 1/2, Fg (1 o 2), Ctí (1 o 2), Bulcen, Ofigli, Va i Vc.
- La plantilla per a banda, amb Flí, Cl 1/2, Ctí 1/2, Tpa 1/2, Fsc, Tbó 1/2 i Bajo, que en les marxes per a orquestra amplia amb els instruments de corda.

Ens sembla d'interès destacar que el revers d'una de les partícels de l'himne a la Immaculada per a 8 veus «á grande Orquesta», conté una llista de noms que podrien correspondre a membres de la banda del Sagrat Cor: «Pau / Solà / Riba / R^{do} Salvado / Rosich / Domènech / Martí / Sacristà / Trompes 1^a / 2^a / Cornetines / 1° / 2° / Martí / 2 Trombones / Ramonet / Solà.»³⁶⁶

Amb motiu del projecte ferroviari que havia d'enllaçar Igualada amb la línia de ferrocarril que provenia de Sant Sadurní d'Anoia, Pont escriví «El Carril / Pieza / á / Coro y Orquesta», sobre un text de Joan Bosch, *Leal Igualada levanta la frente*, per a 3 veus masculines i orquestra.³⁶⁷ L'obra s'estrenà durant les festes de maig de 1863, amb un èxit remarcable.

Segons el relat de la premsa, Pont va saber il·lustrar tímbricament «todos los accesorios peculiares al ferro-carril como el toque de las campanas llamando á subir los viajeros en los vagones, el trote de estos sobre los rails, el silvido de la locomotora y el escape del vapor [...]»,³⁶⁸ és a dir, tot un programa musical per a il·lustrar el triomf de la revolució industrial del moment, i, sens dubte i salvant les distàncies, un modest precedent del poema simfònic *Pacific 231* que Artur Honegger estrenà a París el 1924.

Pont visqué de ple l'efervescència instrumental que caracteritzà la segona meitat del segle XIX en el marc europeu i també, encara que en menor mesura, en el context musical hispànic. En el decurs d'aquell segle, l'apogeu de l'òpera italiana arribà a tots els racons de la geografia catalana, i, de fet, no coneixem cap fons amb repertori d'aquesta època que no conservi còpies de la música escènica de moda, adaptada als recursos musicals propis,

364. SMI: Au-239, 384.

365. SMI: Au-261.

366. SMI: Au-218.

367. SMI: Au-163.

368. *El Eco de Igualada*, núm. 20, maig de 1863, Fiestas. Text complet citat en l'apartat dedicat a Joan Pont.

mitjançant tota mena de reduccions d'obertures, àries, duets i cavatines per a piano, o formacions de cambra, que satisfien els gustos de la burgesia i també de les classes populars d'aquell temps. L'italianisme que impregnà la música religiosa del segle XIX fins a l'arribada del *Motu Proprio* de 1903, era un fenomen incontestable i el llegat compositiu de Pont n'esdevé un testimoni excepcional a nivell local.

També cal tenir present que a partir del segon terç del segle XIX, és quan les desamortitzacions començaven a fer mal a les capelles eclesiàstiques, ja fos provocant la seva desaparició o minvant els seus recursos per reduir-les a la seva mínima supervivència, i és, precisament, enmig d'aquella situació tan crítica quan començaran a emergir noves societats musicals —vocals i instrumentals— que, en molts casos, van acabar prenent el relleu de les antigues capelles en la vida musical de moltes ciutats. Per això quan Pont va arribar a Igualada va comptar, ben aviat, amb la complicitat de les noves societats corals i orquestrals que sorgien en una ciutat en plena expansió industrial. No cal dir que a aquella complicitat calia sumar-hi el carisma musical i personal de Pont, que el convertí en una persona admirada i respectada per la majoria dels igualadins.

El fons SMI conserva també 11 obres de Salvador Vidal, el qual, tot i no ser mestre de l'església parroquial, fou organista i mestre de capella de Santa Maria de Cervera, on substituï a Pont quant aquest marxà a Igualada el 1851. Vidal havia estat el primer violí de la capella ceriverina durant el magisteri de Pont, la qual cosa ajudaria a explicar que el seu repertori compositiu conservat a SMI, hagués passat de Cervera a Igualada amb el fons personal de Pont.

És de destacar la presència a SMI de 14 rosaris per a 4 veus i orquestra de Ramon Vilanova. La majoria d'ells són còpia de Joan Pont i esdevenen una prova de l'admiració que sentia per aquell reconegut mestre de la catedral de Barcelona. El fons conté també uns Goigs al Sant Crist d'Igualada en Mi b M, per a 5 veus i orquestra del mateix Vilanova, datats el 1832,³⁶⁹ i una lamentació per a 2 veus i orgue, còpia del segon quart del segle XIX, del reconegut compositor Ramon Carnicer.³⁷⁰

El fons igualadí acull una nodrida representació de compositors actius en diverses localitats de la geografia catalana: dels principals centres musicals de Barcelona, en especial de Santa Maria del Mar (Ramon Aleix, Francesc Andreu, Ignasi Ayné, Josep Barba, Càndid Candi, Joan Escalas, Josep Fàbrega, Pere Joan Llonell,³⁷¹ Nicolau Manent, Joan Martí, Bernat Calbó

369. SMI: Au-616.

370. SMI: Au-37.

371. El seu *Requiem* en Si b m, copiat el 1817 per Jaume Terrés, mestre de Bellpuig (SMI: Au-83), una obra que esdevingué célebre en el seu temps i que és omnipresent en els

Puig, Claudi Martínez, Miquel Masramon, Josep Masvidal, Rossend Mole-
ra, Pere Antoni Montlleó, Antoni Passarell, Joaquim Portas, Cosme Ribera,
Josep Ribera, Pau Ronsó, Josep Sabatés i Antoni Vaqué); de les catedrals
de Barcelona (Carles Baguer, Mateu Ferrer, Ramon Vilanova), Girona
(Joan Carreras, Josep Pons) i el seu entorn (Josep Marull, Abdó Mundí,
Josep Pinadella), Lleida (Magí Germà, Aleix Mercè, Magí Pontí, Antoni
Sala, Celestí Vila de Forns) i d'altres centres lleidatans (Francesc Gelambí),
Solsona (Josep Anglada), Tarragona (Ramon Bonet) i el seu entorn (Jacint
Vergés), Tortosa (Moreno) i Vic (Lluís Romeu).

El fons conserva obres de músics no identificats que podrien provenir
d'altres centres d'Igualada (Joan Fort, Francesc Martí,³⁷² Francesc Mestres,
Francesc Parella, Lleó Ribamantes, Pere Ribes, Martí Valls, J. Vinyeta),
Cervera (Cristòfol Montiu, Salvador Vidal), Vilafranca del Penedès (E. Fer-
rer), Vilanova i la Geltrú (Jaume Puig), així com de l'entorn comarcal (Josep
Bofill, Salvador Brugarolas, M. Camprubí, J. Fornet, Pere Jou, Miquel
Muntades, Francesc Solé), de l'abadia de Montserrat (Benet Brell, Joan B.
Guzmán), Molins de Rei (Miquel Civil),³⁷³ Terrassa (Bartomeu Blanch) i
Sabadell (Camil Geis, Josep Montserrat).

El repertori religiós hispànic del segle XIX hi és representat amb obres
de R. Cortina, S. Domingo, F. Ernicas, H. Eslava, M. García, C. Giménez,
P. Hernández, C. Jáuregui, E. López, C. Oudrid, R. Perales, D. Pérez, J. R.
Prado, N. Rada i A. Viduarreta, entre d'altres. Pel que fa a la recepció forana
de música religiosa és de destacar l'habitual presència de còpies de repertori
italià (L. Bordese, G. Croce, L. Cherubini, P. B. Falconara, G. Gagliero, P.
Mandanici, S. Mercadante, L. Perosi, G. Rossini, S. Senetti i A. Stradella),
seguida pel francès (E. Besançon, L. Bougnol, J. Halévy, A. Miné, A. Papin,
G. Tourneur) i, en menor mesura, pel procedent de països centreeuropeus
(F. J. Haydn, F. Mendelssohn i W. A. Mozart).

La col·lecció de «Llibres corals», o cantorals, de SMI està formada per
7 volums (3 missals, 2 graduals, 1 antifoner i 1 salmer) 2 dels quals són
impresos i 5 manuscrits. Els impresos —gradual LLC-2 i salmer-antifoner
LLC-7— corresponen, respectivament, a una impressió veneciana de 1668
i a una edició del darrer terç del segle XVII. Els cinc volums manuscrits van
ser confegits entre els segles XVI i XIX. Tots cinc vénen escrits amb notació
quadrada negra sobre pautat —tetragrama o pentagrama— vermell, i alguns
amb les capitals acolorides en blau, verd i vermell. L'antifoner, conservat al

fons musicals de Catalunya.

372. De probable origen igualadí, fou escolà de Montserrat a principis de segle XX, *cf.*
SMI: Au-89.

373. Vegeu, BRUGUÉS I AGUSTÍ, Lluís – VARÉS I DE BATLLE, Albina. *Quan la música esde-
vé passió. Els germans Francesc i Joseph Civil*. Girona: Diputació de Girona, 2016, p. 18-21.

Museu de la Pell, està datat el 1587; la seva confecció es va concloure durant els primers anys del magisteri de Joan Coll. Dels 3 missals, el LLC-4 data, aproximadament, de finals del segle XVI, el LLC-5 pertany al tercer terç del segle XVII, mentre el LLC-6 fou adaptat per a l'ús dels beneficiats de la comunitat de preveres el 9 de novembre de 1832.

La col·lecció de música impresa sembla palesar les inquietuds musicals de Joan Pont, atès que les edicions de la majoria dels impresos coincideixen amb l'època del seu magisteri. En aquest sentit és de destacar la presència de la *Messe solennelle* que Francesc Andreu publicà a Bordeus el 1843. El repertori eclesiàstic dels autors catalans de finals del segle XIX (Josep Badia, Francesc Brunet, Càndid Candi, Gaietà Casadevall, Joaquim Cassadó, Pau Gené, Joan B. Guzmán, Claudi Martínez, Felip Pedrell, J. Quintana, C. i J. Ribera, P. Ronsó, J. Sorribes i A. Vaqué, entre d'altres), alterna amb l'hispanic (N. Almandoz, R. Asán, M. Baixauli, H. Eslava, A. Moreno), el francès (C. Gounod, A. Miné), l'italià (L. Cherubini, P. Mandacini, S. Mercadante, G. Rossini) i el germànic (W. A. Mozart).³⁷⁴

El repertori religiós imprès conviu, tal i com era consuetud a l'època, amb nombroses pàgines de música escènica, sovint arranjades per a diverses formacions musicals —A. Adam, D. Auber, G. Donizetti, C. Gounod, W. A. Mozart, G. Verdi i F. David—,³⁷⁵ i amb el repertori pianístic d'autors francesos (F. Godefroid, L. Lacombe, G. Lange, L. Lefébure-Wély, C. S. Lysberg) i alemanys (H. Herz, W. Krüger, G. Meyerbeer). És digne d'esmentar la presència a SMI de l'edició de les Sonates per a piano de Nicolàs Ledesma (1866).

Pel que fa als tractats, el fons conté diversos mètodes, com el mètode per a guitarra de Tomás Damas (ca. 1870), o els de piano de B. Viguerie (1830) i F. J. Fétis (1840). Es conserven també els quaderns d'exercicis dels cursos d'harmonia per correspondència que José de Erviti publicava i impartia per correu a les darreries del segle XIX, des del seu establiment de Madrid, així com la segona part del tractat de composició del mestre Hilarión Eslava, editat el 1861.

És d'interès destacar la presència en la col·lecció d'impresos del motet *Tantum ergo / à três voces / con acompañamiento de ÓRGANO / POR / D. JUAN PONT / Maestro de Capilla*, que Pont aconseguí editar a París durant el darrer terç del segle XIX. El fons conserva sis exemplars d'aquesta edició

374. Tant l'edició del *MATER AMABILIS / Solo de Soprano et Choeur à 4 voix*, com del motet *O salutaris* de Mozart, vénen acompanyats de les partícels manuscrites per a les parts corresponents, probablement, còpia de Joan Pont.

375. Algunes d'elles com l'Obertura *Si j'étais Roi* d'A. Adam o La Perle du Brésil de F. David, acompanyades de partícels manuscrites amb les parts instrumentals d'una gran orquestra, la qual cosa mena a pensar en la interpretació que en degué fer Joan Pont amb els efectius de les orquestres i bandes igualadines.

impresa, tots ells amb el segell del “DEPÓSITO DE OBRAS DE MÚSICA DE RAMON MARTÍ Y C.^A YGUALADA”.

A banda d'aquesta obra impresa, el fons conté 28 manuscrits en els que hi apareix el mateix segell. Ramon Martí deuria regentar aquesta copisteria i botiga de música a Igualada, ben bé des dels anys 1860, essent un estret col·laborador del mestre Pont, atès que moltes de les còpies de partícels de les seves obres porten el segell de la copisteria Martí.

Aquell establiment musical també oferia serveis d'arranjament i lloguer de partitures. La partitura general del *Tedeum* en Do M de Joan Pont conserva una carta dirigida al “Sr. D. Ramon Martí”, datada a Tàrrrega el 12 d'Octubre de 1921 i signada per “José Albareda”, en el quart paràgraf de la qual explicita:

«Le mando esta pieza, no sé si será Schotich ó / Paso Doble, lo deajo á su mano la pondrá del modo que baya / mejor, y la arreglará tan pronto como puede y me man- / dará una copia por solfa para ver como irá, y la mi- / raré y le diré las copias que tendrá de hacer tan pron- / pronto como la habré mirado. / Me convienen de precisso 3++ copias / del Vals el Tomasito por cifra, pero de momento sólo / una que la tengo que mando en seguida [...]»

Pel que fa al lloguer de materials, es desprèn d'una nota dirigida a Ramon Martí que es conserva a l'interior dels Goigs per a 3 veus i orgue en Fa M a la Mare de Déu del Remei del mateix Joan Pont: «Ramon Martí / te servirás decirme si vuestra mú/sica cobra por meses o quincenas.»³⁷⁶

Ramon Martí deuria ser un home de devot i religiós. Així sembla palesar-ho, per una banda, un text de caire devocional titulat “EL PROPAGADOR DE LA DEVOCION A SAN JOSÉ / D. Ramón Martí Sabaté” que es conserva dins la partícula del primer clarinet de la Missa de Pont en Do M;³⁷⁷ i, per l'altra, la invitació que rebé, el 14 de juliol de 1898, de mossèn Ramon Boixeda, per participar en una “Adoración Nocturna” a l'església del Roser. La invitació adreçada al “Sr. D. Ramon Martí” es conserva a l'interior de l'esborrany de la partitura de *Les set paraules* per a 4 veus i orgue de Joan Pont.³⁷⁸

Josep Maria GREGORI I CIFRÉ – Anna ROMEU I SOLÀ

376. SMI: Au-175.

377. SMI: Au-243.

378. SMI: Au-224.

BIBLIOGRAFIA

- ALBAREDA, Anselm M. *Història de Montserrat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1935.
- ANGLÈS, Higinio. *La música española desde la Edad Media hasta nuestros días*. Barcelona: Biblioteca Central, 1941.
- ANGLÈS, Higinio – PENA, Joaquín. *Diccionario de la Música Labor*. Barcelona: Labor, 1954, 2 vols.
- BALDELLÓ, Francesc de Paula. “Constructores de instrumentos musicales en Barcelona: la Confradía dels Cordes de Corda de Viola”, *Anuario Musical*, XXIV (1969), p. 199-204.
- BONASTRE, Francesc. “Tècnica instrumental a la polifonia catalana del segle XVII”, *Actes del I Symposium de Musicologia Catalana Joan Cererols i el seu temps*. Barcelona: IEC, 1985, p. 77-93.
- BONASTRE I BERTRAN, Francesc – GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. *Inventari dels fons musicals de Catalunya. Volum 2/1, 2/2: Fons de l'església parroquial de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009, 2 vols.
- BRUGUÉS I AGUSTÍ, Lluís – VARÉS I DE BATLLE, Albina. *Quan la música esdevé passió. Els germans Francesc i Joseph Civil*. Girona: Diputació de Girona, 2016.
- CARNER, Antoni. *La basilica de Santa Maria. Mil años de Historia Igualadina*. Igualada: CECI, 1959.
- CASTELLÀ I RAICH, Gabriel. “Notícia d'uns mestres orgueners”, *Miscel·lània Puig i Cadafalch*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1947-1951, vol I, p. 95-97.
- . “La música a Catalunya. Aplega de materials per a contribuir a sa història. Igualada” de la *Revista Musical Catalana*, any xvii, 1920, p. 198.
- COLOMER, Francisco M^a. *Historia del Sant Crist d'Igualada y del seu culte*. Igualada: Nicolau Poncell, 1916.
- COLOMER, Ignasi Maria. “Unes memòries del Prior del Sant Crist, manuscrites (1906-1936)”, *Miscellanea Aqualatensia*, 1 (1949).
- . “Drames sagrats a Igualada”, *Vida*, febrer 1954, any IX.

- CORTADA, Maria Lluïsa. *Anselm Viola compositor, pedagog, monjo de Montserrat (1738-1798)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.
- CUSCÓ I CLARASÓ, Josep. "Mestres de Capella i Organistes a Vilafranca del Penedès durant els segles XVII i XVIII", *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia*, IV (1997), p. 205-212.
- . "Ministers i joglars a la Catalunya nova (segles XIV-XVII)", *Revista Catalana de Musicologia*, IV (2013), p. 11-29.
- DALMAU RIBALTA, Antoni. "Tres notes breus d'història igualadina", *Revista d'Igualada*, 45, (desembre 2013), p. 52-53.
- DURAN, Anna Maria i altres. "La Patera" a *Igualada, Patrimoni Cultural*, núm. 6. Igualada: Ajuntament d'Igualada, 1987.
- FREIXES I VIVÓ, Josep. *Músics terrassencs o vinculats a Terrassa, nascuts abans del segle XX*. Terrassa: Escola Municipal de Música de Terrassa-Arxiu Tobeïlla, 1980.
- GALDON ARRUÉ, Monti. "Els mestres de capella de la catedral de Girona durant la primera meitat del s. XIX", *Recerca Musicològica*, XIII (1998), p. 213-222.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria. "L'orgue de Santa Maria d'Igualada i l'obra restauradora dels orgueners Josep Boscà i Antoni Boscà al segle XVIII", *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia*, I (1979), p. 75-93.
- . "La cobla de músics d'Igualada a la primera meitat del segle XVIII", *I Congreso Nacional de Musicologia*. Saragossa: Institución Fernando el Católico, 1981, p. 319-326.
- . "Els organistes de Santa Maria d'Igualada en el període 1689-1738: documents per a la seva història", *Recerca Musicològica*, I (1981), p. 95-112.
- . "Notes sobre la vida musical igualadina al primer terç del segle XVIII", *Miscellanea Aqualatensia*, 3 (1983), p. 169-183.
- . *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 1: Fons de la catedral-basilica del Sant Esperit de Terrassa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2007.
- . "El pare Robert de la Riba, figura cabdal de la música per a orgue en la Catalunya del segle XX", *Revista Catalana de Musicologia*, IX (2016).
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – CABOT I SAGRERA, Neus. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 4: Fons del Museu-Arxiu de Santa Maria de Mataró*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya – Universitat Autònoma de Barcelona, 2010.
- GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria – MONELLS I LAQUÉ, Carme. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 6: Fons de l'església parroquial de Sant Esteve d'Olot i Fons Teodoro Echegoyen de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2012.

- IGLÉSIAS, Josep. *Evolució demogràfica de la comarca d'Igualada*. Igualada: CECI, 1972.
- LLOBET I PORTELLA, Josep Maria. “Documents sobre la fabricació d’un orgue per a l’església parroquial de Bellpuig (1686-1688)”, *Miscel·lània d’Estudis*. Quaderns de «El Pregoner d’Urgell», 13 (2000).
- MARC HERRERA, Lluís. *Música en silenci. Fons musicals dels arxius de Lleida*. Lleida: Institut d’Estudis Ilerdencs, 2012.
- MARQUÈS, Josep Maria. “Organistes i mestres de capella de la diòcesi de Girona”, *Anuario Musical*, 54 (1999), p. 89-129.
- MEDRANO I TORRES, Núria. *Música de ball a la Conca de Barberà. Un segle d’agrupacions instrumentals (1844-1936). Els casos de l’Espluga de Francolí, Sarral i Solivella*. Valls: Cossetània edicions, 2006.
- OLESTI TRILLES, Josep. *Diccionari de reusencs*. Reus: Ajuntament de Reus, 1992.
- PADRÓ I SERRALS, Joan. *La Sagrada imatge del Santo Cristo de Igualada: història del origen de su veneración y prodigios*. Igualada: Imp. Joaquim Jover i Serra, 1852.
- PALÀ I AUGÈ, Silvestre, “Aproximació a la vida musical de Santa Coloma en temps antics” dins de *La música a Santa Coloma de Queralt*. Santa Coloma de Queralt: Orfeó Santa Coloma, 1985, p. 13-85.
- PAVIA I SIMÓ, Josep. *La música en Catalunya en el segle XVIII. Francesc Valls (1671c.-1747)*. Barcelona: CSIC, 1997.
- PUIG ORTIZ, Xavier. Llibret del CD *Completes. Maitines del Santíssim Misteri de Cervera*. Cervera: Solfa Recordings, 2011.
- PUIG-PLA, Carles. “Las Memorias de Agricultura y Artes (1815-1821). Innovación y difusión de tecnología en la primera industrialización de Cataluña”, *Quaderns d’Història de l’Enginyeria*, V (2001-2003).
- ROIG I GALCERAN, Francesca. *Concòrdia per a la constitució d’una cobla municipal al segle XVIII*. Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nansa, 2011.
- SALA, Maria-Ester – VILAR, Josep M. “Igualada. Arxiu Municipal”, *Revista Musical Catalana*, 41 (1988), p. 37.
- SANAHUJA, Pere. *Història de la ciutat de Balaguer*. Lleida: Pagès editors, 2002.
- SALDONI, Baltasar. *Diccionario Biográfico-Bibliográfico de Efemérides de Músicos Españoles*. Madrid: Imp. A. Perez Dubrull, 1868-1880, 4 vols.
- SALIS I CLOS, Josep Maria. *El repertori litúrgic marià a Catalunya a finals del segle XVII. (Les antifones marianes majors del M. 1168 del “Fons Verdú” de la Biblioteca de Catalunya)*. Bellaterra: UAB, 2012. Tesi Doctoral.
- . *La música de l’arxiu parroquial de Santa Maria de Verdú (segles XVII i XVIII)*. Lleida: Institut d’Estudis Ilerdencs, 2010.
- SEGURA, Joan. *Història d’Igualada*. Barcelona: E. Subirana, 1907-1908, 2 vols.; Igualada, 1978.²

- SOLÀ I DALMAU, Miquel. *Apunts per a una historia*, núm. 3. Manuscrit mecanografiat. Biblioteca Central d'Igualada: Fons Miquel Solà i Dalmau.
- . *Records per a un homenatge*, 1971. Biblioteca Central d'Igualada: Fons Miquel Solà i Dalmau.
- SOLÀ I RIBA, Josep. “Les campanes i la banda del sagrat cor de l'oncle Isidre”, *Vida*, 991, (desembre 1972), p. 13.
- VILAR I TORRENTS, Josep Maria. *Catàleg de l'Arxiu de Manuscrits Musicals de la Seu de Manresa*. Bellaterra, 1984.- Tesis de Llicenciatura.
- . *La música a la Seu de Manresa en el segle XVIII*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages, 1990.
- VIVES SABATER, Marta – MIRET I SOLÉ, M. Teresa. *D'Aqualata a IGD*. Igualada: Consell Comarcal de l'Anoia, 2007.